

7. III 589

2-3

BIBLIOTECA

BIBLIOTECA

REVISTĂ LUNARĂ DE BIBLIOLOGIE

ANUL I • 1990

biblioteca

Revistă lunară • Serie nouă • Anul I • Numărul
II—III • 1990
Editor: MINISTERUL CULTURII
Director: ION STOICA

SUMAR

- Ioana Lupu: *Etică și democrație* ● p.1
VIAȚA BIBLIOTECILOR
O bibliotecă nouă între vechile ziduri ● p.2-6
Dezbaterea redacției ● p. 7-9
Cum își (re)gândește Biblioteca Centrală de Stat structurile și funcțiunile. Interviu
cu dl. director Gheorghe Berca ● p. 10-12
Corina Costopol: *Timpul tinerilor în bibliotecă* ● p. 13-14
Eveniment ● p. 14-20
Nicolae Vințanu: *Renașterea lecturii* ● p. 21-22
Dana Damian, Pănel Ulmu: *Aspecte ale modernizării catalogului sistematic.*
Diviziunea 51 Matematică (II) ● p. 22-23
Florica Câmpeanu: *Elaborarea unui vocabular controlat de matematică în sis-
temul FOCUS* ● p.24-25
Victor Vișinescu: *Cercetarea bibliografică, componentă indispensabilă a culturii
naționale autentice* ● p.26-28
Olimpiu Naicu: *Centralizarea și descentralizarea în informare și documentare
în condițiile economice de piață* ● p. 29-30
Florin Olteanu, Edith Giorghiu: *Pachetul de programe FOCUS* ● p. 31-32
Traian Brad: *Cum să ne aflăm ideea culturală?* ● p. 32-34
Bogdan Teodorescu, Dan Matei: *Este calculatorul util bibliotecii?* ● p. 35-36
Dan Matei: *Scrisoare deschisă către parlamentarii noștri* ● p. 36-37
Pia Atanasiu, Vițașe Teodoru: *Preferințele ale beneficiarilor pentru diferite sisteme
de ordonare a informațiilor* ● p. 38
Aură Țapu: *Culturii întrebă — bibliotecarii trebuie să răspundă sau cine este
tânărul?* ● p. 39
Actualități ● p. 40-41
PATRIMONIU
Gheorghe Buluță: *Dialog pe o temă dată. Interlocutor, prof. dr. doc. Dan Si-
monescu* ● p.42-43
Elișabeta Faiciuc: *Biblioteca Institutului de Lingvistică și Istorie Literară la
70 de ani (I)* ● p. 44-46
Mihai Popescu: *Argumente pentru o Bibliotecă Națională Militară* ● p. 46-47
Corneliu Dima-Drăgan: *O carte din biblioteca lui Ion Creanga* ● p. 48-49
Dragoș Morărescu: *Xilografura transilvană în anul 1784* ● p. 50-52
GALAXIA GUTENBERG ● p. 52-59
ITINERAR BIBLIOGRAFIC ● p. 59
BIBLIOLOGIE FĂRĂ FRONTIERE
Cristian Tiberiu Popescu: *„O națiune va trăi dacă va fi puternică sub raport
spiritual.” Interviu cu dl. prof. univ. George Văideanu* ● p. 60-61
Ștefan Andronache: *Biblioteca viitorului* ● p. 61-63
Hermina Angheliescu: *Sprîjin acordat de S.U.A. bibliotecilor din România* ● p. 63-64

● **REDAȚIA:** Piața Presei Libere, București,
nr. 1, cod 71341, telefon 17.07.30, Căsuța poștală
33—20.

● **ADMINISTRAȚIA:** Direcția pentru Presă, Pu-
blicații și Tipărituri, Piața Presei Libere, nr. 1,
București, sector 1.

● **ABONAMENTELE** se fac la administrație, prin
poștă sau virament (D.P.P.T., cont 645120230
B.N.R., Filiala Sector 1, București) și prin oficiile
poștale. Costul unui abonament: 72 lei anual,
36 lei pe șase luni; 18 lei pe trei luni.

● **Colectivul redacțional:** IOANA LUPU (redac-
tor-șef adjunct); ANNE-MARIE MIHIȚ (secretar
general de redacție); CRISTIAN POPESCU;
AURA ȚAPU; CORINA COSTOPOL; DAN PO-
PESCU-FINANȚU (tehnoredactor).

● **Coperta:** KELLER EMESE

ETICĂ ȘI DEMOCRAȚIE

Orice profesie își definește existența între un status recunoscut și un rol asumat, între interesul individual și de grup profesional și interesul social — deci, între drepturi și obligații —, între competență și morală.

Pentru că orice profesie își are o etică a ei, un cod scris sau subînțeles dincolo de legi și constrângeri exterioare. Un cod întărit nu o dată prin jurământ de către cel ce-și asumă acea profesie. Medicul, de la Esculap încoace, jură să slujească sănătatea și viața semenilor săi, juristul jură să slujească adevărul și numai adevărul, militarul să-și slujească patria și poporul și să le apere chiar cu prețul vieții sale...

Nu există un cod etic propriu-zis al bibliotecarului, nici un jurământ care să-i întovărășească intrarea în profesie, dar, dacă ar fi să-l formulăm, el ar trebui să sune, cred, astfel: „Jur să slujesc cartea și valorile cuprinse în ea în drumul lor către oameni. Jur să slujesc oamenii în aspirația lor către adevăr, știință și frumos, în dreptul lor fundamental și nediscriminatoriu la lectură, studiu și informare.“ Din această dublă vocație s-a născut și a crescut profesia noastră, s-au născut normele de organizare și funcționare a instituției bibliotecare, s-a născut **Charta cărții**, ce stă sub semnul înalt al umanismului și într-o relație de fond cu **Charta drepturilor omului**.

Azi, când democrația dobândește în țara noastră cadrul legal și libertățile esențiale pentru o existență reală și când oamenii descoperă, sub semnul libertății, miracolul (auto)guvernării, pe toate treptele existenței sociale, a pune democrația în relație directă cu etica se înscrie nu doar ca o cerință, ci și ca o obligație. Cu codul moral al societății, dar și, în cadrul fiecărei categorii socio-profesionale, cu codul profesiei.

Gîndurile acestea mi-au venit în minte stăruitor în lunile din urmă, cînd bibliotecilor le-a revenit un rol esențial în școala democrației pe care o parcurgem cu toții și la care unii, din păcate mulți, au căzut deja repedenți, așa cum presa ne revela nu o dată, așa cum ferestrele deschise spre viața instituțiilor și a străzii ne lasă să vedem.

Gîndurile acestea mi-au venit stăruitor în minte și asistînd la noua viață a bibliotecilor.

Într-un proces firesc de democratizare a relațiilor de muncă în biblioteci, în perioada imediat următoare revoluției, s-a purces la (re)alegerea conducătorilor. Cîteva fenomene (n-aș vrea să le numesc tendințe) au maculat acest proces democratic prin ignorarea tocmai a unor norme deontologice.

Consecință nefastă a modului aleatoriu în care s-au recrutat lucrătorii din biblioteci (adesea fiind impuși, cu ignorarea intereselor prioritare ale instituției, de către organe de decizie sau diverși factori influenți), după desființarea învățămîntului de specialitate, prim garant al unei adeziuni sincere la profesie, conștiința profesională nu s-a format generalizat la dimensiunile corpului de bibliotecari.

Iar unde nu este conștiința profesională, nu este nici etică profesională. Altfel cum ar fi fost posibil ca interese și comodități personale, ranchiune și orgolii să primeze în raport cu interesul instituției, în ultimă instanță cu cel al publicului?

Într-un asemenea context etico-profesional a putut fi înlăturat unul din cei mai buni și mai curați conducători de bibliotecă care, prin competență și disciplină proprie, ca și printr-o riguroasă organizare a muncii și încercare cu sarcini a personalului, a reușit să aducă o fostă „raională“ în eșalonul de frunte al bibliotecilor județene?

Tot într-un asemenea context, într-o altă bibliotecă, unde poate pe drept a fost înlocuit directorul, n-a fost ales nici unul din cei care prin priceperea și dăruirea lor au adus prestigiu instituției lor și care ar fi binemeritat promovarea, ci a fost desemnat să preia conducerea un neprofesionist al cărții, după cum, în alte locuri, din propriul colectiv de astă dată nu au fost promovați cei mai buni, ci cei mai slabi — neexperimentați, în prag de pensie sau pur și simplu lipsiți de virtuțile proprii unui conducător.

Sentimental și omenește, îi regret pe mulți cărora democrația le-a adus, în locul unei drepte recunoașteri, palma unei „democrații“ ce sfidează etica.

Profesional și etic, deplîng lipsa de responsabilitate a unor decizii colective, cu ignorarea consecințelor asupra destinului instituției, mai ales într-o perioadă cînd ea nu mai poate funcționa, în virtutea inerției, pe un fîgaș dat, ci trebuie să-și redescopere funcțiile, să-și regîndească structurile, să-și perfecționeze mijloacele, să-și redefiniească responsabil misia cultural-educativă.

Viața bibliotecilor ne-a mai oferit în ultima vreme și o altă fațetă a amoralității profesionale. Descoperind mijloacele luptei sindicale, în multe locuri, bibliotecarii au decis și au impus conducerei bibliotecii respective (democrație, nu ?!) „simbăta nelucrătoare“, scoțînd cu totul prin această decizie din ecuație publicul, în raport cu care există și pe care trebuie să-l slujească.

Scriu cu o strîngere de inimă aceste lucruri, dar cred că primul mod de a învăța democrația este a vorbi deschis despre ele.

Fie ca aceste rînduri inspirate de cel mai profund crez al meu, să însemne o invitație la reflecție intimă și o incitare la dezbatere largă a codului nostru moral.

Reuniți prin dragostea și prețuirea față de CARTE, domnii Ion Stoica, Federico Mayor, Petre Roman și Mihai Șora.

Asistând la spectacolul tragic și măreț al revoluției române din decembrie 1989, pe care Televiziunea Română Liberă l-a transmis lumii ca pe un manifest al demnității naționale, al aspirației pentru libertate și democrație, întreaga Europă a văzut Biblioteca Centrală Universitară cuprinsă de flăcări în acele ultime zile de decembrie, de an și de epocă dictatorială, cutremurându-se de acest asasinat al spiritului.

Din întreaga Europă au început să sosească, în semn de solidaritate, oferte de ajutor, ajutoare efective. Profesorul Federico Mayor, Director General al UNESCO, într-un mesaj adresat în ziua de 27 decembrie 1989, a oferit ajutorul UNESCO în opera de reconstrucție și dezvoltare ce va fi desfășurată de poporul român. Două misiuni UNESCO în lunile ianuarie și martie 1990 au permis identificarea unei serii de proiecte în domeniile de competență ale organizației: educație, știință, cultură și comunicații. Restaurarea Bibliotecii Centrale Universitare este un asemenea proiect.

Din inițiativa UNESCO și la invitația guvernului român, Profesorul Mayor a venit la București pentru a lansa un apel internațional pentru reconstrucția Bibliotecii, acțiune în beneficiul tuturor românilor.

Manifestarea s-a desfășurat în aula Bibliotecii Centrale Universitare, unicul spațiu rămas în mod miraculos neatins de flăcările dezastrului, ca o inimă vie, care continuă să pulseze un nou flux de viață. În loc de cronică a acesteia, semnalând totuși impresionanta asistență și integrarea în program a unui film de montaj datorat lui Gh. Vitanidis, un film manifest evocând dimensiunile dezastrului, vom reproduce, în transcriere integrală de pe banda de magnetofon, atât Apelul lansat de dl. director general al UNESCO, Federico Mayor, cât și alocuțiunile rostite de Primul Ministru al țării, dl. Petre Roman, de directorul bibliotecii beneficiare, dl. Ion Stoica, și respectiv, de ministrul învățământului, dl. Mihai Șora, importante nu numai prin calitatea celor cărora li s-au datorat, ci mai ales prin momentul ce îl marchează: instituția bibliotecară acceptată la nivel guvernamental ca „un pol al reunirii eforturilor spirituale, al prețuirii voinelor de fraternitate umană și spirituală, intelectuală”, ca „bibliotecă simbol” pentru recucerirea valorilor democratice, ca forță vie pentru afirmarea principiilor înscrise în Declarația universală asupra drepturilor omului, în concepția UNESCO. Este acest Apel și acțiunea ce a declanșat-o, așa cum a considerat-o dl. Petre Roman, „mai mult decât un început de drum în reîntegrarea României în circuitul cultural mondial”.

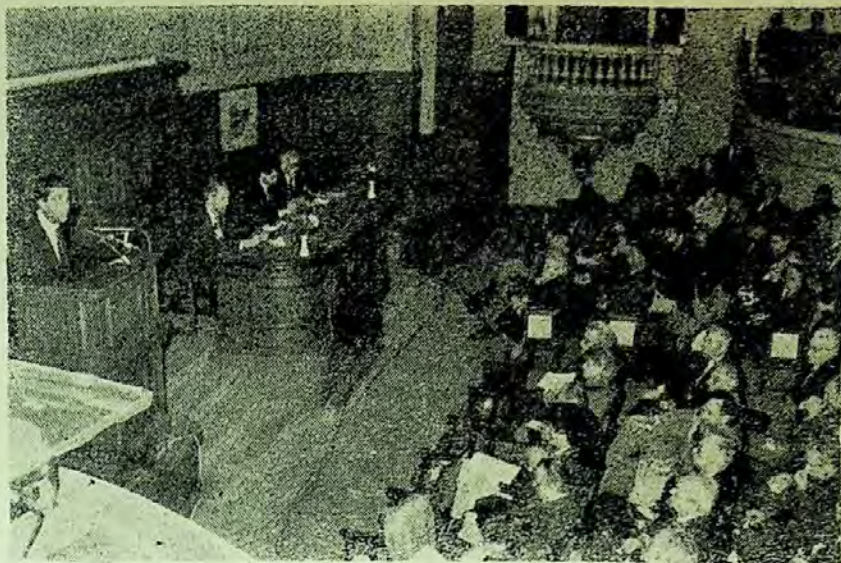
Ioana TAUTU

O BIBLIOTECĂ NOUĂ

Federico Mayor, director general al UNESCO: Apel în favoarea reconstrucției Bibliotecii Centrale Universitare din București

ÎNȚRE VECHILE ZIDURI

Versurile următoare sînt extrase dintr-un poem al lui Victor Hugo făcînd parte din ciclul „L'Année terrible”, ciclul inspirat de asediul Parisului în 1870 și de Comună.

„Tu viens d'incendier la bibliothèque? — Oui,
J'ai mis le feu la — Mais c'est un crime mou!
Crime commis par toi contre toi-même, infame!
Mais tu viens de tuer le rayon de ton âme!
C'est ton propre flambeau que tu viens de souffler.
Ce que ta rage impie et foile ose brûler,
C'est ton bien, ton trésor, ta dot, ton héritage!
Le livre, hostile au maître, est à ton avantage

Tu jettes, misérable, une torche enflammée!
De tout l'esprit humain tu fais de la fumée!”

Este impresionant să vezi în ce măsură aceste versuri sînt semnificative pentru evenimentele care au avut loc în România la sfîrșitul lui decembrie 1989. Și totuși, anul 1989, care va rămîne înscris în cartea istoriei ca o perioadă excepțională nu are în general caracterul unui „an teribil”. A fost anul cînd popoarele Europei centrale și de est, dar și alte popoare din America latină și din Africa de Sud, au realizat cuceriri decisive pe calea libertății și a democrației.

A fost un an care a văzut „bastiliile” și ziduri căzînd, frontiere deschizîndu-se, diviziunea lumii începînd să se estompeze.

Momentele pe care le trăiește umanitatea astăzi nu pot să nu ne amintească prin multe aspecte zilele imediate de după cel de-al doilea război mondial. Și atunci barierele disprețului și urii se prăbușeau și promisiunea unui viitor de fraternitate părea lesne de realizat. UNESCO a fost creată pentru a contribui, împreună cu celelalte organizații ale sistemului Națiunilor Unite, la materializarea acestei promisiuni, ajutînd ca pretutindeni să prevaleze respectul drepturilor omului și al libertăților fundamentale și punînd jaloanele unei solidarități intelectuale și morale la scara umanității.

Apropiînd între ele persoane, națiuni, culturi, acționînd pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a ideilor și a operelor, pentru o circulație din ce în ce mai liberă a cunoștințelor și a competenței, pentru o asumare în comun a grijii față de patrimoniul cultural, natural și ecologic devenit indivizibil — aceasta a fost, încă de la crearea sa, rațiunea de a exista a

UNESCO. Dar speranțele care o justificau acum 40 de ani, urmau să fie în parte frustrate de faptul că, foarte repede, noi ziduri au fost ridicate între popoare și noi poveri au apăsut asupra libertăților individuale și colective.

Poate această lungă perioadă de frustrare se apropie astăzi de sfîrșit. Poate promisiunea pe care o simbolizează UNESCO este pe punctul de a fi ținută, începînd cu momentul cînd zeci de milioane de jemei și bărbați încep să ia din nou inițiativa destinului lor, să exprime speranța lor de mai bine, dorința lor de bună-stare, voința lor de a comunica fără opreliști și de a gîndi fără teamă.

În cele mai multe din cazuri, schimbările democratice pe care tocmai le-am evocat s-au produs, desigur sub presiunea spiritului popular, dar în esență pe căi pașnice.

Dimpotrivă, evenimentele care s-au desfășurat în România în timpul ultimelor două săptămîni ale anului 1989 și care au captat atenția și emoția lumii întregi merită cu prisosință a fi calificate drept teribile. A fost lupta unui întreg popor pentru libertatea sa, pentru dreptate și demnitate umană; în această luptă, mulți cetățeni români au trebuit să plătească cu viața lor cucerirea valorilor democratice.

Și, printre atîtea scene de neuitat ale acestei lupte, opinia publică internațională a fost zguduită de imaginea Bibliotecii Centrale Universitare, pradă flăcărilor.

Clădirea care adăpostește biblioteca, construită la sfîrșitul secolului al XIX-lea și devenită un monument familiar al centrului Bucureștiului, a fost în mod grav avariată, echipamentul audio-vizual și roata aparatului necesară unet mari bibliotecă pentru o funcționare eficientă au fost distruse. În plus, nenumărate tezaure de neînlocuit ale culturii române și universale au fost distruse de foc sau, mai tirziu, de apă, paradox al operației de salvare: 500-000 volume — cărți, periodice, colecții speciale de manuscrise și incunabule, precum și cataloagele care le repertoriau.

Dar, mai presus de toate, această bibliotecă înființată în 1891, cea mai importantă dintre bibliotecile universitare din România, era un simbol al culturii acestei țări ca și al adeziunii intelectualilor români la civilizația europeană și universală. Distrugerea sa a

O discuție amicală între domnii Răzvan Theodorescu, Andrei Pleșu, Ion Stoica, Frederico Mayor și Petre Roman.

fost ultimul act de barbarie dintr-o lungă înlănțuire de prejudecii aduse patrimoniului național. Dacă istoria este memoria societății, bibliotecile sînt memoria istoriei și documentele, pe care ele le conțin, sînt adesea martorele luptei milenare împotriva opresiunilor de oricare natură. Lupta poporului român a fost încununată de succes, dar libertatea și democrația trebuie să fie recucerite și apărate zilnic.

Biblioteca, în calitatea ei de instituție democratică de învățămînt și de cercetare, de cultură și de informare, este un instrument indispensabil pentru această apărare, ca și pentru această recucerire cotidiană a spațiului spiritual al oamenilor; biblioteca trebuie să fie o forță vie pentru ca principiile Declarației universale asupra drepturilor omului să poată fi cunoscute, recunoscute și aplicate. Susținînd eforturile noulor instituții românești, pentru salvarea și protecția monumentelor și a altor bunuri culturale, și în special efortul de reconstrucție a Bibliotecii Centrale Universitare, UNESCO dorește să contribuie în mîdul ei specific pentru ca această bibliotecă, devenită simbolul luptei pentru libertate, să fie din nou un înalt loc de cultură și de știință al țării.

Biblioteca va trebui mai întîi să fie dotată cu o infrastructură modernă și anume cu un sistem informatic permițînd automatizarea tuturor funcțiilor biblioteconomice, crearea bazelor de date și asigurarea accesului la rețelele naționale regionale și internaționale de informare. Totodată, ea va trebui dotată cu laboratoare specializate în reprografie, cu echipamente audio-vizuale și de restaurare, de conservare și de păstrare a documentelor; ca și cu toate mijloacele moderne pentru educația și formarea specialiștilor și a celor care utilizează informația.

În fine, ea va trebui să fie în măsură să achiziționeze și să obțină toate publicațiile necesare lucrărilor de cercetare și de dezvoltare, oricare ar fi suportul fizic (cărți, benzi magnetice, discuri optice etc.).

Fac apel, așadar, la guvernele tuturor statelor, la organizațiile internaționale, guvernamentale și neguvernamentale, la instituțiile publice și particulare, la organisme de finanțare, la bibliotecari, arhiviști și documentariști, în sfîrșit la popoarele tuturor țărilor, ca să participe, prin contribuții voluntare în bani, în echipamente sau în servicii, la reconstrucția și modernizarea Bibliotecii Centrale Universitare din București și la reconstituirea colecțiilor ei.

Invit pe toți intelectualii, artiștii și scriitorii, istoricii și oameni de știință, ca și pe toți cei a căror principală misiune este să informeze — ziaristi, profesioniști ai presei, ai radioului, ai televiziunii — să contribuie la sensibilizarea opiniei mondiale la acest pro-

iect. A ajuta să se reconstruiască această bibliotecă simbol, înseamnă a ajuta România să-și făurească o eră de libertate și de democrație.

Și urez poporului român ca, dincolo de divergențele ce se pot ivi într-o societate liberă privind căile prin care se poate cel mai bine atinge acest scop, să știe să-și regăsească unitatea care i-a adus victoria din decembrie 1989 și care este garanția succeselor sale viitoare.

PEPRE ROMAN :

**„În noua Românie
ne-am așezat definitiv
în rîndul civilizației
europene, atît
cu conștiința datoriiilor
dar și cu conștiința
sacrificiilor pe care
ni le asumăm”**

Răsturnarea revoluționară, stimate d-le director general al UNESCO, stimați oaspeți, doamnelor și domnilor, a dictaturii, în decembrie 1989, în țara noastră a însemnat în același timp primul pas pentru reînnoirea României în Europa, în lume. A însemnat revenirea la dorința intimă, profundă, reală a românilor pentru a regăsi vocația europeană a României. Faptul că această dictatură a fost de o monstruoasă sîră precedent, în afara oricărei spiritualități universale, în afara spiritualității românești, este dovedit de însăși distrugerea acestei valori inestimabile care este Biblioteca Centrală Universitară. Numai minți bolnave ar fi putut imagina apărarea dictaturii din interiorul unui lăcaș sfînt de cultură și nimeni, cred, nu poate pune în seama luptei pentru libertate faptul că s-au pierdut acele valori ale spiritualității românești și universale.

Ne găsim în fața unui moment și a unei vreri pe care nu o putem exprima în cuvinte pentru că ea cuprinde multe, multe forme ale simțirii umane. Pierderea definitivă a unor valori care ar fi trebuit să sfințească conștiințele a generații de români și de oameni de cultură din întreaga lume nu poate fi exprimată în cuvinte, ea este definitiv încrustată în sufletele și cunoștințele noastre.

Prezența dumneavoastră aici d-le director general simbolizează fericit această dorință fierbinte de reintegrare a României în cultura mondială universală, nu numai în planul spiritualității, ci și în planul acțiunii, al instituțiilor, între care UNESCO joacă rolul de frunte. Pașii pe care i-am făcut deja, excepționala căldură, deschiderea pe care am găsit-o în instituția pe care, cu onoare, o conduceți, ne dă speranța că reconstituirea, atât cât e posibil, a patrimoniului acestui lăcaș de cultură, a acestui loc al culturii române este pe calea cea bună. Programul complex pe care și-l propun conservatorii Bibliotecii Centrale Universitare împreună cu experții și organismele centralizate ale U.N.E.S.C.O. este apt să trezească în noi conștiința valorilor și să elimine definitiv posibilitățile distrugerii unor valori în viitor. Și în același timp, el este un program foarte actual, modern, în sensul că el permite accesul mult mai firesc pentru toți cetățenii doritori de cultură în acest loc de cultură, prin forțele cele mai interesate în această cultură, printr-o informare de foarte largă cuprindere, fără de care e greu de conceput în zilele noastre să funcționeze o instituție cum este Biblioteca Centrală Universitară.

UNESCO este gata, așa cum am aflat cu mare bucurie din întrevăderea pe care am avut-o cu domnul director general, precum și cu persoanele de înaltă răspundere care îl însoțesc, să contribuie prin prestigiul, prin forțele sale, la punerea în mișcare a unor programe care privesc și alte domenii cum ar fi protecția mediului înconjurător, iarăși un domeniu în care țara noastră se află într-o certă suferință. Un lucru de asemenea deosebit de îmbucurător este acela că după supraviețuirea miraculoasă a acestui lăcaș de învățămînt superior în România, UNESCO este gata să dea acestei instituții de o mare valoare europeană toată asistența necesară pentru a deveni ceea ce ea trebuie să fie, adică un pol al reunirii eforturilor spirituale, al preturii voiențelor de fraternitate umană și spirituală, intelectuală, a tuturor universităților și universităților europene. Iată deja, într-un timp atât de scurt, ca o formă concretă de recunoaștere de către UNESCO, nu numai a faptului răsturnării dictaturii, ci și a sacrificiului propriu și a libertății recîștigate, care poate să ne aducă un reconfort, o mîngîiere pentru pierderile pe care le-am suferit în cultura, în spiritualitatea noastră, pentru situațiile uneori de gravă dificultate pe care le mai avem în ceea ce privește protecția mediului natural și în mod deosebit a ecosistemelor forestiere, precum și pentru a transforma România într-un punct al ecospiritualității de care noi cred că sîntem conștienți și pe care noi dorim să-l arătăm deschis, cinstit și demn întregii lumi.

Din partea Guvernului român aduc cele mai calde mulțumiri domnului director general Federico Mayor pentru prezența sa în România, pentru tot ceea ce înseamnă mai mult decît un început de drum în reintegrarea României în circuitul cultural mondial prin intermediul UNESCO și să-l asigur că în noua Românie, indiferent a cui va fi acțiunea guvernamentală, care sîntem sigur că nu poate fi decît a democrației, să-l asigurăm că ne-am așezat definitiv în rîndul civilizației europene, atât cu conștiința datorilor, dar și cu conștiința sacrificiilor pe care ni le asumăm. Vă mulțumesc.

ION STOICA :

„Soarta acestei mari biblioteci universitare românești a fost de la început însemnată, aparte”

Tragediile culturii au dimensiuni interioare încă necunoscute. Cine poate să spună exact cum s-a răsfrînt în cunoaștere arderea Bibliotecii antice din Alexandria sau cine poate spune ce ar însemna pentru spiritualitatea umană ștergerea de sub soare a piramidelor egiptene? Cînd pier marile zăcăminte de gînd, de fapt și de frumusețe ceva fără egal și fără măsură se îngroapă odată cu ele în uitări vinovate, ceva neștiut dar îmboldit de speranță rămîne în noi sortit ne-nîmplării.

Incendierea Bibliotecii Centrale Universitare din Iucurești s-a adăugat jertfelor de neam cu care românii și-au piuit libertatea, ridicînd în istorie cu putere de rug și de simbol un palat și o rînduială a cărții care altfel ar fi rămas, cu universul lor de moaște, de pace, de toleranță și de așteptare, în răs-crucea ciupelor de suflet unde cresc iarba și pădurile din noi. Dar soarta acestei mari bibliotecii universitare românești a fost de la început însemnată aparte întemeiată la sfîrșitul secolului trecut, ca dar pentru înținerirea universitară, Biblioteca a fost încă de la început o instituție de prestigiu și de chemare în acele cărui colecții au intrat, prin acte generoase, biblioteci ale unor mari cărturari ai neamului nostru. Construită după planurile arhitectului francez Paul Gottercau și gospodărită cu pricepere și pasiune de personalități culturale ca folcloristul Gh. Dem. Teodorescu, profesorul Al. Tzigara Samurcaș, bibliologul Mircea Tomescu, biblioteca a devenit în veacul care s-a scurs de la întemeiere unuț din cele mai valoroase tezaure de publicații din țară, o colecție de aproape trei milioane de volume, cu o structură complexă, puternic integrată vieții științifice și culturale a capitalei țării. În această aulă în care ne aflăm, salvată ca prin miracol de năuua oarbă a flăcărilor au vorbit oamenilor aproape toate marile personalități culturale românești ale acestui secol și multe nume de seamă ale culturii universale. Poate nu întîmplător, D-le director general, biblioteca a fost vizitată în ultimele două decenii de predecesorii Dv. la conducerea forumului mondial al culturii, d-nii Rene Maheu și M'Imadu M'Bow.

Obtuzitatea și falsele ierarhii impuse de vechiul regim au obligat biblioteca la privațiuni, inadecvări și anacronisme greu de imaginat. În afara universului surselor, departe de mișcarea vie a ideilor, redusă la echipamente de mult vetuste, Biblioteca Centrală Universitară din București, a reușit să rămînă totuși un focar de iradiere culturală grație legăturilor speciale pe care le-a păstrat cu instituțiile academice de pretutîndeni, cu unele din marile edituri ale lumii și, mai ales, cu ambasadele de la București ale unor țări de veche și valoroasă tradiție a cunoașterii. Fo-

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Eveniment

Discuțiile începute în holul Bibliotecii continuă și în fața ei.

losesc momentul pentru ca în prezența Dv., d-le director general, și în fața unor membri ai guvernului român să reînnoiesc mulțumirile mele pentru toți cei care ne-au stat aproape, înțelegând rosturile mari, profund umane, împlinitoare și dătătoare de speranță ale comunicării culturale.

Tragedia acestei mari biblioteci universitare, care reștene lasă goluri definitive în cultura română. Vom putea reconstitui mai devreme sau mai târziu o bună parte din colecțiile de imprimate dar nu vom putea restitui niciodată cercetătorilor interesul, savoața și taina cărților care veneau din bibliotecă, genialului Mihai Eminescu, din zestrea de cărți pline de însemnări marginale lăsată de Titu Maiorescu, acest simbol de rezistență al culturii române moderne, ori de pe paginile vechilor cărți românești pe care cititorii lor de peste timp au scris rinduri de suflet și, adesea, pagini de istorie. Oricât ne-am strădui vor rămâne cu suferințe veșnice petele albe (sau negre, poate) lăuate prin mistuirea manuscriselor și a scrisorilor semnate de atâtea nume mari ale scripturilor române, de la Vasile Alecsandri și Ion Luca Caragiale, la Mihai Eminescu și Ion Barbu, la Tudor Arghezi și Ion Marin Sadoveanu, la Lucian Blaga și Mircea Eliade.

Acestea au fost pecețile noastre de noblete și de mândrie. Acesta a fost o parte din prețul libertății românești, amintindu-ne, dacă mai era nevoie, că nimic mare, nimic de preț nu se poate obține decît cu lacrimi și jertfe.

Și ca o mărturie a valorilor de spirit pe care cea din urmă și cea mai frumoasă revoluție a românilor le-a propus poporului și lumii este faptul că la numai trei zile de la mistuirea sa, a început printre lacrimi și aproape printre gloanțe reconstruirea și extinderea bibliotecii.

Sinteți aici domnule director general și dumneavoastră domnilor miniștri și domnilor amăsadori pentru a reconfirma din miezul de spirit și scrum al unei biblioteci distruse, încrederea noastră și a lumii în voiaștră în măreția cărții, în mesajul ei umanist, în forța care biruie timpul și depărtările, înfrățind oamenii prin tot ce au ei mai frumos și mai trainic.

MIHAI ȘORA :

„Ceva din conștiința noastră colectivă, dar și individuală era încorporată în această bibliotecă”

Domnule director general, domnilor ascultători, doamnelor și domnilor,

Am deosebită plăcere și bucurie de a saluta, și în acest cadru solemn, vizita în România a domnului Federico Mayor, director general UNESCO.

În virtutea vocației sale universale, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură desfășoară o susținută activitate pentru promovarea cooperării între națiuni în domeniile ce-i sînt specifice, stabilind punți trainice menite a înlesni dezvoltarea sistemelor de învățămînt, a instituțiilor culturale, a legăturilor științifice. Pentru îndeplinirea acestor importante misiuni, organizația apelează la diverse tehnici și mijloace de acțiune.

Una dintre acestea, căreia îi datorăm prezența domnului director general la București, este redeschiderea unei instituții de cultură grav avariată în timpul revoluției din decembrie 1989. Ceva din conștiința noastră colectivă dar și individuală era încorporată în această Bibliotecă Centrală Universitară, păstrătoare a unor fonduri de cărți de o valoare inestimabilă, care au dispărut pentru totdeauna în zilele revoluției, cînd destinul acesteia s-a împletit cu destinul orașului, cu acela al tuturor românilor. Sinteți aici, domnule director general, pentru a vesti lumii renașterea acestei biblioteci, cu prestigiul și autoritatea celei mai importante instituții specializate din sistemul națiunilor unite și cu sprijinul generos al tuturor celor ce sînt în măsură să-l acorde. Vizita dv. în Capitala noii României libere și democratice vă va oferi prilejul de a cunoaște dorința poporului nostru de reintegrare în Europa, de reluare a contactelor culturale, științifice și în domeniile educației cu toate statele, acțiune în care înțelegem să primim dar și să oferim la rîndu-ne din experiența noastră.

Cu aceste gânduri, permiteți-mi să vă adresez încă o dată, în numele învățămîntului românesc, salutul cordial, dv., domnule director general, distinșelor personalități din conducerea UNESCO care vă însoțesc și totodată să-i salut pe toți cei prezenți la această memorabilă manifestare de solidaritate culturală care va rămîne, nu mă îndoiesc, gravată în inimile și mințile lor.

In loc de „preambul”, ca și în loc de „concluzii” la dezbateră inițiată de redacția noastră, propun o meditație documentată asupra istoriei cenzurii, implicând aici și delimitarea coloraturilor ei și a contextelor socio-politice în care a funcționat.

Poate sînt de recitat cu acest prilej și tulburătoarele pagini ale lui G. Orwel, din „1984” despre așa numitul Minister al Adevărului.

De asemenea, în deciziile ce se vor lua în bibliotecă ar trebui considerate și principiile accesului universal la informație, care trebuie înțeles nu numai în aspectele sale geografice și economice, după cum dreptul inalienabil al omului la informație trebuie creditat de puterea de discernămint a omului educat care accede la colecțiile bibliotecare și întărit de libertatea democratică a opțiunilor.

1. Care este optica dv. în legătură cu vechiul fond de circulație limitată și cum înțelegeți să-l tratați în continuare din punct de vedere al introducerii în circuitul lecturii și al informării?

2. Ce înțelegeți prin publicații „ceaușiste” și cum considerați că trebuie să fie tratate, diferențiat, în funcție de sfera domeniului cărora le aparțin și de tipul de bibliotecă în care lucrați?

FLORICA CĂMPEANU :

1. Avem marea satisfacție profesională și umană de a scoate la lumină toate publicațiile ce constituiau — doar cu câteva luni în urmă — „fondul cu circulație specială”.

Acesta cuprindea cărțile, periodicele și alte categorii de documente în care erau tratate subiecte „tabu” precum: literatură anticomunistă în general și împotriva p.c.r. în special, literatură șovină antiromânească, scrieri istorice avînd ca scop legitimarea unor eventuale revendicări teritoriale față de România, exacerbarea crimei, a violenței, literatură fascistă și legionară, pornografia etc. Însă cele care stîrneau cel mai mult teama fostelor autorități erau publicațiile conținînd critici adresate regimului ceaușescu, la fel ca și cele cu un conținut total inofensiv, dar elaborate de persoane care au plecat în străinătate ori dizidenți care au criticat în vreun fel oarecare situația din țara noastră, mai ales din ultimele două decenii. Mai mult, se ajunsese la situația hilară de a introduce în pivnițele „fondului S” nevinovate cărți pentru copii, precum „întîmplări de pe stradă

mea” de Ana Blandiana, pentru motivul că Motanul Șarpagic avea unele apucături de grandomanie dictatorială care puteau duce cu gîndul la...

Intellectualii formați deja, sau pe cale de formare trebuiau dirijați în mod foarte grijuliu, pentru a nu se molipsi de morbul ideilor periculoase și pentru a gîndi și informațiile cuprinse în numitele publicații.

Teama de sancțiuni, permanenta primejdie ca din atenția bibliotecarilor să scape titluri cuprinse în „liste negre” făcea ca aceștia să trăiască într-o tensiune umiltoare.

Separat de cataloagele publicațiilor cu circulație liberă, era obligatoriu să existe în bibliotecă cataloagele fondurilor cu circulație specială, amplasate în spații cit mai dosnice. La aceste cataloage nu aveau acces decît anumite cadre didactice sau alți cititori înarmați cu adrese oficiale care nominalizau perioada de lectură.

În ziua de azi avem libertatea de a desființa sinistrul fond S și instrumentarul aferent.

Operațiile tehnice care trebuie efectuate în acest context tîm, pe de o parte, de includerea publicațiilor prohibite în colecțiile cu circu-

lație liberă, iar pe de altă parte, de intercalarea fișelor corespunzătoare în cataloagele publice.

În bibliotecile mici, aceste lucrări sînt mai simple datorită numărului redus de publicații și fișe. Însă, în bibliotecile mari, unificarea cataloagelor de fonduri „S” cu cele ale fondurilor libere este de mai lungă durată și se realizează cu eforturi deosebite care pot fi eventual eșalonate în timp. Credem însă că eliberarea cărților și a ideilor din ele și încrederea în capacitatea de discernămint a fiecăruia sînt motivații care-i vor ajuta pe bibliotecari în efectuarea acestor lucrări.

2. Este adevărat că îl urim cu toții pe dictator și că tot ceea ce ne amintește de trecuta sa existență, de „inestimabila operă” cu care impregna pînă la sufocare atmosfera culturală a țării, ne stîrnesc resentimente puternice.

Totuși trebuie să știm ce poate fi considerat literatură „ceaușistă” și să hotărîm ce tratament să îi aplicăm în bibliotecă.

Literatura „ceaușistă” conține lucrări ale celor doi ceaușescu, publicate în tiraje enorme, atît în ediții luxoase de „opere” (România pe drumul...) în toate limbile de circulație, cît și în broșuri ocazio-

nale, ieftine și „la îndemina oricui”, ori în culegeri tematice în care aceleași texte de mai sus erau fragmentate, citate, reeditate și relipărite pînă la obsesie.

Tot „literatură ceaușistă” sînt voluminoasele și numeroasele „omagii” literare sau albumele de artă comandată.

Lucrările congreselor, conferințelor, plenarelor p.c.r. sînt literatură „ceaușistă”, care în cataloagele alfabetice și sistematice era reflectată printr-un abuz de fișe care în viitor vor trebui practic raționalizate.

Tematicile și bibliografiile învățămîntului politic — sinistră metodă de înregimentare ideologică aplicată cu intenția de a înlocui în conștiința credința fiecăruia cu religia comunistă — publicate anual, trimestrial și lunar sînt tot literatură „ceaușistă”.

Ziarele și revistele social-politice, reflectînd în cel mai înalt grad stadiul de subjugare intelectuală și ideologică a poporului român, se includ în aceeași categorie.

În afara acestor categorii de literatură „ceaușistă” propriu-zisă, mai toate publicațiile, de la manualele școlare împodobite cu portretul colorat și zîmbitor al „părintelui iubit” și pînă la lucrările științifice și tehnice care trebuiau — ca o condiție a publicării — să citeze fragmente din opera „tovarășului”, erau atinse mai mult sau mai puțin de „ceaușism”.

Tratate voluminoase de chimie cu numele unei autoare principale tipărit mare, la vedere, și cu celelalte nume ale armatei de sclavi, menționate în subsidiar, reprezintă în mentalitatea multor oameni tot literatură „ceaușistă”, motiv pentru care au rupt pagina de titlu și portretul.

Produsele editoriale ale „epocii de aur” ne dezgustă, însă ele reflectă o istorie, o realitate de cormar pe care nu o putem nega, de care nu trebuie să ne temem și pe care istoricii, economiștii și cercetătorii vor trebui să o studieze și să o cunoască pentru ca omenirea să nu uite și să găsească mijloacele de remediere necesare.

Pornind de la această premisă, consider că literatura „ceaușistă” trebuie tratată la fel ca și celelalte publicații din colecții.

În bibliotecile mici, literatura „ceaușistă” propriu-zisă poate fi eliminată din fonduri, concomitent cu scoaterea fișelor din cataloage și cu mențiunile din evidențe, prin procedul obișnuit al casării.

În bibliotecile mari trebuie menținute toate titlurile, în cite un exemplar și fișele cu cataloagele publice.

Așa cum fostul „fond S” poate fi eliberat, conținînd pe puterea de discernămint, pe libertatea gândirii și pe dreptul la informație al fiecăruia om, nici în cazul literaturii „ceau-

șiste” nu trebuie să funcționeze altă cenzură decît cea interioară.

Este însă foarte utilă casarea exemplarelor numeroase pe care bibliotecile erau obligate să le achiziționeze pentru a descongiona spațiile din depozite, făcînd astfel loc unei alte literaturi care să cultive creativitatea, gîndirea deschisă către universul larg al civilizației.

ION SIMION :

1. „Fondul special” sau „documentar” existent pînă la Revoluția din decembrie în toate marile biblioteci ale țării avea scopul nemărturisit de a ascunde cititorului; tocmai acele produse ale gîndirii umane care veneau în contradicție cu ideologia partidului aflat la putere, cu ideologia comunistă în general. În acest fel era anulat dreptul individului la cunoașterea și a altor idei, puncte de vedere, teorii decît cele oficiale.

Acțiunea de constituire a acestor „fonduri speciale” a început imediat după război prin editarea unor cataloage ce cuprindeau autorii și scrierile interzise. Au fost incluse în aceste cataloage nume celebre ale culturii și științei românești, personalități ce au avut îndrăzneala de a-și exprima ideile și gîndurile sau cele care au aparținut unor partide politice adverse partidului comunist, ca și intelectuali provenind din „clasele exploatare”. Semnificativ este în acest sens faptul aluitor că poetul național al românilor a fost inclus în acest „fond special”, interzicîndu-se astfel românului să citească o parte din opera lui Eminescu. Sau un alt exemplu: cea mai mare parte a operei lui N. Morga s-a aflat la „fondul special”.

Situația „fondului special” a evoluat în timp. Dacă în anii de început ai dictaturii comuniste acesta era păzit cu străncie, ulterior, în perioadele de așa-zis „dezgheț” s-a permis accesul unor persoane în cercetarea lucrărilor aparținînd acestuia.

Forurile de decizie în cultură, la indicațiile partidului comunist, au elaborat și adoptat acte normative în acest sens (ultimele dintre ele au fost „Normele” nr. 83/85 ale CCES).

În perioada dictaturii ceaușiste, dar mai ales de cînd de problemele științei, învățămîntului și culturii răspundea cabinetul 2 (și se știe cine era titularul acestui cabinet!) au fost înăsprite enorm condițiile cu privire la includerea sau accesul la „fondul special”. Aria tematică a scrierilor ce au fost incluse în „fondul special” a fost amplificată prin includerea scrierilor autorilor care au emigrat, deși acestea nu aveau nimic „subversiv” în ele.

Însă în majoritatea cazurilor acțiunea bunului plac, fiind întocmite liste cu autorii ce trebuie eliminați

din circuitul lecturii publice și puși la index prin includerea lor în „fondul special”. În lumea bibliotecarilor este celebru cazul unui romancier din Cluj care a aflat cu stupeoare, după ani de zile de la apariția unuia din romanele sale, că acesta este interzis cititorilor.

Revolta generală a poporului român împotriva dictaturii comuniste, revoltă în care tineretul a avut rolul principal, a dus la spulberarea p.c.r. și a teoriei sale politice de organizare socială. Au fost descăturate energiile acestui popor, viața intrînd pe făgașul ei firesc. De la acest proces atotcuprinzător nu poate face excepție cultura cu toate componentele ei, inclusiv bibliotecile. Sufiul libertății și al adevărului a pătruns și în biblioteci. În aceste condiții noi s-a ridicat și problema „fondului special”.

În legătură cu „fondul special” consider că el trebuie introdus în circuitul lecturii publice.

Bibliotecile județene, care au și funcție de conservare, trebuie să introducă un exemplar din lucrările din „fondul special” în colecția de bază, iar în cazul unui număr mai mare de exemplare, acestea pot fi oferite spre lectură și prin secțiile de împrumut la domiciliu.

Însă, datorită lipsei reglementărilor în domeniu, există riscul dispariției acestor lucrări din colecțiile bibliotecilor. Lucrările apărute pînă în anul 1952 trebuie împrumutate numai în sala de lectură, tocmai pentru a evita riscul înstrăinării lor.

După părerea mea, trebuie să aibă același regim ca și pînă la Revoluție scrierile ce fac apologia orientărilor extremiste, teroriste, cele care îndeamnă direct la crimă, la genocid, la anihilarea fizică a persoanei. Același regim trebuie să-l aibă și lucrările prin care se aduce atingere moravurilor publice, îndeamnă la prostituție și consum de stupefiante.

Fără a atenta la principiul descentralizării și al autonomiei instituțiilor de cultură, cred că este necesar să fie stabilită o listă cu lucrările ce se împrumută cu avizul directorilor bibliotecilor.

După cunoștința mea, sovieticii au inclus într-o asemenea listă circa 600 de titluri pentru întreaga lor producție poligrafică, de la începuturi pînă în prezent.

2. Prin „literatură ceaușistă” înțeleg nu numai lucrările apărute sub numele „perechii prezidențiale”, ci și cele ale clanului și acoliților lui, începînd cu Ceaușescu Nicu și terminînd, poate, cu Bărbulescu Elena. Includ, de asemenea, în „literatură ceaușistă” documentele, rezoluțiile și hotărîrile p.c.r., tot ce s-a tipărit pentru învățămîntul ideologic, de partid, lucrările referitoare la u.t.c., organizațiile sindicale, de pionieri și șoimi ai pa-

triei, organizațiile de femei, f.d.u.s. și o.d.u.s. În această categorie aș include lucrările ce glorifică pe dictatori și dictatura comunistă, pe cele ce prezintă fenomenele vieții economice, politice și sociale prin viziunea exclusivă a lui Ceaușescu. Este vorba de lucrările doctrinare ce mistifică adevărul, avînd ca suport „teoretic” „gîndirea genialului conducător”.

Nu trebuie uitat că sînt și lucrări valoroase care nu pot fi incluse în „literatura ceaușistă”, pe motiv că în prefață sau în corpul cărții înțilnești un citat din marxism-leninism sau din N.C. Cum nu trebuie considerate „literatură ceaușistă” volume de proză, poezie, estetică etc. ale unor autori pe care nu-i putem elimina din istoria literaturii numai pe motiv că au fost „colaboraționiști”, cum sînt numiți astăzi de confracții lor.

Trebuie să ne ferim de a cădea în cealaltă extremă și să scoatem din bibliotecă lucrări cu adevărat valoroase. Să avem discernămintul necesar și să nu comitem acte ireparabile pe care să le regretăm mai tîrziu și de care să ne fie rușine.

Să nu-i copiem pe „revoluționarii” analfabeți și troglodiți, care după 1946 au dat foc unor biblioteci de mare valoare, pe motiv că au aparținut burghezielor și moșierilor.

Să nu dăm astăzi la topit cărți de valoare, indiferent de domeniul tratat, numai pe motiv că autorii lor au fost membri (cu bună știință nu spun comuniști) ai defunctului p.c.r.

Încă după primele zile după Revoluția din decembrie, bibliotecile județene au trecut la definirea și delimitarea „literaturii ceaușiste”, aceasta fiind extrasă din colecția bibliotecilor. Fac specificația expresă că este **absolut obligatoriu** ca 1—2 exemplare din această „literatură” să fie incluse în colecția de bază, bibliotecile județene avînd obligația de a conserva producția editorială națională.

Aceste operații impun și recordarea cataloagelor la noua situație.

În cataloagele generale ale bibliotecii — sistematic și alfabetic, în primul rînd — trebuie introduse fișele tuturor lucrărilor din „fondul special” care trec la lectură publică.

În cataloagele generale trebuie să existe și fișele lucrărilor incluse în „literatura ceaușistă”. Acest fapt nu-i va scuti pe colegii mei din aceste compartimente de neplăceri. Pentru că ura poporului român împotriva ceaușștilor, care au instaurat cea mai cruntă dictatură din România, face ca omul nici să nu mai audă de numele lor.

Cred că problema poate fi rezolvată cu tact și răbdare, explicînd cititorilor că existența acestor fișe în cataloage nu înseamnă a face politică proceaușistă sau procomunistă, ci este o modalitate necesară pentru regăsirea unei cărți incluse

în masivul de informații care este biblioteca.

Pentru bibliotecile orășenești și comunale problema este simplificată în mare măsură, deoarece din colecțiile acestora trebuie eliminată toată „literatura ceaușistă”.

În cazul bibliotecilor municipale, problema trebuie tratată ca și în cazul bibliotecilor județene, mai ales că unele municipii, și chiar orașe (Caracal, Rîmnicu Sărat) ar putea deveni capitale de județe, schimbîndu-și în acest caz, și statutul.

În această chestiune aș avansa propunerea ca Biblioteca Centrală de Stat să elaboreze un catalog al „literaturii ceaușiste”, în așa fel încît operația de eliminare din bibliotecă a acestei „literaturi” să se facă în mod unitar. Aș vrea ca această propunere să nu fie interpretată ca tutelare, supracontrol sau altceva de acest fel, deoarece este un lucru bine cunoscut că activitatea de bibliotecă se conduce după reguli și norme exacte, a căror încălcare poate genera dereglări cu urmări în planul servirii optime a cititorilor. De altfel, mulți teoreticeni ai bibliotecii consideră că munca într-o mare bibliotecă modernă reclamă exactitate și rigurozitate ca și activitatea dintr-o uzină ultratehnologizată.

ILEANA IORDACHE :

1. În legătură cu vechiul fond de circulație limitată, la Biblioteca Județeană Brașov, problema îmbracă două aspecte:

a) cărțile care au fost retrase din circulație pe baza unor liste comunicate de Consiliul Culturii. În acest caz, încă din decembrie 1989, s-a trecut de urgență la introducerea acestor publicații în circuitul lecturii, în toate secțiile bibliotecii. Paralel cu această operație, s-a trecut la multiplicarea fișelor pentru aceste cărți, fișe care au fost introduse în sistemul nostru informațional. Practic această lucrare este finalizată.

b) treptat va fi pus în circulație întregul fond tradițional al bibliotecii, cca 30 000 vol. Acum 7—8 ani s-a sistat prelucrarea acestui fond și dorim să corectăm această greșală. Încă din acest an vom începe prelucrarea acestor categorii de publicații, paralel cu introducerea informațiilor în sistemul de cataloage al bibliotecii.

Încercăm astfel să umplem golurile informaționale pentru anumite perioade istorice. Această lucrare se va întinde pe o perioadă mai îndelungată de timp. Pentru realizarea acestei lucrări, vom încerca o conlucrare cu B.C.S., care are o experiență mai bogată în prelucrarea acestor categorii de publicații, mai ales la stabilirea autorului colectiv.

2. a) Prin publicații „ceaușiste” înțelegem lucrările care au autor pe Nicolae Ceaușescu și membrii

familiei sale, lucrări tematice, omagiale, învățămînt politic, lucrări de și despre P.C.R., U.T.C., U.A.S.C.R., pionieri, etc. Ele au fost retrase din secțiile de împrumut, oprindu-se exemplarul de la depozitul general. S-au eliminat din cataloagele fișele acestor categorii de publicații.

Mă gîndesc că trebuie găsită o soluție pentru informarea cititorilor asupra acestor publicații. Aceasta să se realizeze fie prin reintroducerea acestor fișe în cataloagele generale (dar mai restrîns), fie prin organizarea unor fișiere separate. Problema rămîne în discuție. Aceste lucrări reflectă o realitate istorică, pentru o anumită perioadă de timp și trebuie puse la îndemîna celor interesați.

b) În sens mai larg, în această categorie intră și lucrările elaborate în perioada considerată, dar și înainte, care au la baza redactării lor tezele, ideile partidului sau ale secretarului său general.

Această categorie de publicații este foarte numeroasă și nuanțată.

Biblioteca Județeană Brașov prin specificul ei de bibliotecă publică enciclopedică, dar și documentară, cu un fond de carte de peste 530.000 volume nu poate renunța la informațiile pe care le oferă aceste categorii de publicații.

Mă refer la lucrările legate de istoria mișcării muncitorești, noul mecanism economic, revoluția științifică, tehnică și agricolă, filozofie marxistă, sindicate, organizații obștești, evenimente internaționale. Lista rămîne deschisă.

Pentru cercetătorul de azi, dar și cel de mîine, nu putem să eliminăm aceste categorii de publicații din sistemul informațional al bibliotecii.

Nu trebuie să repetăm greșala anilor trecuți și să avem goluri în informare pentru anumite perioade de timp.

Pentru clarificarea acestor probleme ar fi fost binevenită o consultare a bibliotecarilor din marile biblioteci județene și B.C.S. În acest fel am fi găsit împreună cele mai bune soluții în rezolvarea unitară și corectă a acestor probleme.

MARCEL CIORCAN :

1. Deși, dintotdeauna puterea politică a zilei a împiedicat libera circulație a ideilor interzicînd accesul la unele publicații ostile sau neconforme cu programul ei ideologic, consider că, azi, în pragul mileniului trei, niște norme cum au fost cele elaborate de fostul Consiliu al Culturii cu nr. 83/1981 sînt mai mult decît aberante.

Adevărata istorie nu mai trebuie să fie cea pe care o citești în ultima ediție, supravegheată atent de ochiul de argus al celor care dețin puterea, ci aceea care este reflec-

(Continuare în p. 20)

Ne aflăm astăzi în situația unei reconstrucții de fond a instituției noastre, paralel cu reconstrucția fizică a bibliotecilor.

— Construim și reconstruim totul — în economie, în organizarea economico-socială, în cultură și în plan uman. La interferența dintre moștenirile, cel mai adesea strimbe, oricum imperfecte, ale epocii ce au sistat și deschiderile pe care Revoluția le-a creat o dată cu rupțura în toate planurile existenței noastre, în ce situație se află Biblioteca Centrală de Stat și care sînt principalele direcții în care își regîndește structurile și funcțiile?

— Ca și alte așezăminte culturale, în anii socialismului și îndeosebi în „epoca de aur” ce au sistat Biblioteca Centrală de Stat s-a confruntat permanent cu obuzitatea — și, destul de des, cu ignoranța (am adăuga noi, și cu reaua intenție programată) factorilor de decizie din conducerea forului tutelar (C.C.E.S.) și din conducerea superioară a partidului dictator. „Grija pentru cultură”, pentru carte, s-a redus, în ultima instanță, la diminuarea progresivă a fondurilor pentru achiziții interne și externe, reducerea sistematică a personalului de specialitate prin restructurări succesive și restrîngerea spațiilor de depozitare. A mai fost și o grijă specială pentru instituția noastră: intervenția dictatorului cu ambiții de „prim arhitect” al țării în planurile de construcție ale Bibliotecii Naționale, cu consecințe lesne de imaginat.

Ne aflăm astăzi în situația unei reconstrucții de fond a instituției noastre, paralel cu construcția fizică a bibliotecii, regîndind schema de funcționare a bibliotecii pe coordonatele ei de bază, în sensul unor fluxuri mai logice și a unei eficiențe sporite, prin eliminarea paralelismului și a tot ce împiedică o desfășurare fluentă și normală a activității, din momentul achiziționării publicațiilor și pînă la punerea lor la dispoziția cititorilor. Avem în vedere, astfel, o comasare funcțională a serviciilor gemene: primiri și achiziții, catalogare și clasificare, conservare și relații cu publicul. De asemenea, ne preocupăm asigurarea unei autonomii a compartimentelor, fapt ce implică o deplasare a responsabilităților la nivelul serviciilor și, ca o condiție sine qua non,

creșterea nivelului de profesionalitate al salariaților, proiectînd în acest sens forme de reciclare reală, nu formală cum s-a făcut pînă acum.

De bună seamă, o preocupare de bază o constituie pregătirea colecțiilor pentru mutarea în noul local — tratarea publicațiilor, prelucrarea lor automată și, în condițiile extinderii accesului liber la raft, legarea unei bune părți a acestora. De altfel, dăm o mare atenție secției de legătorie sub raportul dotării și extinderii capacitații de lucru, ca și laboratorului de patologie a cărții, numărul lucrărilor de gradate, mai ales în condițiile de depozitare și conservare cu totul improprii în multe cazuri, fiind însemnat.

— Să ne oprim puțin asupra automatizării gîndită nu ca scop, ci ca mijloc de eficientizare și raționalizare a serviciilor bibliotecii.

— Referitor la automatizare, tindem către realizarea unui sistem automatizat integral, de la primirea publicațiilor, pînă la servirea cititorilor. În acest sens, ne propunem: urmărirea evidențelor publicațiilor (primiri, achiziții) cu calculatorul; catalogarea și clasificarea asistate de calculator; urmărirea evidențelor schimbului internațional cu calculatorul; constituirea de baze de date, pe domenii de cunoștințe și pe categorii de documente consultabile on-line; extinderea elaborării automatizate a majorității publicațiilor secundare elaborate de bibliotecă.

Pentru colaborările cu alte instituții de profil din țară și din străinătate în domeniul informatic, dorim ca bazele de date create în bibliotecă să poată fi disponibile în cadrul rețelelor de informare automatizate, atît la nivel național, cît și internațional.

În această perspectivă, am făcut și facem în continuare demersuri pentru o dotare corespunzătoare, cu sisteme compatibile de cea mai înaltă clasă.

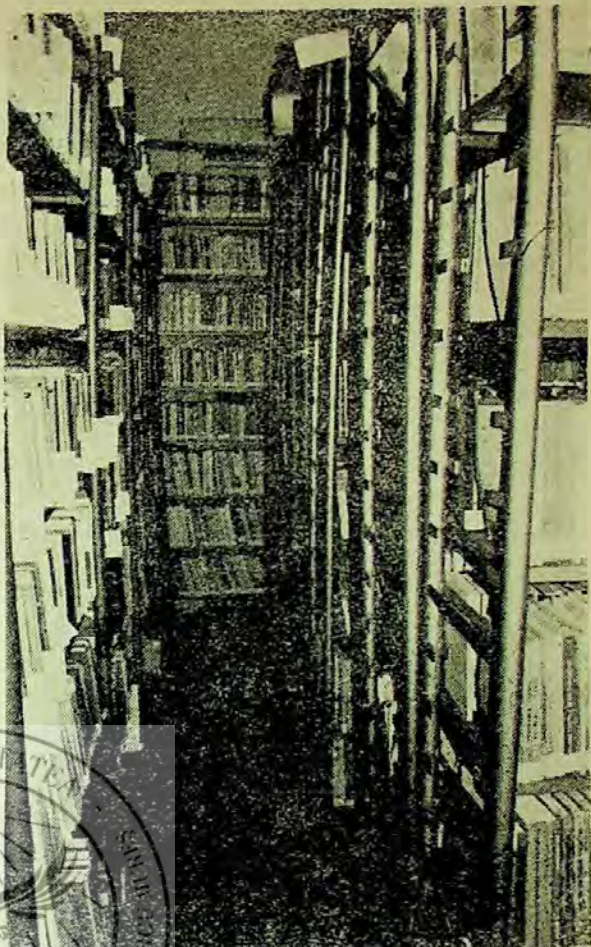
Raționalizarea și modernizarea muncii în bibliotecă nu e concepută însă exclusiv prin prisma automatizării. Intenționăm, între altele, să

Biblioteca Centrală de Stat — o clădire monumentală, o colecție monumentală.

Cum își (re)gîndește Biblioteca Centrală de Stat structurile și funcțiunile

Interviu cu domnul director
GHEORGHE BERCAN

Cărțile prieteniei și solidarității umane vin să îmbogățească fondurile Bibliotecii Naționale.

Unul din depozitele de carte ale bibliotecii. Dar câte cărți de valoare inestimabilă așteaptă încă, în spații improvizate, dreptul la conservare!

trecem la catalogarea la sursă, o primă tentativă, cu valoare de experiment, urmînd a fi făcută pe producția Editurii „Humanitas”.

— *Noile reglementări și mai ales noua viziune asupra culturii și implicite asupra activității bibliotecare creează, teoretic, deschideri largi și fără precedent la noi în ceea ce privește dezvoltarea colecțiilor. În condițiile unor limite materiale inerente, care țin și de buget, dar și de posibilitățile de depozitare și de forța umană de prelucrare, se ridică totuși problema adoptării unor rigori de selectivitate, altele decît pînă acum. Care vor fi prioritățile în achiziții pe plan național și din import, care vor fi domeniile care, în cadrul enciclopedismului bibliotecii, vor avea ponderi mai importante, în funcție și de lacunele din colecțiile preexistente, dar și în funcție de o altă viziune a activității editoriale și, mai ales, de politica de import și de schimb în domeniul cărții.*

— În producția internă, deocamdată, nu aplicăm un sistem selectiv, ci mergem pe exhaustivitate. La import vom acorda prioritate unor domenii completate pînă acum sporadic sau neglijate, cum ar fi marketingul sau managementul, de pildă. De asemenea, vom acorda o prioritate clară domeniilor tehnice unde solicitarea e mare. Intervin aici, în această perioadă, și donațiile de peste hotare care sînt foarte generoase, atît cele direct în cărți, cît și cele în valută destinată procurării de cărți. Importanța salutară pentru handicapul de informație din țara noastră tot mai drastic în ultimii ani nu trebuie argumentată. Problemele se ivesc în momentul prelucrării, avalanșa de cărți fiind greu de controlat. Se ridică în acest sens probleme și în legătură cu Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din România, impunîndu-se o discuție cu bibliotecile coautoare pentru a se ajunge la o formulă practică de lucru, ne gîndim, eventual, la renunțarea la buletinele de semnalare în 10 serii, rămînd doar la repertoriul mare, deși la un milion de volume intrate... Poate aici ar trebui studiată oportunitatea unei selectivități operate din start, chiar de bibliotecile beneficiare.

În ceea ce ne privește, ne gîndim la un sistem selectiv de prelucrare

a periodicelor, pentru bibliografia națională, pentru că foarte multe apariții au un caracter efemer, cum sub semnul efemerului se situează și foarte multă din informația vehiculată. Nici pînă acum bibliografia nu a fost exhaustivă, dar acum problema se pune cu și mai mare acuitate și din cauza posibilităților umane, și din cauza spațiului tipografic limitat, și, cum arătăm, din cauza aflului de inițiative publicistice, presa fiind foarte greu de stăpînit din punct de vedere bibliografic. De altfel, întîmpinăm probleme și cu depozitul legal, editorii nerespectînd cerința depunerii la B.C.S. a exemplarelor cu această destinație.

— *Problema legiferării depozitului legal se pune astăzi în mod deosebit de acut, în condițiile proliferării și diversificării inițiativelor editoriale particulare. Știu că legea bibliotecilor se află în atenția imediată a Ministerului Culturii. Poate în acest context se vor actualiza și celelalte reglementări interesînd în mod direct bibliotecile.*

Între alte așteptări ale instituției bibliotecare este și cea a învățămîntului de specialitate, proiectele de reglementare aflîndu-se în atenția binevoitoare a Ministerului Învățămîntului. Pînă la rezolvarea efectivă, aceasta rămîne încă o problemă deschisă pentru bibliotecă, atît sub

raportul recrutării cadrelor cît și al profesionalizării lor.

V-ați referit mai înainte la unele dificultăți legate de forța profesională implicată în modernizarea, raționalizarea, diversificarea și dezvoltarea unor activități de bibliotecă, în configurația organizatorică și funcțională actuală, dar mai ales în perspectiva mutării în noul local. Cum priviți problema nr. 1 a oricărei instituții — cea a personalului de specialitate?

— Într-adevăr, Biblioteca Națională se confruntă cu mari probleme de personal, acutizate de numeroasele pensionări din ultima vreme, pentru că în timp ce specialiștii experimentați părăsesc pe această cale diferitele noastre sectoare de activitate, noi veniți pornesc de la 0, în absența unei pregătiri școlare de specialitate. Același handicap va însoți și debutul profesional al celor care vor îmbogăți schema bibliotecii, pentru că, la solicitarea Ministerului Muncii de a preciza necesarul minim de personal, am cerut o suplimentare de 50 de posturi, însemnând de fapt o întoarcere la vechea schemă redusă sistematic în anii trecuți.

Ne preocupă în acest sens foarte serios profesionalizarea personalului prin forme de reciclare reale nu formale cum erau pînă mai ieri sau chiar prin stagii de școlarizare efectivă, prin îmbinarea într-un raport cît mai eficient a cerințelor de specializare strictă cu cerințele de a avea o perspectivă generală asupra profesiei, de plasare a specializării într-un context profesional mai larg. Am luat în acest sens contact cu specialiștii ai Centrului de perfecționare, dar sîntem conștienți și de dificultățile efective ce decurg din absența unui corp didactic de specialitate apt să ofere o viziune sistemică asupra profesiei. Avem în vedere, în compensație, și posibilitatea unor burse și stagii în străinătate, dar și un contact mai de fond și mai sistematic al bibliotecarilor cu literatura de specialitate.

Sîntem deținătorii unui potențial informațional însemnat, ai unei baze bibliografice pentru studiu apte să ne apropie de cîștigurile din diferite zone geografice și sfere ale gândirii biblioteconomice, pe baza cărora să ne formăm propriul limbaj profesional, din păcate insuficient cercetate, eforturile serviciului bibliologic prin buletinele de informare realizate rămînînd cel mai adesea fără ecou. Trebuie considerate și barierele de limbă pe care mulți nu le pot depăși.

Tocmai de aceea, avem în vedere alcătuirea unor sinteze pe probleme și chiar traducerea unor manuale valabile care să corespundă legitimităților și nevoilor noastre. După cum, ne gîndim și la întocmirea unor manuale originale și a unor

ghiduri profesionale, deplasînd aceste preocupări, respectiv cabinetul bibliologic, la serviciul metodic. Vom crea o grupă de specialiști care să se ocupe în mod special de aceste aspecte.

— *Iată un serviciu asupra căruia cred că ar trebui să ne oprim mai mult pentru a-i cunoaște noua concepție, noile resorturi de funcționalitate. Este vorba implicit de raportul dintre Biblioteca Centrală de Stat și rețeaua de biblioteci, în contextul unui anume proces de descentralizare a conducerii și de autonomizare teritorială și instituțională în vederea menținerii unității de limbaj, pentru a face compatibile sistemele de informare locală cu cele centrale etc., metodologia însemnînd, după părerea mea, ceva vis-à-vis în primul rînd de profesie și abia prin aceasta vis-à-vis de sistem.*

— Pînă vom vedea ce competențe capătă prin lege biblioteca națională în sistemul bibliotecilor publice, cu certitudine nu putem spune decît un lucru: vrem să menținem compartimentul metodic dar regîndit structural și probabil cu altă titulatură. Renunțînd la funcția de control, care oricum nici nu avea eficiență și care nici nu mai corespunde realităților de azi, ne vom concentra pe o îndrumare prin lucruri mai specifice. Ne gîndim la redactarea de manuale, un prim pas, chiar dacă marcat de inerente limite de concepție dat fiind momentul redactării, constituîndu-l „Minimul de tehnică de bibliotecă”, dar avînd în vedere și un manual de catalogare-clasificare, un altul de completare și unul de bibliografie. M-am referit deja la includerea informării de specialitate la „metodic”, ca un imperativ de eficientizare a demersurilor în acest plan, deși ideea e încă privită cu o anumită reticență la nivelul „cabinetului bibliologic”.

— *Au mai fost în urmă cu mulți ani intenții de așezare a serviciului metodic pe baze de funcționalitate mai specifică, dar care nu s-au bucurat de înțelegerea factorilor de decizie. Atanase Lupu gîndea serviciul axat prioritar pe cercetare sociologică și biblioteconomică, pe cercetare și sinteză în domeniul profesiei pe care bază să se elaboreze metodologii și strategii profesionale. Ce loc ocupă azi cercetarea de acest tip în preocupările dumneavoastră actuale?*

— Pe direcția aceasta noi ne-am gîndit foarte clar, dar deocamdată nu avem create toate posibilitățile. Proiectăm în cadrul bibliotecii un nucleu de cercetare interdisciplinară, dar dacă pentru domeniul so-

ciologie apreciați specialistă Margareta Moldoveanu asigurată de pe acum operaționalizarea acestui proiect, nu a fost încă rezolvată acoperirea cu competențe specifice a domeniilor pedagogie și psihologie, fiind în curs de aranjare asemenea specialiști. În cadrul serviciului metodic vom concentra cercetarea biblioteconomică pe bază de experiment în materie de fluxuri, de eficiență, comparativ, pe tipuri de biblioteci.

— *Revenind la Serviciul metodic, aveți în vedere și asistența de specialitate pe diverse sfere de activitate bibliotecară, ceea ce ar presupune o diversificare a componenței lui profesionale?*

— Ne gîndim și la aceasta, dar cînd va fi nevoie de asistență de strictă specialitate se va apela la specialiștii din compartimentele respective, biblioteca păstrîndu-și și în ansamblul ei o funcție metodică, după cum pe probleme mai speciale — cum ar fi construcțiile și amenajările de biblioteci, proiectarea de mobilier funcțional etc. — ne vom forma un corp de colaboratori externi.

— *O activitate sub semnul inovațiilor în toate planurile și despre care discuția ar putea continua mult fără a-și pierde din interes și asupra căreia vom reveni. Pentru moment, o ultimă întrebare. În ce stadiu se află construcția noului local al Bibliotecii Naționale pe care nu întîmplător am numit-o astfel, date fiind funcțiile pe care Biblioteca Centrală de Stat le îndeplinește?*

— Antrepriza a trecut în seama Ministerului Culturii cu specialiștii cu tot, redeschiderea finanțării fiind salutară, deoarece conservarea șantierului costă enorm. Sînt pe rol discuții cu proiectanții pentru reamenajări, reproiectări ale unor spații etc. Încercăm să determinăm atribuirea în exclusivitate a localului, necesitatea concentrării tuturor colecțiilor fiind acută.

— *Mi se pare o dorință legitimă, de altfel, împărțirea localului cu INID-ul se înscrie în viziunea ceușistă asupra „colhozurilor culturale și instituționale”, bazată pe ignorarea voită a specificităților și a cerințelor de așezare pe baze științifice a oricărei activități. Vă dorim mult succes.*

Convorbire realizată de
Ioana LUPU

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Cronica reconstrucției

Timpul tinerilor în bibliotecă

O discuție cu GABRIEL ZĂ-
NESCU, directorul Bibliotecii
Județene Timiș

EX LIBRIS

GH. RADU

P 1

Red.: Este un moment cind biblioteca se regindește, ca multe alte structuri ale educației, culturii, ale existenței noastre socio-economice. Ca director tinăr — și prin vîrstă, dar și prin asumarea acestei răspunderi — cum vedeți astăzi această instituție care se deținește mai ales prin relația ei cu publicul?

GABRIEL ZĂNESCU: Cred că ar trebui mai întîi schimbată viziunea pe care o au cititorii — publicul — despre cărți și despre bibliotecă, să înțeleagă că biblioteca nu este un simplu depozit de carte și nici nu funcționează ca o semibrărie care doar împrumută cărți și apoi încearcă să le recupereze. Biblioteca lucrează și cu informația din cărțile respective, iar bibliotecarul este (sau ar trebui să fie) la curent cu informația din cărțile deținute, cu informația cea mai nouă și să o pună la dispoziția cititorului. Este esențial în acest sens să se realizeze și o modificare a însăși atitudinii bibliotecarului asupra propriei profesii. El trebuie să devină un om care să folosească în mod creator informația „ambalată” în obiectul carte — deci nu să o vehiculeze pur și simplu. De asemenea, să fie implicat mai mult în fenomenul literaturii, filozofiei, științei, în toate domeniile pe care le acoperă colecțiile bibliotecare. În condițiile acestea, într-o bibliotecă la modul ideal ar trebui să lucreze și absolvenți ai învățămîntului politehnic sau de diferite profile științifice. Eu sînt convins că un inginer care și-a însușit tehnica de catalogare-clasificare va îndeplini mult mai bine această muncă decît un absolvent de filologie care nu o poate face decît luîndu-se strict

după un index, un cuprins, fără a avea însă intuițiile omului cu formație tehnică. Și dacă mai vorbim și de informatizarea bibliotecilor, atunci e necesar să avem oameni care știu electronică, informatică, care știu cum să folosească aparatură aferentă.

Red.: Un bibliotecar implicat mai mult în fenomenul cărții înseamnă, cred, deopotrivă și un animator și un pedagog al lecturii. Cum înțelegeți astăzi să orientați demersul educativ al bibliotecii?

G.Z.: Este problema așa de mult discutată a „activităților cu „cartea”. E clar că, așa cum s-au făcut pînă acum, nu se mai pot face. Bibliotecile vor înceta, sper, să mai facă propagandă politică. Ele vor trebui să facă propagandă pentru valorile reale ale culturii, ca și pentru lucruri pe care le-am pierdut: spiritul democratic de a gândi — nu de a gândi neapărat politic, ci de a gândi viața în ansamblul ei, de a gândi tolerant față de opiniile altora, de a fi receptiv într-adevăr la nou. Aici biblioteca ar putea face, cred, cîte ceva.

Red.: Cum?

G.Z.: Eu aș lua-o pur și simplu de la capăt, încercînd să fac mai cunoscute „Dialogurile” lui Platon, în forme accesibile, adaptate la nivelul publicului. Ele reprezintă un model excelent de dezvoltare a unei gândiri cu adevărat dialectice. Libertate, democrație, corectitudine, chiar competență și concurență, în economie ca și în cultură, sînt noțiuni care nu pot fi înțelese în afara unei gândiri dialectice. Folosim cuvinte pe care le-am folosit și pînă acum dar nu aveau acoperire.

Aceste dialoguri și întreaga filosofie greacă contribuie esențial la deschiderea gîndirii, la scoaterea ei din niște cătușe. Eu aș începe cu asta — oameni de valoare care pot să facă să-și găsi în oraș — și la niveluri diferite de înțelegere. Și nu cred că e nevoie de un public numeros. După părerea mea, bibliotecă este o instituție publică, dar nu este un loc public: un stadion, o cofetărie sau frizerie — unde unul intră, altul iese. Ea se deschide tuturor, dar nu vinează pur și simplu falși aderenți care să figureze doar în scripte: a venit în bibliotecă, a luat o carte sau a căpătat o informație, s-a interesat de ceva, a obținut un permis de bibliotecă și, gata, îl considerăm automat drept cititor. Chiar dacă este înregistrat statistic, acela nu este un cititor cu care biblioteca poate intra în dialog formativ. Nu toți cititorii noștri sînt scriitori, doctori în filozofie, critici literari. Sînt oameni obișnuiți și majoritatea citește literatura care li se oferă: de evaziune, de călătorii, aventură, de dragoste. În zonele mai înalte pătrund cei care știu să citească în mod specializat. Pentru că există o specializare a lecturii.

Red.: Este, cred, zona cea mai deficitară a lecturii publice.

C.Z.: Într-adevăr, noi, ca bibliotecari, putem corecta cite ceva, dar sîntem condiționați de ceea ce se face în școală (sau mai degrabă ce nu se făcea pînă acum), pentru că publicul nostru cel de azi și cel care va veni, este publicul ieșit din școlile noastre cu gustul format (sau nu), cu o cultură ale cărei baze au fost puse în școli. Și dacă pentru copii, elevi, chiar și pentru studenți, citeodată, putem să contribuim direct la influențarea lor, în ceea ce privește persoanele active, adulții deci, putem interveni mai greu în plan formativ.

Red.: Bibliotecarul rămîne însă (oricum, e de dorit să fie recunoscut ca atare) un intermediar avizat între cititor și carte.

G.Z.: Există categorii socio-profesionale care vin și caută în bibliotecă lucruri care-i pot ajuta în meserie, în specialitate. Dar cît putem ține pasul cu mersul rapid al informației în domeniile de vîrf? Studentul iese din facultate cu o informație la zi — sau sperăm ca de-acum încolo să fie așa. Dacă vrem să reprezentăm pentru el un punct de interes va trebui să-i satisfacem dorința de cunoaștere, de documentare din momentul în care el a rupt legătura cu sursa de informație din universitatea unde a învățat. Se pune și problema achizițiilor, dar și a ofertei bibliografice apte să satisfacă cerințele respective, dar, mai ales, a bibliotecarilor capabili să intre în dialog specializat cu cititorul, direct sau prin intermediul instrumentelor de informare.

Red.: Este de presupus că în perioada următoare, atît datorită unei eliberări a activității editoriale de rigiditățile birocratice și de cenzură,

cît și datorită posibilităților de import mult mai generoase, nevoia publicului de a fi informat și orientat în colecțiile bibliotecilor să crească. Cum priviți acest aspect?

G.Z.: Categoriile largi ale populației, nu vor avea posibilitatea să ia cunoștință cu mijloace proprii de toate aceste cărți, necum să și le procure. Nimeni nu are absolut totul în materie de informație în casă, deci, într-un fel sau altul, toți cei care alcătuiesc publicul bibliotecii vor fi interesați de colecțiile publice, de ceea ce poate face biblioteca pentru ei în planul informării. Vor fi interesați, poate mai mult decît înainte, de prezentările de carte, recenzii, liste de recomandare bibliografice, expoziții.

Red.: Se făceau și înainte „acțiuni cu cartea”. Multe și proaste...

G.Z.: Da, se făceau multe și proaste, mai rar puține și bune. Cred că ar trebui să se meargă mai ales pe o extindere în ceea ce privește varietatea tematică și, în funcție de aceasta, a modalităților de abordare, mergînd chiar și pînă la organizarea de sesiuni de comunicări. În nici un caz nu numărul unor asemenea activități trebuie să conteze, așa cum fundamental greșit se încercase a se acredita. Biblioteca ar trebui să se integreze, să redescopere că este integrată într-un proces cultural complex, că este ea însăși un fenomen cultural, și asta nu numai în mod implicit, prin colecțiile sale care acoperă toate zonele cunoașterii. Dacă aș considera că o audiție muzicală în bibliotecă este ceva superflu, ar trebui să renunț la secția de artă sau la fonoteca unde am discuri, înregistrări celebre, după cum, dacă aș considera că o expoziție de pictură sau de grafică este numai de competența muzeului de artă și nu-și află un loc firesc și în bibliotecă, atunci ar însemna să renunț la secția de artă. Mă gîndesc chiar și la spectacolele sincretice.

Red.: Să ne întoarcem la cititor. S-a citit întotdeauna mult în bibliotecă — tocmai de aceea mi se pare interesant acum să privim fenomenul lecturii în aspectele lui calitative. Deci cum se citește azi?

G.Z.: Această întrebare este legată de ceea ce spuneam mai devreme. În funcție de bagajul cu care vine din școală, familie — se dezvoltă și gustul pentru lectură și chiar capacitatea de a înmagazina și de a prelucra informația citită. Înainte — adică înaintea evenimentelor din decembrie, deci în trecut foarte apropiat — se citea și din dorința de a găsi o supapă. Și atunci se căutau cărțile care, printru rînduri, spuneau lucruri ce nu puteau fi spuse. Era o satisfacție, o defulare. Apetitul pentru lectură și calitatea actului lecturii vin, cred, dintr-o nevoie interioară, conștientizată. Este prea scurt timpul să putem trage concluzii, dar se întrevede, paralel cu redescoperirea

unor valori naționale mult timp interzise, și o sete pentru cultura europeană, pentru mișcarea ideilor în lumea de azi. Atunci cînd nevcile de perfecționare profesională, de evaziune din realitatea imediată, de alternativă pentru viața de fiecare zi impun lectura, omul vine și citește — dacă are ce, dacă i se oferă cartea pe care o așteaptă. Această carte nu există... virtual. Mi-ar place să fim în stare să oferim și videocasete într-o videotecă; programe pe calculator într-o secție specială sau jocuri pe calculator...

Red.: Nu mergem prea departe?

S.Z.: Poate. Dar trebuie totuși să știm spre ce tindem, iar ținta noastră să fie cît mai departe. Este ca la examen: dacă nu-ți fixezi ca obiectiv să iei zece, ai șanse mici să iei 8.

Red.: Dar, mai aproape, ce vă propuneți?

G.Z.: Țin foarte mult să văd pusă pe picioare viitoarea bibliotecă de teologie din Timișoara. Fondul de carte există în biblioteca noastră: carte veche, nu foarte veche, achiziționată din 1949—1950, multă carte religioasă și publicații periodice din domeniul teologiei în toate limbile care se vorbesc pe teritoriul Banatului. Deci nucleul există — am început să primim și donații, după anunțul, din presă, chiar și din străinătate! S-a găsit un sediu asta-i problema cea mai grea acum. O asemenea preocupare răspunde unor nevoi reale de recucerire a acestui spațiu spiritual pierdut. De asemenea aș dori să realizăm și viitoarea secție de știință și tehnică — mulți cititori ne presează în acest sens. Din cauza noilor cerințe rezultate firesc din coordonatele noi ale vieții, regîndirea economiei, reasezarea ei pe baza liberiei inițiative, fac foarte acută această cerință.

Intr-o comunitate multinațională cum este cea de la noi, ne gîndim — și sîngure problemele de spațiu ne fac să mai întîrziem — la secții în limba maghiară, germană, sîrbă, oferindu-le cetățenilor de naționalitate respectivă șansa de a intra, atunci cînd doresc, într-un mediu lingvistic și cultural specific.

Red.: Intr-un dialog centrat mai ales pe relațiile bibliotecii cu cititorul, mi se pare firesc, poate, să vă aduc în final în postura de cititor. Care sînt ultimele dv. lecturi, domnule Gabriel Zănescu?

G.Z.: Două cărți, scrise de un român Lucian Boia — „L'exploration imaginaire de l'espace” și „La fin du monde. Une histoire sans fin”. Mi-au prins foarte bine și le-am citit tocmai pentru a reface o punte ruptă de înviaza evenimentelor, a presei, a stării de excepție prin care am trecut, pentru a reintra în universul cărților.

Corina COSTOPOL

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Eveniment

Între miniparlament și miting popular

Încă din primele zile de după Revoluție, cînd toți oamenii de bine se străduiau să aducă țara într-o stare de normalitate — instaurînd liniștea pe străzi, oblojînd rînille deschise de zvîrcolirea contrarevoluționară și eliberînd forțele spiritului zăgăzuite de dictatură, un grup de bibliotecari s-au întîlnit decîși să stringă rîndurile profesionale, să-și impună statutul, să așeze în drepturile ei legitime instituția bibliotecară.

Revista noastră, făcîndu-și o voce din a înregistra seismografic mișcarea bibliotecară, a publicat, încă din ultimul număr al buletinului din care s-a desprins, această inițiativă, ca și „Apelul” care a rezultat atunci, după cum în nr. 1 al noii serii am stat martori la constituirea Asociației bibliotecarilor din învățămînt și ne-am deschis paginile unei dezbateri pe tema „Asociație sau Uniune?”

Iată că acum ne oprim cu bucurie asupra unui alt eveniment, de o importanță aparte pentru cei ce slujesc lectura publică din țara noastră — constituirea (sau poate, mai drept, reorganizarea) Asociației bibliotecarilor și bibliotecilor publice din România. O dată de înscris în istoria profesiei noastre: luni 19 martie 1990. Din grupul de inițiativă: Gh. Buluță, Gh. Popescu, Marius Dobrescu, Ion Ciotloș, M. Duțescu, Georgeta Clinca, L. Brașoveanu.

La adunarea de constituire și alegere a organelor provizorii de conducere au fost invitați să participe directorii bibliotecilor județene și cîte un reprezentant al fiecărui colectiv profesional de muncă.

Documentul de bază supus dezbaterii și aprobării — Statutul Asociației — citit în plen, punct cu punct (asemeni legii electorale în C.P.U.N.), a suscitat un interes angajat și responsabil față de profesie, exprimat în ore lungi de discuții cu grijă atentă pentru formu-

lări, cu sensibilitate la nuanțe și cu orgoliul de a impune profesia de bibliotecar, atîta vreme marginalizată într-un regim fără vocația culturii, la locul pe care importanța ei socială aparte i-l conferă de drept. Notînd că și proiectul de statut fusese realizat pe baza unei largi consultări și a propunerilor venite din țară, putem considera că forma finală, pe care o reproducem în revistă, este expresia cea mai democratică a gândirii și angajării profesionale, avînd deci toate șansele de a nu rămîne doar un document pe hîrtie, ci de a fi un veritabil liant și un ferment al profesiei bibliotecare.

Între punctul unu al ordinei de zi, la care ne-am referit, și punctul doi — alegerea organelor de conducere, s-a interpus în adunarea bibliotecarilor un alt tip de moment de lucru, consonînd de altfel perfect cu tema centrală, anume întîlnirea cu reprezentanți ai Ministerului Culturii — directorul Direcției „Animație culturală și Timp Liber”, C. Schifirnet, și specialiști în domeniile bibliotecilor și respectiv financiar-economice — Ion Mărunțelu și Emil Mitroi, de fapt o discuție privind organizarea activității bibliotecare în condițiile actuale de descentralizare și autonomie, natura relațiilor Ministerului cu teritoriul — aspecte organizatorice, bugetare, legislative, formative.

Probleme de acut interes pentru ambele părți, dar cum bibliotecarii, abia constituiți în asociație, nu dispun încă de un local al lor (și, la concurență cu atîtea formațiuni politice, profesionale, culturale etc. nici nu se întrevăd rezolvări optime în viitorul apropiat), iar timpul pentru care Sala Amzei (aparținătoare Universității Cultural-Științifice București) le fusese afectată se consumase, s-au văzut în situația de a-și continua lucrările întrerupte în aer liber. Adică în curte.

Entuziasmul și tinerețea fără bătrînețe a bibliotecarilor, alimentate de hotărîrea de a-și apăra interesele profesiei, au funcționat din plin, adunarea dobîndînd în noul

cadru aer de miting popular. Astfel, s-au desfășurat primele alegeri (libere) ale Consiliului de conducere (49 de membri)*. Prin vot deschis au fost aleși apoi președintele Asociației, Gh. Bercan, directorul Bibliotecii Centrale de Stat, cel 9 vicepreședinți (cu funcție de președinți al filialelor teritoriale) — Traian Brad (Cluj), Silvestru Voinescu (Argeș), Dumitru Constantin Zamfir (Constanța), Nedelcu Oprea (Galați), Dumitru Poptâmaș (Mureș), Liviu Moscovici (Iași), Ioan Hațegan (Timiș), Gh. Maxim (Prahova) și Mirela Teodorescu (București) și secretarul Asociației, Georgeta Clinca (B.C.S.). Din comisia de control au fost desemnați a face parte: Nicolae Marinescu (București); Al. Oproescu (Buzău), Sergiu Găbureac (Neamț), Teodor Ardeleanu (Maramureș) și C. Predescu (B.C.S.).

Alegerea ca președinte de onoare al Asociației a domnului profesor dr. doc. Dan Simonescu, președinte de onoare și al Asociației bibliotecarilor din Invățămînt, a creat, printr-un joc al destinului bibliotecar, premisele împlinirii unui alt deziderat profesional, constituirea unei Uniuni a asociațiilor de bibliotecari.

Ioana LUPU
Mireea Prase (Bistrița Năsăud), Elena Sfrangeu (Botoșani), Gh. Pațrașcu (Brăila), Marcela Chirțică (Buzău), G. Cramanciu (Căraș-Severin), D. tru Ghiță (Călărași), Traian Brad (Cluj), Constantin Dumitru Zamfir și O. Petcu (Constanța); Victor Petrescu (Dimbovița); Marcel Ciorcan (Dolj); I. Stoiciu (Vrancea), Nedelcu Oprea (Galați), Ștefan Andronahce (Tecuci); Alexandra Andrei (Gorj), Valeria Stoian (Hunedoara), Liviu Moscovici și N. Busuioc (Iași), Marin Dumitru și Petru Codrea (Maramureș); I. Țuțuianu (Mehedinți), Dumitru Poptâmaș și Spilman Mihai (Mureș), Ion Popescu (Neamț), Fl. Cirstea (Olt), Gh. Maxim (Prahova); Gh. Toduț (Satu Mare), Mariana Vlaicu (Săla), Mihai Cramarencu (Sibiu), Veronica Stan (Suceava), Ioan Hațegan (Timiș), Larisa Fediuc (Tulcea), Maria Moldoveanu (Vaslui), Andrei Niculescu (Vilcea), Marius Dobrescu, M. Dușescu, Georgeta Clinca, Doina Banciu, Ion Simion, M. Bojin (B.C.S.), I. Hulea, Mirela Teodorescu, Rodica Cosmanciu, Leonida Brașoveanu (Biblioteca „M. Sadoveanu” — București), Ioana Lupu (revista „Biblioteca”) și Ion Mărunțelu (Ministerul Culturii).

Asociația Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România

Asociația Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (A.B.B.P.R.) are drept scop gruparea pe plan național a persoanelor fizice și juridice care se interesează de problemele bibliografiei, informării și documentării în bibliotecile publice, apărarea statutului profesional, recunoașterea importanței sociale a activităților de bibliotecă, a rolului cărții și al informației drept element reprezentativ pentru nivelul unei civilizații

I. DENUMIRE, SCOP

1. Asociația Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (A.B.B.P.R.) funcționează ca persoană juridică pe baza statutului aprobat în Adunarea generală de constituire din 19 martie 1990 și continuă tradiția Asociației bibliotecarilor fondată în anul 1919.

2. Patrimoniul A.B.B.P.R. este constituit din:

— taxe de înscriere; cotizații anuale; fonduri din publicații; lucrări etc.; subvenții; donații; contracte; legate din țară și din străinătate, alte venituri.

3. A.B.B.P.R. are sediul provizoriu în București, Str. Ion Ghica nr. 4—6, sector 3.

4. A.B.B.P.R. se poate afilia la organizațiile internaționale de profil și poate colabora cu asociațiile similare din alte țări.

5. A.B.B.P.R. are următoarele obiective generale:

a. crearea unei structuri sociale de comunicare care să faciliteze circulația rapidă a informației culturale, științifice și tehnice;

b. coordonează eforturile acestora, servind ca mijloc de schimb național și internațional de opinii și experiențe;

c. determinarea direcțiilor principale ale cercetării în domeniile biblioteconomiei, informării și documentării și promovarea rezultatelor acestor cercetări la nivelul bibliotecilor publice;

d. definirea criteriilor și tehnicilor pentru evaluarea rentabilității sociale, gestiunii și valorificării activităților de bibliotecă;

e. promovarea formării specialiștilor în domeniile biblioteconomiei;

f. studierea cerințelor beneficiarilor lecturii și informării și formarea acestora pentru o mai bună folosire a serviciilor respective;

g. elaborarea de principii privind constituirea, organizarea și valorificarea colecțiilor;

h. elaborarea de reguli, instrucțiuni și instrumente de lucru privind activitățile în domeniile catalogării, clasificării, indexării, culgerii, prelucrării și transmiterii datelor și informațiilor;

i. crearea infrastructurii de servicii necesară accesului universal la publicații și alte surse informaționale;

j. promovarea de metode și tehnici moderne de înmagazinare și regăsire a informațiilor;

k. apărarea intereselor profesionale comune ale bibliotecarilor.

II. MEMBRI

6. A.B.B.P.R. cuprinde următoarele categorii de membri:

a. membri individuali, persoane fizice interesate în realizarea scopurilor Asociației, care solicită calitatea de membru și acționează pentru îndeplinirea prevederilor statutului;

b. membri colectivi, instituții și organisme interesate în realizarea scopurilor Asociației, care solicită calitatea de membru și acționează pentru îndeplinirea prevederilor statutului;

c. membri de onoare, personalități din țară și străinătate remarcate prin merite deosebite în domeniul biblioteconomiei, culturii, științei și artei.

7. Primirea în Asociație a membrilor individuali se face prin cerere scrisă adresată Consiliului Asociației, care aprobă cu majoritate simplă de voturi.

8. Primirea în Asociație a membrilor colectivi se face prin cererea scrisă a conducerii instituției sau organismului respectiv adresată Consiliului Asociației, care aprobă cu majoritate simplă de voturi.

9. Desemnarea membrilor de onoare se face de Consiliul Asociației cu majoritatea membrilor săi, la recomandarea membrilor individuali sau colectivi.

10. Membrii individuali și colectivi au dreptul:

- să aleagă și să fie aleși în Consiliul Asociației.

11. Membrii individuali și colectivi au obligația:

- respectării statutului Asociației;
- cooperării active la scopurile Asociației;
- achitării cotizației anuale, fixată de Adunarea generală.

12. Calitatea de membru (individual și colectiv) încetează prin:

- nerespectarea statutului și neîndeplinirea obligației de cotizare;
- retragere (adresată în scris Consiliului Asociației);
- excludere;
- dizolvarea instituției (organismului) în cazul membrilor colectivi.

13. Membrii A.B.B.P.R. au drept de vot egal.

14. Membrii colectivi (instituții și organisme) au drept de vot, în Adunarea generală, proporțional cu numărul membrilor activi din instituție sau organismul respectiv, în conformitate cu norme de reprezentare stabilite de Consiliul Asociației.

III. STRUCTURA ORGANIZATORICĂ

Organele de conducere ale A.B.B.P.R. sînt:

- Adunarea generală;
- Consiliul Asociației;
- Comisia de control.

15. Adunarea generală este organul suprem de conducere și se compune din totalitatea membrilor individuali și colectivi ai A.B.B.P.R. care pot lua personal parte la adunări sau prin delegați, conform normelor de reprezentare stabilite de Consiliul Asociației.

16. Adunarea generală se convoacă o dată la 2 ani și se consideră legal constituită dacă sînt prezenți jumătate plus unu din membri.

17. Adunările generale extraordinare pot fi convocate de președintele Asociației la cererea a cel puțin 1/3 din numărul membrilor A.B.B.P.R.

18. Convocarea Adunării generale ordinare sau extraordinare și ordinea de zi se fac publice cu cel puțin 15 zile înainte de data ținerii adunării.

19. Dacă în ziua fixată nu se întrunește numărul statutar de membri, adunarea se amînă pentru a doua zi, cînd se va desfășura cu numărul de membri prezenți, hotărîrile devenind valabile cu majoritate simplă de voturi a celor prezenți, prin vot deschis sau secret.

20. Nici o problemă nu va fi discutată în afara ordinii de zi, fără consimțămîntul majorității (1/2+1) membrilor prezenți.

21. Adunarea generală are următoarele atribuții:

a. alege, prin vot secret, președintele Asociației, care este și președintele Consiliului Asociației, ceilalți membri ai Consiliului avîndu-se în vedere și o reprezentare corespunzătoare a tuturor categoriilor de bibliotecari, și membrii Comisiei de control; președintele Asociației nu poate fi ales decît pentru două mandate consecutive;

b. aprobă, modifică sau completează statutul A.B.B.P.R.;

c. aprobă afilierea la o uniune națională de profil precum și la organizațiile internaționale de profil;

d. analizează și hotărăște asupra dării de seamă a Asociației și aprobă activitatea desfășurată de Consiliul Asociației;

e. analizează și aprobă raportul Comisiei de control;

f. aprobă direcțiile de activitate și programul de lucru ale Asociației;

g. validează primiriile, retragerile și excluderile de membri.

22. Consiliul Asociației este organul de conducere a activității A.B.B.P.R. între două adunări generale, fiind alcătuit din 25 membri.

23. Consiliul Asociației, al cărui președinte este și președintele Asociației alege dintre membrii săi

trei vicepreședinți, un secretar și un casier, care împreună constituie Biroul executiv al acestuia.

24. Consiliul Asociației se întrunește de drept trimestrial și ori de cîte ori este nevoie, la convocarea președintelui.

25. Consiliul Asociației are următoarele atribuții:

a. conduce și organizează activitatea pentru îndeplinirea scopurilor A.B.B.P.R.;

b. întocmește darea de seamă a Asociației, planul de activitate, stabilește ordinea de zi și convoacă adunările generale;

c. organizează conferințe și congrese de specialitate în țară;

d. aprobă cererile individuale de înscriere, retragere și hotărăște excluderile;

e. desemnează casierul Asociației;

f. examinează și aprobă bilanțul și cheltuielile anuale și stabilește bugetul;

g. aprobă premiarea și alte stimulente morale și materiale pentru membrii activi ai asociației.

26. Consiliul Asociației lucrează valabil cu cel puțin 13 membri și ia hotărîri cu majoritatea simplă a celor prezenți.

27. Biroul executiv al Consiliului Asociației asigură conducerea operativă curentă.

28. Președintele Consiliului Asociației reprezintă interesele A.B.B.P.R. în justiție, față de autorități și față de terți; reprezintă Asociația pe plan național și internațional; conduce Adunările generale, reuniunile Consiliului și Biroulul executiv; propune acordarea de recompense morale și materiale pentru membrii activi ai Asociației; prezintă Adunării generale dările de seamă și direcțiile de activitate ale Asociației; semnează valabil pentru Asociație.

Președintele poate da mandat de reprezentare și drept de semnătură unuia dintre vicepreședinți.

29. Comisia de control se compune din 5 membri care verifică anual gestiunea Asociației și prezintă rapoarte Consiliului Asociației și Adunării generale.

IV. DISPOZIȚII FINALE

30. La propunerea Consiliului Asociației pot lua ființă filiale ale Asociației, organizate pe criteriul teritorial.

31. A.B.B.P.R. eliberează cartete de membru.

32. A.B.B.P.R. are cont în bancă, firmă și stampilă proprie,, cu următorul text: „Asociația Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România — A.B.B.P.R.”

**COMITETUL DE INIȚIATIVĂ
PENTRU CONSTITUIREA
ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR
ȘI BIBLIOTECILOR PUBLICE
DIN ROMÂNIA**

Asociația Bibliotecarilor din Învățământ România

Cap. I. DENUMIRE, SCOP, OBIECTIVE

Art. 1. Asociația Bibliotecarilor din Învățământ — România (ABIR) este organizația profesională și științifică a bibliotecarilor din bibliotecile de învățământ din România. ABIR are scop nelucrative și nepatrimonial și dobândește personalitate juridică în condițiile legii. Ea nu desfășoară activități politice sau sindicale.

Art. 2. Asociația Bibliotecarilor din Învățământ are următoarele obiective :

a. stabilirea și dezvoltarea legăturilor profesionale între toți bibliotecarii din bibliotecile de învățământ ;

b. promovarea intereselor profesionale ale bibliotecarilor și bibliotecarilor ;

c. studierea principalelor probleme de ordin științific, tehnic și organizatoric, privind bibliotecile de învățământ și personalul acestora ;

d. reprezentarea bibliotecarilor de învățământ în relațiile profesionale cu instituții naționale și organisme din țară și din străinătate ;

e. colaborarea cu Ministerul Învățământului și cu alte ministere în elaborarea statutului bibliotecarului, a regulamentelor de organizare și funcționare a diferitelor tipuri de biblioteci de învățământ, precum și a altor acte normative.

CAP. II. ACTIVITATE

Art. 3. Organizarea de reuniuni științifice profesionale (congrese, conferințe, simpozioane, sesiuni de comunicări).

Art. 4. Participarea la reuniuni internaționale, la schimburi de experiență în alte țări etc.

Art. 5. Cooperarea cu Ministerul Învățământului și cu alte organisme în elaborarea programelor de pregătire și perfecționare profesională a bibliotecarilor, a normelor și normativelor de muncă.

Art. 6. Constituirea de grupuri de lucru specializate pe principalele laturi ale profesiei în scopul modernizării activităților bibliotecare și a dotării bibliotecilor.

Art. 7. Elaborarea și editarea de publicații de specialitate (manuale, metodologii, instrumente unitare de lucru, publicații seriale de profil etc.).

Cap. III. ORGANIZARE. MEMBRI, CONDUCERE

Art. 8. Asociația Bibliotecarilor din Învățământ are sediul central în București și filiale teritoriale în principalele centre universitare din țară.

Art. 9. Asociația Bibliotecarilor din Învățământ are membri activi și membri de onoare. Membrii activi sînt bibliotecari și alți specialiști care se ocupă de probleme ale bibliotecilor. Primirea în Asociație se face prin cerere scrisă adresată conducerii centrale sau teritoriale. Membrii de onoare sînt personalități recunoscute pe plan național sau internațional. Desemnarea membrilor de onoare se face de către Consiliul Asociației, cu o majoritate de 2/3 din voturi. Alegerea trebuie ratificată de Conferința Asociației.

Art. 10. Taxele de înscriere și cotizațiile membrilor activi se aprobă de către Conferința Asociației.

Art. 11. Membrii Asociației au următoarele drepturi :

a. să aleagă și să fie aleși în organele de conducere ale Asociației ;

b. să facă propuneri privind programul anual și de perspectivă al Asociației ;

c. să reprezinte Asociația prin delegați la conferințe și congrese naționale și internaționale ;

d. să țină conferințe, să prezinte comunicări, să ia parte la discuții etc. în cadrul acțiunilor organizate de Asociație ;

e. să participe în țară și străinătate la congrese, stagii de studii, consfățiri și alte reuniuni la propunerea și cu sprijinul financiar al Asociației ;

f. să primească în mod gratuit unele din publicațiile Asociației ;

g. să se retrăgă, la cerere, din Asociație.

Art. 12. Membrii activi au următoarele obligații :

a. să respecte statutul ABI ;

b. să achite cotizațiile la timp ;

c. pentru a fi aleși în conducere, ei trebuie să participe la lucrările Asociației și să se remarcă prin calități științifice și organizatorice.

Art. 13. Membrii care nu achită cotizațiile timp de un an și/sau cei care nu respectă codul deontologic al profesiei sînt excluși din Asociație.

Art. 14. Organul suprem de conducere al ABI este Conferința Asociației. Conferința se convoacă anual în ședințe ordinare sau, dacă este cazul, în ședințe extraordinare. Conferința Asociației se consideră legal constituită și poate lua hotărâri valabile, dacă sînt prezenți cel puțin jumătate plus 1 din numărul total al delegaților. Norma de reprezentare se stabilește de către Consiliul de conducere. Convocarea Conferinței se face cu cel puțin 15 zile înainte.

Art. 15. Conferința Asociației are următoarele atribuții :

a. alege Consiliul de conducere și Comisia de cenzori ;

b. analizează și aprobă activitatea Consiliului de conducere între două conferințe ;

c. aprobă raportul cenzorilor ;

e. se pronunță asupra oricărei alte chestiuni supuse spre dezbateri ;

f. stabilește programul de activitate al Asociației ;

g. aprobă afilierea la organizații naționale și internaționale de profil.

Art. 16. Hotărârile Conferinței Asociației se iau prin vot deschis, cu majoritatea simplă de voturi. Alegerea Consiliului de conducere se face prin vot secret, cu 2/3 din voturile exprimate.

Art. 17. În răstimpul dintre două Conferințe, conducerea Asociației este încredințată unui Consiliu de conducere alcătuit din 17 persoane alese pe timp de 3 ani dintre membrii activi care îndeplinesc condițiile arătate la art. 12. Membrii ale căror mandate au expirat pot fi realeși.

Art. 18. Consiliul de conducere se întrunește cel puțin o dată la 3 luni, și ori de cîte ori este nevoie.

Art. 19. Consiliul de conducere are următoarele atribuții :

a. convoacă Conferința Asociației în fața căreia prezintă rapoarte și programe de activitate ale ABI ;

b. conduce Asociația pe baza programului adoptat de Conferință ;

c. organizează activitatea științifică a Asociației ;

d. reprezintă Asociația față de membrii săi, de autorități, de terți și în justiție prin președintele său ;

e. organizează reuniuni profesionale ;

f. aprobă premiile și alte stimulente morale și materiale pentru membri cu merite deosebite.

Art. 20. Consiliul de conducere ia hotărâri cu majoritatea simplă de voturi a celor prezenți.

Art. 21. Consiliul de conducere alege dintre membrii săi un birou permanent de lucru alcătuit din președinte, trei vicepreședinți, secretar și casier. Biroul permanent de lucru pregătește și execută lucrările Consiliului și ține legătura cu membrii Asociației. Hotărârile Biroului se iau cu majoritatea simplă de voturi și se supun ratificării Consiliului de conducere.

Art. 22. Conferința alege pe termen de trei ani o Comisie de cenzori alcătuită din 3 cenzori activi și 3 supleanți. Comisia de cenzori lucrează cu cenzorii activi, în caz de descompletare, este cooptat în comisie unul din cenzorii supleanți. Comisia de cenzori controlează operațiunile ABI după acte și scripte și întocmește rapoarte pentru Conferință.

Art. 23. Organul de conducere al filialei teritoriale este Adunarea generală, convocată anual în ședințe ordinare și, dacă este cazul, în ședințe extraordinare. Adunarea generală a filialei alege pe timp de 3 ani un Consiliu de conducere, format din : un președinte, un secre-

tar. Ea militează pe plan local pentru punerea în practică a hotărârilor Conferinței ABI.

Cap. IV. ASOCIAȚIA — PERSONA JURIDICĂ

Art. 24. Asociația Bibliotecarilor din învățământ are cont, firmă și stampilă proprie cu următorul text: Asociația Bibliotecarilor din învățământ — România.

Art. 25. Patrimoniul Asociației Bibliotecarilor din învățământ este format din valori materiale provenite din taxele de înscriere, cotizațiile membrilor, subvenții, donații, contracte și alte venituri realizate din activitatea Asociației.

Cap. V. DISPOZIȚII FINALE

Art. 26. Prezentul statut se poate completa sau modifica de Conferința Asociației la propunerea Consiliului de conducere sau a membrilor Asociației prin majoritatea simplă de voturi a acestora.

Programul de activitate pentru anul 1990 al A.B.I.

1. Cooperarea cu toți factorii interesați și organismele de decizie în vederea elaborării Statutului bibliotecarului.
2. Stabilirea de legături cu principalele asociații profesionale din Europa și America de Nord în următoarele probleme:
  - informare privind activitățile desfășurate de diferite asociații;
  - burse de studii pentru bibliotecarii români;
  - stagii de studii la care să participe și specialiștii români;
  - organizarea de schimburi de experiență pe bază de reciprocitate.
3. Proiectarea și lucrări preliminare pentru elaborarea unui manual elementar de biblioteconomie.
4. Evidențierea de către Comisiile de lucru numite de către Conferință (Comisia de perfecționare profesională, Comisia de completare și schimb internațional, Comisia de catalogare-clasificare, Comisia de automatizare, Comisia de bibliografie, Comisia de relații cu cititorii a principalelor

probleme care stau în fața bibliotecilor școlare și universitare.

Organizarea, în luna noiembrie, a unei sesiuni de referate și comunicări.

6. Facilitarea participării membrilor, pe cheltuiala Asociației și în limitele fondurilor sale bănești, la reuniuni naționale de specialitate.
7. Afilieră la IFLA/FIAB și participarea la lucrările anuale ale acesteia.

COMITETUL DE INIȚIATIVĂ ABI

Sindicatul liber al bibliotecarilor din Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” București

I. CONSTITUIREA ȘI SCOPUL SINDICATULUI LIBER AL BIBLIOTECARILOR DIN BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „MIHAIL SADOVEANU”

1. Sindicatul Liber al Bibliotecarilor din Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” (S.L.B.—B.M.M.S.) grupează toate categoriile de personal bibliotecar, tehnic și de administrație din instituție.

2. Sindicatul se constituie pe bază de adeziune liberă a tuturor celor ce lucrează în Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, indiferent de vîrstă, naționalitate, sex, apartenență politică și convingeri religioase.

3. S.L.B.—B.M.M.S. apără drepturile sociale fundamentale ale membrilor săi la muncă, la odihnă, la asistență medicală și pensie; asigură condiții pentru perfecționarea pregătirii profesionale.

4. S.L.B.—B.M.M.S. este independent și nu are relații de subordonare față de nici un organism politic sau de stat.

5. S.L.B.—B.M.M.S. este o grupare sindicală autonomă, afiliată la Sindicatul Liber al Bibliotecarilor din România.

6. Scopul S.L.B.—B.M.M.S. constă în a găsi cele mai potrivite și eficiente mijloace în soluționarea tuturor problemelor de interes social și

profesional care privesc pe membrii săi.

7. S.L.B.—B.M.M.S. îi revine rolul de a genera și dezvolta spiritul de breaslă, simțul răspunderii solidare, deoarece în acțiunea sa sindicatul se conduce după un principiu clar: solidaritatea.

8. S.L.B.—B.M.M.S. nu poate fi dizolvat sau suspendat pe cale administrativă. Dizolvarea sindicatului se hotărăște de Adunarea generală cu o majoritate absolută (1/2+1) din numărul membrilor.

9. Scopul S.L.B.—B.M.M.S. se realizează prin:

a) polarizarea și exprimarea în mod organizat a doleanțelor membrilor săi, folosind pentru aceasta mijloace sindicale adecvate;

b) intervenții la conducerea instituției, la organele locale și centrale superioare pentru apărarea drepturilor sociale fundamentale, a prevederilor legale referitoare la activitatea și condițiile de muncă;

c) intervenții pentru obținerea celor mai bune condiții de muncă;

d) intervenția la organele în drept pentru respectarea normelor de protecție și igiena muncii;

e) intervenții și cereri la forurile în drept, direct sau prin Sindicatul Liber al Bibliotecarilor din România, pentru a nu se adopta nici o hotărâre vizind drepturile sociale, profesionale și materiale ale membrilor săi, fără consultarea S.L.B.—B.M.M.S.;

f) acordarea de ajutoare, asistență socială și asistență juridică gratuită, sub aspectul drepturilor sindicale;

g) intervenții și sprijin pentru asigurarea de locuințe corespunzătoare;

h) crearea unor condiții de odihnă, refacere și agrement pentru membrii săi și familiile acestora;

i) organizarea și conducerea acțiunilor de protest în cazurile grave de încălcare a intereselor membrilor săi.

10. Pentru respectarea și promovarea drepturilor membrilor săi S.L.B.—B.M.M.S. folosește mijloace sindicale, în următoarea ordine: avizul, intervenția verbală, petiția, apelul, demonstrația, greva de avertizare, greva; la ultimul caz de revendicare sindicală se apelează numai după ce au fost epuizate toate celelalte mijloace.

II. MEMBRI. DREPTURI ȘI OBLIGAȚII.

1. Membrii S.L.B.—B.M.M.S. sînt persoane individuale provenind din toate categoriile de personal bibliotecar, tehnic și de administrație, care lucrează în Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu” ca angajați permanenți (inclusiv cei care ies la pensie de la data constituirii sindicatului) și care își exprimă liber adeziunea la prezentul statut al S.L.B.—B.M.M.S.

2. Nimeni nu poate fi constrins de a face parte, de a nu face parte sau de a înceta de a face parte din sindicat contra voinței sale; cererile individuale de adeziune se fac în scris, către Comitetul de conducere al S.L.B.—B.M.M.S.

3. Cadrele de conducere din instituție pot fi membri ai sindicatului, însă nu pot ocupa funcții de conducere în S.L.B.—B.M.M.S.

4. Membrii S.L.B.—B.M.M.S. au următoarele drepturi:

— Să beneficieze integral de rezultatele realizării practice a scopului propus al sindicatului;

— Să beneficieze de solidaritatea sindicatului în apărarea drepturilor sindicale în cazul încălcării acestora de către instituție sau administrația de stat;

— Să primească ajutor financiar în perioada cit rămin fără lucru ca urmare a activității sindicale sau în cazuri speciale justificate, mărimea și forma acestui ajutor fiind hotărîre de Comitetul de conducere al S.L.B.—B.M.M.S.

— să aleagă și să fie aleși în Comitetul de conducere al sindicatului;

— să aleagă și să fie aleși reprezentanți — delegați pentru Conferința Sindicatului Liber al Bibliotecarilor din România;

— să ceară revocarea celor aleși;

— să fie informați asupra activității, deciziilor și acțiunilor Comitetului de conducere al sindicatului;

— să vină cu propuneri și solicitații la Comitetul de conducere al sindicatului;

— toți membrii au drept de vot egal.

5. Membrii S.L.B.—B.M.M.S. au următoarele obligații:

— să respecte statutul S.L.B.—B.M.M.S.;

— să îndeplinească programul de acțiune sindicală solidară, pentru realizarea scopului S.L.B.—B.M.M.S.;

6. Pierderea calității de membru al S.L.B.—B.M.M.S. are loc ca urmare a neîndeplinirii acțiunilor de solidaritate, nerespectării statutului și neîndeplinirii obligației de cotizare.

III. ORGANELE DE CONDUCERE. ATRIBUȚII. COMISIA DE CENZORI.

1. Organele de conducere ale S.L.B.—B.M.M.S. sînt:

- Adunarea generală
- Comitetul de conducere.

2. Adunarea generală se compune din toți membrii S.L.B.—B.M.M.S. cu obligații statutare împlinite la zi.

— Adunarea generală se convoacă anual cu prilejul dării de seamă a Comitetului de conducere și alegerii componenței acesteia; precum și de cîte ori este nevoie la cererea motivată a Comitetului de conducere sau cînd 1/3 din numărul membrilor sindicatului cer aceasta în scris, cu arătarea scopului și motivelor;

— Adunarea este legal constituită dacă sînt prezenți 2/3 din totalul membrilor S.L.B.—B.M.M.S. cu obligațiile statutare îndeplinite la zi;

— Hotărîri valabile se iau cu majoritate de voturi (1/2+1) a membrilor prezenți; votarea se face prin ridicarea mîinii sau prin vot secret la cererea a 1/3 din numărul membrilor prezenți;

— În caz că la prima convocare nu se întrunește numărul membrilor arătat mai sus, adunarea se va convoaca din nou, după un termen de 5 zile, cînd se va ține cu membrii prezenți, indiferent de numărul lor, fără să mai fie nevoie de o nouă convocare, iar hotărîrile se vor lua ca mai sus;

3. Adunarea generală are următoarele atribuții:

- aprobă darea de seamă, bugetul și raportul Comisiei de cenzori; descărcarea de gestiune a Comitetului;

- aprobă programul de acțiune solidară sindicală;

- modifică sau completează statutul S.L.B.—B.M.M.S.;

- modifică numărul de membri ai Comitetului de conducere care trebuie să fie impar;

- completează sau modifică, după caz, componența Comitetului de conducere;

- alege, prin vot secret, Comitetul de conducere;

- alege, prin vot secret, Comisia de cenzori;

- stabilește cuantumul taxelor de înscriere și cotizația lunară;

- aprobă cererile de afiliere ale diferitelor grupări sindicale;

- validează cererile individuale de aderare la sindicat, aprobate de Comitetul de conducere; retragerile și excluderile din sindicat, precum și respingerea cererilor de adeziune;

- stabilește fondurile de ajutorare a membrilor de sindicat pentru cazurile de întrerupere a activității;

- declară grevă, precum și adeziunea la alte acțiuni de protest sau greve ale altor sindicate.

4. Comitetul de conducere se compune din... membri aleși prin vot secret de Adunarea generală a S.L.B.—B.M.M.S., în următoarea componență: președinte, vicepreședinte, secretar, casier și membri. Membrii Comitetului de conducere nu pot îndeplini mai mult de două mandate consecutive.

— Comitetul conduce pe timpul mandatului încredințat de Adunarea generală realizarea practică a programului de acțiune solidară sindicală, în conformitate cu scopul S.L.B.—B.M.M.S.

— Comitetul prezintă anual Adunării generale darea de seamă și bilanțul financiar al S.L.B.—B.M.M.S.;

— Comitetul de conducere (președintele, vicepreședintele și secretarul) reprezintă S.L.B.—B.M.M.S. în justiție, față de autorități și față de terți;

— Casierul este responsabil personal de gestionarea financiară legală a cotizațiilor sindicatului, precum și a altor fonduri și valori ale sindicatului;

— Secretarul este responsabil cu organizarea activității Comitetului, cu evidența membrilor și a proceselor verbale ale ședințelor Comitetului și întrunirilor Adunărilor generale; poartă grija arhivei sindicatului;

— Procesele verbale ale ședințelor și ale adunărilor se semnează de președinte și secretar și se verifică de doi membri din Comitet;

— Comitetul se întrunește lunar și de cîte ori este nevoie;

— Hotărîrile valabile se pot lua dacă sînt prezenți în majoritate (1/2+1) membrii Comitetului; deciziile sînt luate cu majoritate de voturi a membrilor prezenți; în caz de paritate votul președintelui decide;

— Membrul Comitetului care lipsește nemotivat în trei rînduri consecutive de la întrunirile Comitetului va fi considerat demisionat, urmînd a fi înlocuit.

5. Comisia de cenzori se compune din 3 (trei) membri plini și 2 (doi) supleanți, aleși prin vot secret de Adunarea generală.

— Comisia de cenzori controlează și verifică cel puțin o dată pe lună, sau de cîte ori găsește necesar, gestiunea financiară;

— Atrage atenția Comitetului pentru luarea măsurilor ce se cuvin, iar dacă situația impune acest lucru, cere în scris, cu expunerea motivelor convocarea Adunării generale;

— Comisia de cenzori analizează concordanța dintre acțiunile Comitetului și prevederile Statutului și hotărîrilor Adunării generale;

— Întocmește și prezintă în fața Adunării generale raportul său;

— Participă la ședințele Comite-

tului de conducere, cu drept de vot consultativ.

— Membrii Comisiei de cenzori nu pot face parte din Comitetul de conducere al S.L.B.—B.M.M.S. și nici din Comitetul Sindicatului Liber al Bibliotecarilor din România, putând fi delegați la Conferința acestuia.

IV. PATRIMONIUL ȘI VENITURILE S.L.B.—B.M.M.S.

1. Patrimoniul S.L.B.—B.M.M.S. se compune din :

- dotare inițială ;
- taxă de înscriere ;
- cotizație lunară ;
- venituri din manifestări culturale-artistice și din folosirea bazei de agrement ;
- donații ;
- alte venituri.

2. Veniturile folosesc la :

— realizarea scopului principal al S.L.B.—B.M.M.S., apărarea drepturilor sociale fundamentale ale membrilor săi ;

— ajutoare materiale ;

— crearea rezervei de asistență în cazul încetării lucrului ;

— cheltuieli prin organizarea Adunării generale, a participării delegaților la Conferințele Sindicatului Liber al Bibliotecarilor din România, precum și a schimburilor intersindicale ;

- mijloace de informare ;
- forme de recompensare pentru activitate sindicală sau diverse servicii prestate pentru sindicat ;
- organizarea și extinderea bazei de odihnă și agrement.

V. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

1. Prezentul Statut al S.L.B.—B.M.M.S. va cuprinde noi reglementări în raport cu viitoarele prevederi legale referitoare la activitatea și condițiile de muncă, reglementări propuse de Comitetul de conducere și validate de Adunarea generală.

2. Adunarea generală de constituire și alegeri din ziua de aproba statutului și stabilește :

- numărul de membri în Comitetul de conducere ;
- quantumul taxei de înscriere și cotizația lunară.

3. La această adunare participă în calitate de observatori reprezentanți ai unor grupări sindicale din cultură.

4. Cererile de adeziune ulterioare Adunării generale de constituire și alegeri vor fi adresate în scris Comitetului de conducere și validate de proxima Adunare generală.

COMITETUL PENTRU CONSTITUIREA SINDICATULUI LIBER AL BIBLIOTECARILOR DIN BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „MIHAIL SADOVEANU”

(Urmare din p. 9)

tată de toate edițiile. Or, aflarea adevărului istoric, din orice domeniu al activității umane, atât de necesar azi generației născute și crescute într-un regim politic totalitar, bazat pe minciună, nu se poate realiza decât prin redarea în circulație a tuturor publicațiilor care prin normele amintite au fost ținute în „depozite secrete” ale bibliotecilor.

Nimeni nu trebuie să mai aibă dreptul de a pune „ochelari de cal” cititorului pentru a-l orienta și menține pe un drum impus de puterea politică. Omul are dreptul sacru de a cunoaște realitatea așa cum a fost, toate interpretările ce i s-au dat pînă la ele, toate ideile și creațiile imaginației omenești, fără deformări, obstrucționări și interziceri.

Biblioteca publică nu este și nici nu trebuie să fie considerată o arhivă de documente secrete. Ea este o instituție democratică de învățămînt, cultură și informare, un mijloc principal de a da tuturor liber acces la tezaurul de gândire și de idei umane și la creațiile imaginației omenești.

De aceea, publicațiile care făceau parte din colecțiile cu circulație specială, trebuie să fie reflectate în sistemul informațional al bibliotecii, fără nici o discriminare sau restricție, iar consultarea lor să fie liberă pentru oricine. Regimurile politice totalitare, fie de dreapta, fie de stînga și-au dovedit singure nețemeinicia. Or, prin includerea în „fonduri secrete” a publicațiilor care le propovăduiesc ideologia lor mincinoasă n-ar face altceva decît să stimuleze interesul asupra lor.

În ce privește publicațiile pornografice, indecente etc. nu cred că acestea trebuie să-și găsească locul decât în depozitele legale ale marilor biblioteci naționale și universitare, ca material documentar pentru sociologi și specialiști în domeniu. Bibliotecile publice nu trebuie să aibă asemenea publicații și cred că nici nu au.

Pledez, deci, pentru colecții și cataloage libere în bibliotecile publice.

2. Prin literatură ceaușistă înțeleg nu numai lucrările semnate cu acest nume, ci și aproape toată producția editorială de carte social-politică autohtonă, apărută în perioada ultimilor 25 de ani, mai cu seamă, după 1975 cînd cultul personalității a cuprins ca o plagă canceroasă aproape tot ce se tipărea. Chiar și cărțile de științe exacte și aplicate au fost cuprinse de asemenea boală. Și, să nu mai vorbim de beletristica acestor ani, de antologiile omagiale etc.

Ce-i de făcut? Foarte simplu. Trebuie să eliberăm spațiile de raft prin eliminarea lor în mod treptat și în deplină cunoștință de cauză a beneficiarilor noștri. Chiar și cu concursul lor. Pentru că dacă noi am eliminat, în prima etapă, lucrările semnate sau mai ușor de depistat și cu ajutorul catalogului sistematic, în etapa a doua sprijinul cititorilor este foarte bine venit. Bibliotecarul trebuie să coopereze cu aceștia în mod conștient.

De asemenea, această cooperare trebuie să funcționeze și cu cititorii care consultă cataloagele generale, în care trebuie să rămînă fișele titlurilor de publicații rămase în colecția de bază, care se consultă prin sălile de lectură.

Aversivitatea justificată față de numele celor care ne-au umilit atîta timp trebuie estompată, în cazul cataloagelor noastre, explicînd beneficiarilor necesitatea existenței și a acestor fișe în cataloage tocmai pentru că am intrat în democrație, că nu mai avem ce ascunde și că nu ne mai temem de nimic.

Nimeni nu este și nu va mai fi obligat să citească ceva ce nu doarește. Dar cite 1—2 exemplare din fiecare titlu trebuie să rămînă la bibliotecile județene în circulație liberă tocmai pentru a stimula înfierarea regimului care le-a creat și înțelegerea adevăratei istorii.

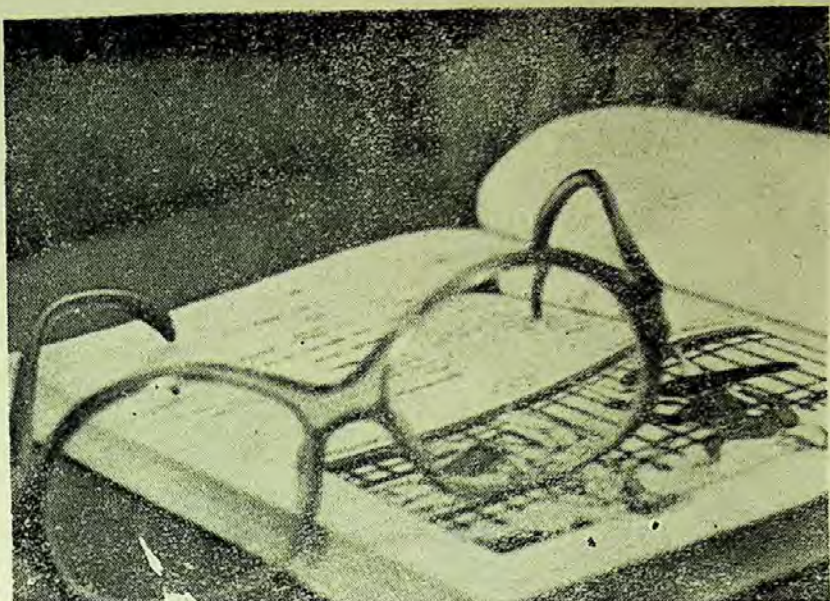
Vă propunem spre reflecție și dialog următoarele întrebări :

1. Cum ați rezolvat, în contextul proliferării și al privatizării inițiativelor editoriale, problema colecției locale, a — să-l numim print-o extensie a conceptului — depozitului legal local, considerînd deopotrivă cărți, periodice și extraeditoriale ?

2. Cum priviți bibliografia locală în condițiile proliferării producției editoriale și publicistice : exhaustivă sau selectivă ? Ce implicații are opțiunea dvs. asupra capacităților umane și materiale ale bibliotecii ?

Biblioteca față în față
cu cititorii ei

Reconstrucția universului lecturii ne apare astfel ca fiind sinonimă cu renașterea bibliotecii în privința funcțiilor, rolului și finalităților sale profesionale și formative.

RENAȘTEREA LECTURII

Despre carte, societate și lectură s-a scris mult. Părerile sînt însă adesea împărțite, de la considerarea cărții, și deci a lecturii, drept factor fundamental în schimbarea socială, pînă la negarea sau, în cel mai bun caz, acordarea unui rol minor acestei activități umane în dezvoltarea socială. Revoluția română din 22 decembrie 1989 reușește, credem, să dezvăluie unele aspecte care au rămas cumva opace înțelegerii rolului cărții și lecturii și anume — rolul constructiv deosebit de important în prelucrarea mutațiilor în gândire, în metodologia de acțiune, în atitudini și desigur, în întregul proces al schimbărilor calitative.

Ceea ce percepem, pare-se, cu toții este în acest cîmp — **libertatea lecturii**, adică prăbușirea interdicțiilor, a cenzurii în accesul la literatura diferitelor domenii prin „aprecierea” cărților ca fiind permise sau nepermise lecturii. O cucerire colosală, dar și o enormă dificultate. „După revoluție, ne spune studentul Costescu Alexandru, de la Medicină generală din București, am constatat cu stupeoare că ni se imprimaseră anumite criterii, deprinderi și atitudini față de carte pe care le-aș putea numi opresive. Ni s-a spus mereu: citiți asta sau asta; să spuneți aceasta sau cealaltă. Evident, gîndul iscoditor tot timpul a cercetat ce este dincolo și dincoace de bariere — căutînd să descifreze de ce unele cărți sînt la fondul special, adică interzise lecturii obișnuite. Cred că un rol important în aceasta, ne spune interlocutorul nostru, l-a avut metoda de

lucru a unor profesori ai noștri, exprimată prin cerința de a ști cursul predat, orice altă informație sau mod de abordare a unei probleme fiind apreciată adesea ca „erezii” sau încercare „de a face pe deșteptul”. Situație, desigur, ni se datorează în bună măsură și nouă pentru că uneori am fost comози, am uitat că biblioteca este mijlocul de bază în învățare. Acum în noile condiții ne vine teribil de greu să stăm — ce să învățăm și — cum să învățăm...”

Discuția cu studentii mediciști ajunge într-un punct foarte sensibil, am putea spune — De ce din revenidările multiple ale tineretului universitar lipsesc aproape total cele privind cărțile, biblioteca, lectura? Oare nu prin bibliotecă, prin lectură trece fiecare dintre viitorii specialiști? Părerile par a înclina spre ideea că „preocuparea principală a fost organizarea nouă a conținuturilor de învățat și cine să ne asiste în această învățare și nu atât o lucrare științifică sau alta”. Aici am nota totuși că în timpul revoluției au existat în unele locuri și accese de furie împotriva cărților ceaușiste, a ideologiei comuniste, fiind arse citeva lucrări pentru ca apoi, la îndemnul bibliotecarilor și al profesorilor, astfel de lucrări să fie date la topit.

Revenind la întrebarea pusă, studenta Simona Georgescu de la Medicină generală din București relevă rolul major pe care biblioteca îl joacă în noile condiții. „Biblioteca este pentru noi locul special amenajat unde în liniștea timpului ne în-

tilnim cu marii noștri înaintași, unde încerci să descifrezi în multe limbi ale pămîntului adevărul despre om și menirea sa — cum pentru noi omul are o structură extrem de complexă constituind un obiect de cunoaștere infinită, drumul spre această cunoaștere nu poate trece decît prin lumea mirifică a cărților de specialitate. Datorită probabil acestei importanțe majore a cărților, poate că revoluția se desfășoară fără faze, să le zicem spectaculare, de exprimare gălăgioasă. Dar revoluția noastră sigur a cuprins în subtext în profunzime, tocmai o apropiere de multiple planuri de cărțile noastre de căpătîi, la autorii care sînt astăzi recunoscuți ca reprezentînd vîrfurile științelor medicale”.

Reconstrucția universului lecturii ne apare astfel ca fiind sinonimă cu renașterea bibliotecii în privința funcțiilor, rolului și finalităților sale profesionale și formative. O reconstrucție care pare a pleca de la vîrfurile cunoașterii, din domeniul respectiv pentru a favoriza puternic formarea viitorilor specialiști. Studenta medicinistă Diana Dutiță vede ca elemente majore în această renaștere tocmai calitățile studenților, ale cititorilor, motivația lor pentru lectură, pentru pregătire — „Noile cerințe în profesionalizare, în formarea civică și morală impun un studiu mult mai aprofundat, o lectură mult mai amplă, cunoașterea a mai multor limbi străine pentru a dialoga cu diversele culturi și civilizații contemporane. E adevărat că abia în faza ul-

terioară a revoluției, Societatea studenților mediciști a acordat un spațiu mai larg reconstrucției lecturii celor ce se pregătesc să devină medici. Iar accentul pus pe creșterea fondului nostru de carte, mai ales datorită donațiilor făcute de francezi sau organizații medicale din alte țări, dovedește faptul că biblioteca noastră, aidoma multora din țară, este în plină renaștere⁴.

În aceeași ordine de idei, colega Diane, Ortansa Dragomir insistă asupra încorporării valorilor perene din literatura medicală în fondul bibliotecii. „Ani de-a rîndul, datorită lipsei de fonduri, lucrări și publicații științifice de prestigiu au lipsit din fondul de carte al bibliotecii. Aceasta se reflecta și în conținutul cursurilor și lucrărilor practice, în nivelul conceptual la care se cercetau realitățile biomedicale. Înnoirea bibliotecii se cere să se facă astfel pe linia conținutului, cu sprijinul nostru al tuturor și, în mod deosebit, al cadrelor didactice care e necesar să depășească ambițiile personale, acolo unde e cazul, în a se aprecia ca valori singulare fără posibilitatea de a comunica profund cu studenții⁴.

Intervenția directorului Bibliotecii Centrale a I.M.F. București, Fitha Popescu, și a citorva colegi ale sale în dezbaterile noastre a adus multe elemente în înțelegerea complexului proces de renaștere a lecturii studenților. „Într-adevăr, se produce o renaștere a lecturii studenților, dar nu pe măsura așteptărilor, ne spune directorul bibliotecii studențești, mediciști și farmaciști. La noi este un specific valoros, i-am putea spune — fiecare student împrumută pe timp de un an toate cursurile și caietele de lucrări practice tipărite. E un avantaj enorm să ai acasă toate textele după care înveți și sînt 14—15 pentru fiecare an care însumează mii și mii de pagini. Dar poate fi și un dezavantaj pentru comozii, pentru cei care se mulțumesc doar cu atît pentru că se obișnuiesc doar cu lectura cursului și atît. Aceasta se vede în aceste zile cînd am primit prin donații din diferite țări, dar mai ales din Franța, în jur de 1000 de lucrări științifice valoroase. Ne-am fi așteptat să fie o afluență de studenți la sălile de lectură, dar din păcate nu este așa. Unii dintre studenți par dezorientați — nu știu ce și cum să aleagă din bogata literatură de specialitate. Nu au formate rigurose criteriile de selecție a textelor deosebit de importante și, din păcate, nu sînt ajutați, în acest sens, de toți profesorii⁴.

„Sînt dificultăți și în ceea ce privește lectura propriu-zisă, ne spune Rodica Brănescu, șeful sectorului dotări al acestei bibliotecii, dificultăți de limbă, pentru că nu s-a acordat în vechiul regim, după cum știm, atenția necesară cunoașterii a

cel puțin două limbi de circulație universală. Sînt dificultăți și în privința modului cum se studiază. Studiul cărților are, și el, regulile lui, metodologia și strategia lui. Noi am încercat să le venim în sprijin studenților prin **Ghidul bibliotecii**, dar rezultatele credem că se cer să fie mult mai bune în noile condiții⁴.

„În condițiile noastre, intervine Olga Popovici, din cadrul aceleiași sector al bibliotecii, credem că renașterea viguroasă a lecturii poate începe mai ales prin modul în care sînt noile cursuri. Textul didactic diferă față de cel obișnuit. El trebuie să reprezinte, pe lîngă o structură și un conținut în acord cu obiectivele învățării și o largă deschidere spre lectura proprie, o chemare către lumea deosebit de bogată a informației medicale relevante pentru zilele noastre. Și nu numai către acestea. Altfel textul tipărit poate constitui un firav imbold în formarea culturii medicale necesare atît de mult viitorilor noștri specialiști.

O problemă mult discutată a lecturii este și capacitatea de informare promptă a cititorilor. Șeful sectorului documentare al Bibliotecii IMF, Elena Luean ne înfățișează munca, i-am spune, titanică de la acest sector în noile condiții. „Fișem aproximativ 100 de reviste de specialitate pe probleme pentru studenți și cadre didactice. Nu e vorba doar de simpla înregistrare a conținuturilor ci de prezentarea acestor conținuturi pentru bibliografia pe probleme. Aceasta ne dă posibilitatea să asigurăm accesul rapid la informație al cititorilor noștri și să ajutăm studenții să-și redacteze acum lucrări de diplomă mult mai bogate informațional și axate pe probleme de stringentă actualitate⁴.

Renașterea lecturii, după cum vedem, este un proces complex pe care numai făcîndu-l îi putem înțelege problemele, obstacolele, mijloacele de accelerare. E un proces dificil pentru că așa cum spunea un mare gînditor al nostru în urmă cu peste 50 de ani — reconstrucția spiritului începe cu noi înșine. Există aici un paradox ciudat, să-i spunem —. Noi devenim alții prin munca spiritului nostru, dar munca spiritului nostru devine alta prin schimbarea noastră. Lectura, noua lectură credem că este tocmai filonul central în noua noastră devenire spirituală, în noul nostru mod de a ființa. Și aceasta prin renașterea lecturii însăși.

dr. Nicolae VINȚANU

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Teorie și practică

Aspecte ale modernizării catalogului sistematic

Diviziunea 51 Matematică (II)

Alte subdiviziuni ale clasei 51 care au suportat modificări sînt subdiviziunile 512 Algebră și 519.1 Combinatorică.

512 Algebră are doar trei grupuri de indici care au suferit modificări și anume:

512.625/625.7 Cîmpuri locale anulat trece la 511.22/225

512.626/686.8 Cîmpuri de numere și funcții algebrice anulat trece la 511.23/235

512.627/627.5 Teoria clasei cîmpului anulat trece la 511.236

După cum se observă, conținutul acestor indici se dubla cu problema specifică teoriei numerelor și transferarea acestor noțiuni la subdiviziunea 511 evită confuziile.

519.1 Combinatorică. Teoria grafurilor

La această subdiviziune modificările sînt mai puține în sensul anulării unor indici (numai patru modificări de acest fel), cît mai degrabă suplimentează problematica prin indici noi și subdivizări de profunzime a indicilor deja existenți. Posibilitățile de indexare mai precisă a problemelor specifice disciplinei sînt însoțite de reformulări ale unor chestiuni, în scopul de a permite clasificatorului o regăsire mai rapidă a indicilor. La această subdiviziune apar patru anulări de indici:

519.112 Probleme de alegere combinatorială	anulat	trece	la	519.15 Teoria combinatorială a alegerii	519.682.5 Limbaje matematice pentru descrierea problemelor de logica informației
519.113 Metode analitice și logice	anulat	trece	la	519.111 Metode generale de enumerare	519.683.5 Recuperarea informației. Organizarea fișierului
519.12 Permutații în general	anulat	trece	la	519.115.1 Probleme combinatoriale și substituiri și permutații	661.3.06 Software, Calculatoare
519.13 Combinații în general	anulat	trece	la	519.115.1	Teoria catastrofelor: Soluții ale unei clase de ecuații diferențiale, monotone până la un moment dat, care ulterior, la variații mici ale unei condiții inițiale, conduc spre imprevizibil — se clasifică astfel:

Se observă nu numai o reșezare mai corectă a noțiunilor în cadrul subclasei, dar și o reformulare mai logică și mai precisă a subiectelor.

Altă categorie de modificări privește indicii nou înființați, reformulările și subdivizarea indicilor deja existenți:

- 519.101 Teoria generală a analizei combinatoriale — indice nou
- 519.11 Teoria enumerării — reformulare
- 519.111 Metode generale de enumerare — indice nou cu 8 subdivizări
- 519.114 Șiruri combinatoriale ale numerelor și polinoamelor reformulate
- 519.115 Probleme de enumerare și analiză combinatorială — reformulare
- 519.116 Teoria combinatorială de diviziune a numerelor — reformulare
- 519.119 Probleme combinatoriale în teoria probabilităților — indice nou
- 519.14 Configurații combinatoriale și ordonări — indice nou cu subdivizări
- 519.15 Teoria combinatorială a algebrei — indice reînființat cu subdivizări
- 519.16 Probleme algoritmice ale analizei combinatoriale — indice nou cu subdivizări
- 519.17 Teoria grafurilor s-a păstrat dar a primit subdivizări și unele reformulări în vederea unei indexări mai precise de o mai mare amploare.

III. Modalități de clasificare a unor subiecte și noțiuni noi

Prezentăm câteva modalități de clasificare a unor probleme pentru care tabela fie că nu are indici direcți, fie că nu le are formulate cu suficientă precizie sau aprofundare.

Bifurcație: Caracteristică a evoluției unei clase de ecuații diferențiale definită prin despicarea curbei care reprezintă soluția în spațiul fazelor — se clasifică astfel:

- 517.938 Teoria sistemelor dinamice

517.972.6 Soluții pentru ecuațiile calculului variațional

Conexiune inversă (Feedback): Metodă de verificare a recepționării unei informații — se clasifică astfel:

- 681.516.3 Feedback-Sisteme de control automatizat
- 161.123:519.173 Categorii de conexiuni (filozofie) în relație cu Conectivitatea, teoria grafurilor

519.723.4 Canale cu conexiune inversă, teoria informației

122 Relația cauză efect (filozofie)

Fiabilitate: Totalitatea calităților unui sistem tehnic, care determină capacitatea acestuia de a funcționa fără defecțiuni într-un interval de timp în anumite condiții — se clasifică astfel:

- 62-492 Fiabilitate tehnică, generalități
- 519.248 Statistica cercetărilor inginerești și operaționale; teoria șirurilor; control de calitate; fiabilitate, etc.
- 519.876 Teoria sistemelor mari: modele matematice pentru cercetări operaționale

Haos: Stare primitivă de organizare a materiei, aflată într-un amestec confuz dezordonat, se clasifică astfel:

- 519.246.25 Funcția de corelare a unui proces staționar, statistică
- 517.938 Teoria sistemelor dinamice
- 530.162 Principii de dezordine în fenomene

519.24 Aplicații și modele statistice speciale — facultativ

Instantoni: Puncte aflate pe axa imaginară a timpului în spațiul cu patru dimensiuni (topologia varietăților)

515.16

Sisteme expert: Sisteme de supervizare automată și diagnostic tehnic. Produse software destinate secundării personalului tehnic calificat în luarea unei decizii se clasifică astfel:

- 681.518.5 Sisteme automate de control și diagnostic tehnic

53.982.76 Fenomene de perturbare, principii de măsurare (fizică)

530.145.7 Teoria perturbației, mecanică cuantică

530.162 Principii de indeterminanță și dezordine în fenomene

517.938 Teoria sistemelor dinamice, ecuații diferențiale speciale și sisteme ale mecanicii analitice

517.983.27 Operatori liniari în spații semiordonate

Teoria informației: Teoria matematică a proprietăților generale a surselor de informație, ale posibilităților de păstrare și transmitere a informațiilor

519.72 Teoria informației, cibernetică matematică

007 Informatică

681.3.06 Programare (informatică)

621.391 Chestiuni generale de ingineria comunicațiilor electrice

Optimizare: Metode de alegere și aplicare a soluției optime

517.977 Teoria matematică a controlului

519.71 Teoria sistemelor de control (cibernetică)

519.856 Programare stocastică

Sisteme disipative: Sisteme fizice modelate prin ecuații diferențiale conținând termeni de pierdere (disipație)

531.6 Energie mecanică în general

517.933 Ecuații ale mecanicii analitice

Prognoză matematică: Evaluarea rezultatelor unor procese prin metode statistice

519.233.5 Analiza corelației și regresiei, analiză statistică

519.237.5 Analiza corelației și regresiei, metode statistice multivariabile

519.245 Aproximare stocastică, Metoda Monte Carlo

519.246 Statistica proceselor stocastice

519.65 Aproximare, interpolare (matematică computațională)

519.657 Formule empirice, aproximare

In concluzie, precizăm faptul că multitudinea de modificări produse la clasa 51 obligă pe bibliotecarii organizatori de cataloage sistematice la o regândire a indicilor pentru fiecare lucrare de matematică reflectată în catalog din perioadele mai vechi. Menținerea vechilor clasificări este o imposibilitate în situația încărcării vechilor cifre cu un conținut total diferit.

Dana DAMIAN
Păunel ULMU

Elaborarea unui vocabular controlat de matematică în sistemul FOCUS

1. BAZA DE DATE BU / INFOMAT

Tinăra bază de date din domeniile matematicii și informaticii, BU / INFOMAT, a fost constituită ca un sistem informatic documentar al BCU-București, al Facultății de Matematică și al Centrului de Calcul al Universității București.

Facilitățile oferite de programul FOCUS pe calculatorul CORAL 4021 au permis elaborarea unui format de înregistrare a datelor în care se acordă un spațiu important analizei de conținut a documentelor.

Au fost prelucrate aproape 1000 de titluri de cărți străine de matematică, astronomie, mecanică teoretică și informatică aflate în colecțiile BCU și în cele ale filialelor de la facultățile de profil.

Prelucrarea bibliografică și clasificarea CZU au fost asigurate de bibliotecarii catalogatori din BCU, iar prelucrarea documentară (descriptori și rezumatele) a revenit cadrelor didactice de la Facultatea de Matematică.

Limbajele informaționale utilizate în baza de date BU/INFOMAT sînt de două tipuri, limbaje de clasificare, codificate (CZU și MSC-Mathematical Subject Classification) și limbajul natural de indexare, bazat pe descriptori în limba română, constituit într-o listă.

2. LISTA DE DESCRIPTORI

Utilizatorii finali preferă limbajul natural în indexarea și regăsirea informațiilor, respingînd aproape aprioric limbajele codificate, pentru că acestea oferă de obicei scheme complicate, greu de actualizat și nu pot fi decodificate decît în mod mijlocit, cu concursul bibliotecarilor.

În urma experienței noastre prilejuită de colaborarea cu matematicienii în indexarea documentelor, remarcăm faptul că, deși limbajul natural este preferat de specialiști în regăsirea informațiilor, nu este deloc ușor de alcătuit din mers de către aceiași specialiști, un vocabular controlat, coerent, complet și flexibil.

Cu toate dificultățile întîmpinate, a fost realizată o listă de 1450 descriptori proveniți din analiza a 600 documente înregistrate.

Prezentăm în continuare cîteva referiri la această listă, precum și la posibilitățile de a o perfecționa, nu atît prin creșterea volumului, cît prin creșterea calității sale, ca urmare a eliminării termenilor prea generali sau prea detaliați și a adăugării unor termeni foarte necesari care lipsesc.

În prima etapă, lista de descriptori liberi a fost alcătuită din termeni conceptuali, depistați în mod explicit sau implicit din documentele prelucrate.

Foarte rar au fost utilizate cuvinte comune, ambigui sau vid.

După această etapă de indexare liberă, a urmat a doua etapă, cea a controlului descriptorilor.

În listă au fost reținute numai substantive sau forme substantivale simple ori însoțite de determinări într-o singură variantă ortografică (de ex. ecuație liniară și nu ecuație lineară).

Alternanța singular/plural a fost eliminată, acordîndu-se prioritate formei de singular nearticulat, cu excepțiile stabilite de standardele de specialitate.

Puținele cuvinte comune sau ambigui au fost excluse din listă sau li s-a atribuit rolul de note explicative însoțind între paranteze descripții de bază (de ex. tipuri, caracteristici, aplicații).

Lista de descriptori astfel obținută va fi utilizată de către indexatori pentru identificarea termenilor deja existenți și va fi completată cu noi termeni, formulați în conformitate cu cerințele stabilite, constituindu-se într-un vocabular controlat pe cale de actualizare.

În etapele următoare, acest vocabular controlat va fi perfecționat prin colaborarea cu matematicienii, urmărindu-se mai multe aspecte:

I) Detectarea sinonimelor și stabilirea relațiilor de echivalență dintre descriptori și nondescriptori;

II) Realizarea formelor permutate ale descriptorilor va înlesni atît indexarea cît și regăsirea informațiilor în sistem automatizat (de ex. Grup Lie și Lie, grup);

III) Rezolvarea omonimiilor, prin utilizarea unor calificative adăugate între paranteze la descriptorii de bază pentru a-i încadra în disciplina sau microdisciplina corespunzătoare, prin stabilirea relațiilor ierarhice, va avea ca rezultat eliminarea ambiguității unor termeni;

IV) În perspectiva transformării vocabularului controlat într-un tezaur, va fi parcursă și etapa stabilirii legăturilor sintactice dintre descriptori în scopul de a se obține o filtrare mai fină, mai precisă a informațiilor documentare. Așa cum rezultă din literatura de specialitate, aceste legături sînt dependente de posibilitățile pe care le oferă programul adoptat. Teoretic, tipurile de legături sînt de juxtaapunere, de pondere, de specificare a punctului de vedere, de specificare a rolului (9). Cu ajutorul matematicienilor vor fi stabilite legăturile sintactice specifice domeniului matematicii și în colaborare cu ICSIT/TCI se va putea evalua care din aceste legături sînt realizabile în sistemul FOCUS.

V) Completarea vocabularului controlat cu termenii care lipsesc va putea fi mai repede și mai bine efectuată dacă specialiștii matematicienii își vor propune să facă un studiu aprofundat al clasificărilor CZU și MSC, pentru a prelua unii din termenii necesari. Împreună cu acest studiu, traducerea și adaptarea unora din tezaurele de matematică realizate în alte țări, vor înlesni transformarea vocabularului controlat într-un tezaur românesc de specialitate, elaborat în conformitate cu cerințele formulate în standarde (10, 11, 12, 13, 14, 15, 16).

3. LIMBAJE DE CLASIFICARE (CODIFICATE)

Inițial, s-au prevăzut cimpuri diferențiate pentru cele două clasificări — CZU și MSC, însă, practic, numai CZU a fost utilizată în clasificarea documentelor prelucrate, deoarece bibliotecarii au foarte multă experiență în această privință. — MSC este o clasificare mai nouă și încă nepracticată în țara noastră, nici de către bibliotecari, nici de matematicieni, cu toate că aceștia din urmă o preferă, cel puțin teoretic.

Considerăm utilă o comparație între cele două clasificări, din mai multe motive: pentru a face cunoscută clasificarea MSC, pentru a scoate în evidență avantajele fiecăreia din cele două clasificări care se completează reciproc, pentru a înlesni îmbogățirea vocabularului controlat cu termeni proveniți din

ambele clasificări și pentru a evalua posibilitatea de a prelua din structurile lor elementele utile construcției unui viitor tezaur de matematică.

În CZU (1), diviziunea 51 Matematică este subdivizată teoretic în zece subdiviziuni codificate numeric, din care, practic, sînt ocupate doar șapte: 510 Fundamentele matematicii, logică matematică; 511 Teoria numerelor, matematică elementară; 512 Algebră; 514 Geometrie; 515.1 Topologie; 517 Analiză; 519 Combinatorică, probabilități, statistică matematică, programare matematică.

MSC (3,5) are o structură asemănătoare cu cea a unui tezaur, întrucît prin subdivizarea pe grupe s-a ajuns la 60 de microdiscipline codificate prin cifre de la 00 la 99, din care cităm: 00 Generalități; 03 Logică matematică și fundamente; 05 Combinatorică; 10 Teoria numerelor; 12 Teoria numerelor algebrice, teoria cîmpurilor și polinoamelor; 14 Geometrie algebrică; 22 Grupuri topologice, grupuri Lie; 31 Teoria potențialului; 51 Geometrie; 53 Geometrie diferențială; 54 Topologie generală; 62 Statistică; 68 Calculatoare; 73 Mecanica solidelor; 78 Optică; 81 Mecanica cuantică; 83 Relativitate; 90 Economie; 92 Biologie etc.

MSC oferă o ramificație amplă a disciplinelor matematicii, utilă specialiștilor, dar care pentru indexatorii nespecialiști poate fi derutantă. Domeniile de aplicare a matematicii sînt prezente către sfîrșitul clasificării MSC și nu în mod exhaustiv.

În CZU, diviziunea 51 Matematică nu conține decît concepte de matematică și de informatică, iar celelalte domenii de aplicare a matematicii pot fi preluate, după caz, de la celelalte clase, diviziuni și subdiviziuni, fără restricții, și puse în relație cu 51 (de exemplu, 51—76:573 Aplicații ale matematicii în genetică).

Deci, CZU oferă posibilități mai bune de precizare a domeniilor aplicative ale matematicii.

Nivelurile ierarhice ale celor două clasificări prezintă mari deosebiri.

În CZU, este evidentă preocuparea de a ierarhiza fiecare concept față de partea componentă, subiectul, tema, disciplina, clasa în care se încadrează. Astfel, 514.112.3 Geometria triunghiului este un concept subordonat ierarhic față de 514.112 Geometrie plană, care la rîndul său este subordonat față de 514.11 Geometrie elementară, subordonată și aceasta față de 514 Geometrie, căreia îi este ierarhic superioară diviziunea 51 Matematică, făcînd parte din clasa 5 Științe pure, a CZU. În acest caz, există cinci niveluri ierarhice, dar, cercetînd întreaga diviziune 51, remarcăm că în unele situații se ajunge și pînă la opt niveluri ierarhice.

MSC dispune de cele 60 micro-

discipline pe care apoi le subdivizează prin literele alfabetului, obținînd astfel un al doilea nivel ierarhic și, în continuare, prin cîte două cifre, de la 01 la 99 pentru cel de-al treilea nivel ierarhic. De exemplu, 05 C 55 Teoria Ramsay generalizată este subordonată față de 05 C—XX Teoria grafurilor, care este subordonată față de 05—XX Combinatorică. Este de subliniat, deci, tendința de a enunța conceptele, fără a le subordona excesiv unele față de altele, în condițiile în care multitudinea disciplinelor realizează o bogată individualizare tematică a domeniului. Datorită acestei ierarhizării mai sumare, este posibil ca indexarea să decurgă mai ușor, motiv pentru care, probabil, specialiștii matematicieni preferă clasificarea MSC față de CZU, care prezintă un arbore ierarhic excesiv de stufos.

În MSC, aspectele secundare (fațetele) subiectelor sînt mai puțin reflectate și sînt repetate în mod explicit în cadrul fiecăreia din cele 60 de microdiscipline (de ex. 03—XX Logica matematică are ca subdiviziuni pe fațete 03-01 Expunere elementară, manual; 03-02 Expunere avansată; 03-03 Istorie; 03-06 Lucrări ale conferințelor).

În CZU, aspectele secundare (fațetele) subiectelor sînt mai puțin reflectate și sînt repetate în mod explicit în cadrul fiecăreia din cele 60 de microdiscipline (de ex. 03—XX Logica matematică are ca subdiviziuni pe fațete 03-01 Expunere elementară, manual; 03-02 Expunere avansată; 03-03 Istorie; 03-06 Lucrări ale conferințelor).

În CZU, aspectele secundare, precum modalitățile de calcul, aplicațiile matematicii în alte domenii, nivelul de abordare a subiectului, forma de prezentare a documentului sînt plasate fie la începutul diviziunii 51, ca indici analitici cu linioară, aplicabili la toate subdiviziunile, fie în tablele auxiliare, unde sînt dezvoltate numeroși auxiliari comuni de limbă, formă, loc, timp etc. utilizabili la toate clasele și domeniile.

O asemănare în structura celor două clasificări o reprezintă faptul că pentru subiecte sau teme nesemnificative sau neprevăzute încă în scheme, se fac mențiuni ca: „Diverse la acest capitol” (în MSC, foarte frecvent) sau „Alte explicații analitice ale calculului diferențial”, ori „etc.” (în CZU; mai rar).

Accesul spre noțiunea de detaliu este înlesnit în CZU de către indexul alfabetic al tablei de clasificare, astfel încît, atît specialiștii matematicieni care nu cunosc arborescența sistemului de clasificare, cît și nespecialiștii indexatori, de obicei, filologi, filozofi sau istorici, reușesc să depisteze conceptul căutat. Indexul alfabetic al CZU are totodată și rolul de a dirija pe utilizator către microdiscipline diferite, în cadrul cărora se află conceptul căutat. Utilizatorul are lati-

tudinea de a-și alege indicele adecvat subiectului de indexat.

Clasificarea MSC nu dispune pînă în prezent de un index alfabetic astfel încît căutarea unei noțiuni este mai anevoioasă, chiar dacă structura ierarhică este relativ simplă.

Relațiile de asociere sînt realizate în ambele clasificări prin trimiteri de tipul „vezi și” către microdisciplinele înrudite sau denumite identic.

De exemplu, în CZU, la 510.36. Aproximații diofantice, subordonat teoriei numerelor, există trimiterea „vezi și 519.65 Aproximare și interpolare”, din cadrul matematicii calculatoare.

În MSC, la codul 51M25 Lungimi, arii și volume, subordonat geometriei reale și complexe, există trimiterea „vezi și 51F15 Grupuri de simetrie, geometrii de simetrie”, din cadrul geometriei metrice.

Relațiile de echivalență, respectiv rezolvarea sinonimiilor, nu constituie o preocupare a niciuneia dintre cele două clasificări.

În CZU, la indexul alfabetic al tablei sînt rediate uneori variante ale aceluiași termen, fără a fi specificată preferința pentru vreuna din ele.

În MSC, dată fiind absența unui index alfabetic, nu există sinonime, ci un singur termen sau o sintagmă care desemnează noțiunea în tabelă.

Omonimia este rezolvată în CZU în cadrul indexului alfabetic prin note explicative care succed termenii.

În MSC acest aspect este total ignorat.

Formularea termenilor din cele două clasificări prezintă aceleași caracteristici ale unui limbaj liber, în care conceptele sau noțiunile principale sînt sau nu sînt pe primul loc în sintagmele utilizate. Sintagmele conțin, deci, ca prim element fie termeni desemnînd concepte sau noțiuni, fie cuvinte comune (caracterizare, lucrări, bazele etc.), ba chiar și cuvinte vide (în, alte, pe, de etc.). Însă indexul alfabetic al CZU conține expresii formulate în conformitate cu cerințele unui vocabular controlat.

Numărul noțiunilor cuprinse în cele două clasificări este relativ apropiat: MSC deține circa 3 800 concepte, iar CZU circa 3 300.

La o evaluare generală, se poate aprecia că CZU are mai bine reprezentate conceptele matematicii clasice, în timp ce MSC se preocupă mai mult de aspectele moderne, de mare actualitate în domeniu, preferînd ca pentru conceptele clasice să creeze termeni mai generali. De exemplu, geome-

Florica CĂMPEANU

(Continuare în p. 34)

VIATA BIBLIOTECILOR Teorie și practică

Cercetarea bibliografică

COMPONENTĂ INDISPENSABILĂ A CULTURII NAȚIONALE AUTENTICE

În structura oricărei culturi naționale autentice, menită să-și servească sieși în primul rînd și lumii întregi deopotrivă, ca o trăsătură specifică în context cultural universal, **CERCETAREA BIBLIOGRAFICĂ** își reclamă un loc legitim și permanent, devine o componentă indispensabilă și eficace în procesul cunoașterii, valorificării și impunerii patrimoniului creator de ansamblu al unui popor. Constituită din valori spirituale și materiale de însemnătate națională și universală, cultura română, în decursul formării, existenței și eflorescenței sale s-a impus prin opere beletristice, istorice, filozofice, social-politice, sociologice, matematice, plastice, muzicale, arhitecturale, cinematografice, didactice, publicistice, o incompletă însușire de posibile compartimente, întregite cu creația științifică plurivalentă din domeniul științei și al tehnicii. Aceste opere au folosit și folosesc în primul rînd poporului român, înălțării lui pe trepte de civilizație modernă și l-au făcut cunoscut totodată pe plan mondial, prin scriitori și inventatori de geniu, muzicieni și sculptori, artiști și medici, pe scurt prin valori și individualități de prim plan, menite să străbată timpul, să se cimenteze în structuri perene.

Imensa și vitala activitate a creatorilor de cultură națională a cerut și se cere a fi înregistrată, ordonată și consemnată sub varii forme, în repertorii bibliografice de anvergură, oglinzi sintetice și bănci de date concludente pentru potențele și personalitățile unei culturi naționale, surse spirituale și reale de dezvoltare a cercetării literare, științifice, artistice etc. Din nefericire, cercetarea bibliografică a fost vitregită decenii de-a rîndul, ca să nu spunem exclusiv din viziunea îngustă, ignorantă și rușinoasă a forurilor sub vechiul regim. Este momentul ca de acum înainte, în noua istorie l'beră pe

care și-o scrie poporul român, forțele bibliografice din întreaga țară să se mobilizeze pentru a finaliza lucrările care au sedentat ani în șir, a continua lucrările abia începute și a proiecta altele care să slujească aceluiași scop nobil, patriotic, al reperlorizării întregii culturi românești în scrieri de profil, științific gîndite și elaborate, modernizate în metodologie și funcționale în toate sferile investigate.

Vom stăruii în continuare asupra unei priviri retrospective bibliografice, care definește statutul Bibliotecii Academiei Române în acest sector al cercetării, ca și asupra prezentului și perspectivelor, menite să aducă cercetarea bibliografică la stadiul reclamat de modernizarea culturii în ansamblul ei, la autenticitatea culturii, la universalitatea ei prin contribuțiile de specific național știute foarte puțin sau deloc de străinătate pînă la acest moment de resuscitare adus de noul hotăr al revoluției, iluminat de înțelegerea pe care Academia Română și instituțiile ei subordonate au găsit-o la noile foruri de conducere ale culturii românești.

De la formele incipiente de catalogare la ample bibliografii naționale, retrospective și contemporane, structurate pe domenii distincte (carte, periodice, istorii ale literaturii, personalități, diferite discipline de studiu etc.) pînă la modernizarea normelor de bibliografizare, codificate internațional și tehnologizate pe calculator, cercetarea bibliografică a parcurs un drum deosebit de divers și de util, în funcție de condițiile în care fiecare țară și-a dezvoltat cultura națională și a știut să-și slujească propria sa dezvoltare prin alcătuirea de repertorii bibliografice.

Fără să intrăm în amănunte de ordin istoric și fără să ignorăm încercările și inițiativele particulare din țară și din străinătate în direcția alcătuirii de bibliografii,

înainte de propunerea făcută Academiei Române de B. P. Hașdeu, în ședința din 21 martie 1894, vom preciza, de la început, că misiunea realizării unui repertoriu bibliografic complet și de ținută științifică avea să-i revină Bibliotecii Academiei Române, instituția de profil cu fondul de carte, periodice, manuscrise și diverse documente cel mai bogat din țară.

Planul de realizare a unei bibliografii științifice cuprinzătoare, preconizat de savantul B. P. Hașdeu, avea să devină preocuparea nobilă pentru cîțiva mari cărturari, care și-au transformat strădaniile de ani și decenii în șir într-o operă bibliografică pe care străinii au caracterizat-o cu epitete ca „monumentală”, „unică”, „fundamentală”. Este vorba de primul corpus al repertoriilor de permanentă referință: **Bibliografia românească veche** (în continuare BRV), suită în 4 volume, apărută în răs-timpul 1903—1944, la București, avîndu-i ca autori pe Ioan Bîanu și Nerva Hodos (volumele I, II, III pînă la p. 192), și Dan Simonescu (vol. III, p. 193—780 și vol. IV). Ținînd seamă de ceea ce învățați de renume preconizaseră — B. P. Hașdeu, Al. Odobescu sau D. A. Sturza, pentru a-i cita doar pe aceștia, între mulți alții — Ioan Bîanu, destoinicul bibliotecar, cercetător în bibliografie apoi, în cursul anilor, omul de știință și cultură investit cu funcția de Președinte al Academiei Române, a împlinit testamentul înaintașilor într-o operă de rezonanță, începînd cu anul imprimării primei cărți românești (1508) și încheind cu anul considerat debut al culturii românești moderne (1830). Se desă-virșea astfel ceea ce încercaseră unii străini, între care francezii Emil Picot (1844—1918) și Paul Guillaume (+ 1918).

Academia Română, în ședințele sale din februarie și martie 1895, aprobase Planul propus de Ioan Bîanu a cărui fizionomie o re-amintim aici pentru că ea este mult mai largă decît ceea ce ne sugerează BRV. În esență, repertoriile bibliografice retrospective românești se anunțau în următoarele direcții:

1. Cărțile vechi de la 1507 pînă la 1830.
2. Cărțile moderne, de la 1831 pînă la data respectivă, 1894.
3. Cărțile străine privitoare la români.
4. Realizarea unui repertoriu al publicațiilor periodice românești.
5. Completarea repertoriului de la punctul 4 cu o bibliografie analitică cuprinzînd articolele din periodice.
6. Alcătuirea Catalogului manuscriselor aflate în Biblioteca Academiei.
7. Elaborarea Catalogului documentelor existente în Biblioteca Academiei.

Un asemenea plan, atât de cuprinzător și de complex, receptat cu deplină înțelegere de conducerea Academiei, avea să fie realizat doar parțial până la moartea lui Ioan Bianu, în 1935, și în mod aplicabil. Complexității lucrării în sine i s-au alăturat o serie de vicisitudini ale contextului istoric și social-politic interbelic care au contribuit fie la estomparea ritmului lucrărilor bibliografice, fie la blocarea lor. O dată cu reorganizarea Academiei Române, planul inițial al lui Ioan Bianu a fost reevaluat și completat stabilindu-se, în general, câteva direcții și repere calendaristice, astfel: perioada veche, de la începuturi până la 1830; perioada modernă de la 1831 până la anul Marii Uniri, 1918; perioada contemporană, de la 1919 până la 1952 (dată la care bibliografia națională curentă începe să fie publicată cu regularitate, inițial de Camera cărții din Republica Populară Română, iar din 1955 de către Biblioteca Centrală de Stat).

Revenind într-o sumară privire asupra principalelor realizări editoriale din trecut, nu putem să nu consemnăm că cele 4 tomuri din BRV, însumând aproximativ 1300 de pagini tipărite și aproape 1900 de titluri, reprezintă un act patriotic de mare însemnătate pentru cunoașterea perioadei vechi a spiritualității românești. Din punct de vedere al conținutului și funcționalității, BRV este o operă realizată la un înalt nivel științific. Descrierea publicațiilor este însoțită de numeroase referințe istorico-literare și informații privind existența exemplarelor în țară, reproducându-se, totodată, în condiții grafice deosebite, prefețe, epiloguri, planșe, ilustrații, pe scurt, o iconografie complementară textelor, de certă funcționalitate. Marele istoric și cărturar de erudiție enciclopedică, Nicolae Iorga, acredita suita BRV cu atributele unei lucrări monumentale sortită să fie preluată de la o generație la alta, văzând în valoarea ei globală „una din cele mai frumoase opere ale curentului european modern, ce a învins deplin în știința noastră istorică” (Cf. „Revista bibliografică”, București, I, 1903, nr. 3, p. 60).

Și tot dintr-o fugară ochire vom spune că și în compartimentul bibliografiei retrospective ale periodicelor românești tradiția este la înălțime și obligă pe contemporani la continuarea ei măcar pe aceleași niveluri atinse. Avem în vedere aici **Catalogul alfabetic al publicațiilor periodice românești** (ziare, gazete, reviste), 1820—1906, descriere bibliografică de Nerva Hodoș și Al. Sadi-Ionescu, cu o **Introducere** de I. Bianu (tomul I, București, Leipzig, Viena, 1913), urmat de volumul al II-lea, care și-a

adăugat titlaturii și pe cea de **Catalog alfabetic 1907—1918**. Acestor lucrări li s-a alăturat, tirziu, în 1969, la o distanță de 56 de ani de la primul tom, un volum intitulat **Supliment (1790—1906)** a cărui descriere bibliografică aparține unor urmași demni ai înaintașilor, G. Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonila Onofrei.

Pentru a sugera o imagine cu „tradiție editorială bibliografică” amintim că repertoriilor de cărți și periodice li se alătură cele care privesc **Catalogul manuscriselor românești**, în 4 tomuri, **Catalogul manuscriselor slave** (2 tomuri), **Catalogul manuscriselor grecești** (2 tomuri), altele asemănătoare, **Catalogul manuscriselor orientale**, **Catalogul documentelor aflate în Biblioteca Academiei**, enumerare cu totul incompletă, mai ales dacă precizăm că nu am nominalizat o serie de alte lucrări în colaborare. Autorii unor lucrări de mare osîrdie și minuțioasă științifică au în fruntea lor tot pe Ioan Bianu, urmat de elevi contemporani cu el sau continuatori ai săi, între care Remus Caracaș, G. Nicolaiasa, Gabriel Strempele, Florica Moșil, Elena Stoianovici-Donat (pentru catalogul mss. românești), P. P. Panaitescu, Dalila Aramă, Gh. Mihăilă (mss. slave), Const. Litzeica, Nestor Camariano, M. Caratașu (mss. grecești) și alți pricepuți și devotați cercetători în bibliografie.

Etapa actuală se caracterizează prin impulsuri și realizări bibliografice care tind să se cristalizeze într-o operă de proporții impresionante, menită să desăvîrșească planul conceput de înaintași prin recuperări ale unor decenii de așteptare și să îmbogățească același plan național al bibliografiilor prin elaborarea unor lucrări ale epocii contemporane. În acest fel **ștafa finală este aducerea la zi a repertoriului vastei producții editoriale din toate timpurile și în toate domeniile de creație științifică, tehnică și culturală de pe teritoriul țării**. Paralel cu împlinirea acestui deziderat, care antrenează în activitățile de profil și alte mari instituții bibliotecărești, sub coordonarea Bibliotecii Academiei Române, bibliografii de azi nu pierd din obiectiv nici seturile de lucrări specifice altor domenii ale cercetării: **bibliografiile speciale** (ale marilor personalități ale științei și culturii românești), **bibliografiile tematice** (pe evenimente istorice și social-politice), **bibliografiile pe discipline de studiu** (matematica, de pildă), **diferite buletine operative de informare științifică sau de înregistrare a aparițiilor editoriale din țară și din străinătate și așa mai departe**.

Evident, nici în acest diversificat și amplu teritoriu al cercetării, nu avem posibilitatea să evaluăm atât cât este necesar eforturile conju-

gate ale generației de bibliografi de astăzi, rezumându-ne la prioritățile și împlinirile de prim relief ale anilor din urmă. Vom schița, prin urmare, cadrul și stadiul prezent și de viitor al bibliografiei naționale retrospective și contemporane.

Concretizarea cea mai palpabilă a eforturilor depuse ani de-a rândul în munca de prospectare, fișare și concepere a bibliografiei cărții este seria a doua a acesteia, **Bibliografia românească modernă 1831—1918** (abreviat BRM), lucrare monumentală, concepută a se tipări în patru tomuri care vor însuma, în final, potrivit estimărilor, peste 75 000 de poziții bibliografice (față de cele aproximativ 1900 de titluri repertorizate în prima serie a BRM). Primele trei volume au văzut deja lumina tiparului, la Editura științifică și enciclopedică. Asupra lor, specialiști în domeniu, critici și istorici literari, cadre didactice universitare și liceale etc. și-au exprimat elogiiile în presă, au formulat unele observații și sugestii binevenite în munca de viitor a autorilor lucrării.

Consemnând producția editorială pe răstimpul a 88 de ani, descrierile bibliografice sînt însoțite de variate completări: traduceri, prefețe, ediții, trimiteri. Ele furnizează informații indispensabile și operative despre operele autorilor români scrise în românește sau în limbi străine, traduceri din operele autorilor aceleorași, scrieri ale autorilor străini aflați temporar sau definitiv în România, traduceri din literatura universală. Ca funcționalitate, bogatul conținut al BRM s-a bucurat grație autorilor săi de o descriere bibliografică în stare să satisfacă deopotrivă pe specialiști și pe cititorii neavizați, fiind consemnate datele fundamentale ale opereii repertorizate: titlul, subtitlul, ediția, numărul de pagini, materialul ilustrativ, avantitul, cota cărții și biblioteca unde se află. Am insistat succint asupra trăsăturilor de conținut și metodologice ale seriei BRM, pentru a pune în relief și virtuțile care o impun între lucrările perene ale culturii române, dar și pentru a avertiza că întreaga suită a noii serii va urma aceleași criterii.

Cu privire la stadiul repertoriului bibliografic retrospective ale periodicelor românești, ne vom referi aici la **publicațiile periodice românești**, tomul III, 1919—1924. Acest al treilea volum al repertoriului ziarelor, revistelor și gazetelor românești, începînd cu data de 1 ianuarie 1919 până la 31 decembrie 1924, a solicitat vechilor colaboratori la tomul al II-lea (Georgeta Răduică, Neonila Onofrei) și altora mai tineri eforturi perseverente întru buna lui desăvîrșire. Volumul, tipărit la editura Academiei Române, include 3399

de titluri de periodice, din care 191 de titluri sînt continuări de apariție din anii precedenți, iar 282 de titluri sînt reparații. Metodologia adoptată nu se abate față de cea de la volumul al II-lea, iar structura volumului cuprinde: 1. periodice în limba română, indiferent unde au fost tipărite (chiar și cele din afara granițelor țării); 2. periodice în limbi străine de pe teritoriul României; 3. periodice în limbi străine editate de autori români în alte țări. Am vrea să precizăm că volumul III preia titlatura celorlalte și anume **Publicații periodice românești** (ziare, gazete, reviste), Tom III, Catalog alfabetic: 1919—1924.

Al treilea corpus bibliografic retrospectiv, **BIBLIOGRAFIA CARTII ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE** (abreviat BCRC), cuprinzînd cărțile tipărite între anii 1919 și 1952, deci între limita la care se oprește suita BRM și cea la care încep să apară buletinele curente de cărți și periodice (1952), reprezintă o operă bibliografică deosebit de complexă, ce va fi realizată de Biblioteca Academiei Române (coordonatorul principal), în colaborare cu S.S.F. (Societatea de Științe Filologice din România), Biblioteca Centrală de Stat și Bibliotecile Centrale Universitare din București, Cluj-Napoca și Iași. Nu insistăm asupra istoricului acestei colaborări, care a făcut obiectul simpozionelor de la Alba Iulia și Brașov (1981—1986).

Probleme de ordin teoretic și practic care privesc structura BCRC, metodologia și cadrul de realizare, discutate și convenite între factorii de conducere ai susnumitilor instituții colaboratoare, la care adăugăm Ministerul Învățămîntului, reprezentat prin compartimentul Bibliotecii, au început să-și contureze posibilitățile reale de realizare. Ele se subordonează unei idei centrale asupra căreia au căzut de acord toți partenerii, și anume: după cum suita celor patru volume din BRM (1831—1918) a fost concepută ca o continuare a Bibliografiei românești vechi (BRV), datorate lui Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu (4 vol., 1508—1830), în mod firesc și seria a treia, BCRC (1919—1952) va reprezenta, de asemenea, o continuare a corpusului BRM, ceea ce înseamnă că vor fi respectate criteriile care-i configurează structura, metodologia, ținuta științifică și funcționalitatea. Evident, ideea de continuitate comportă nuanțări în funcție de perioada repertorizată, de parametrii ei social-politici și istorici și de cerințele

modernizării metodologiei, care nu pot ignora progresele tehnologice în domeniu (de exemplu normativelor ISBD), cu precizarea că acestea să concorde cu specificul seturilor editoriale avute în vedere la o bibliografie națională retrospectivă. Reținem ideea că afit problemele de concepție (principii și norme de bază în alcătuirea BCRC), cit și problemele de prezentare tehnică (structura și descrierea bibliografică) au stat sub semnul realizării unei unități cit mai depline din punctul de vedere al conținutului, ținutei științifice și utilității lucrării în configurația marilor lucrări ale culturii române. Potrivit înțelegerilor, seria a III-a a BCRC va fi prospectată și elaborată, după cum urmează:

1. Biblioteca Academiei Române L—R;
2. Biblioteca Centrală de Stat literele E—K;
3. Bibliotecile centrale universitare din București, Cluj-Napoca și Iași — literele S—Z.

Familiarizați cu cerințele lucrării (prospectarea integrală a perioadei stabilite, criteriul exhaustivității și cel teritorial istoric) și beneficiind de un ghid metodologic, respectivii bibliografi au așezat în cuștile de lucru primele cantități de fișe (cîteva mii) din marea suită abia începută.

Potrivit informațiilor noastre, colegii de la bibliotecile centrale universitare din Cluj-Napoca și Iași au trecut efectiv la lucru, avînd posibilitatea să folosească orînd le este cu putință catalogul de serviciu (alfabetic) al Bibliotecii Academiei, cel mai bogat, avînd, de asemenea, la dispoziția un spațiu de lucru special destinat. În scopul unei munci de prospectare și elaborare eficiente și unitare, serviciul de specialitate al instituției coordonatoare a mai pus la dispoziția partenerilor diferite normative de lucru, precum categoriile de publicații care nu intră în repertoriul BRV, modul în care s-au aplicat principalele norme ISBD (M) la seria BRM, aceleași și pentru seria a treia BCRC etc., alte texte privitoare la structura repertoriului și la criteriile care-l prezidează (subiecte ale unor comunicări de specialitate ținute de colegi din serviciul nostru la Brașov și în alte împrejurări).

Această complexă și responsabilă operă bibliografică care abia a făcut primii pași sau nici nu i-a făcut peste tot, presupune însă, din partea tuturor celor angajați în îndelungata cercetare și fișare a vastului spațiu editorial al cărții românești contemporane, instituirea unui dialog colegial între parteneri, con-

lucrarea și ținerea la curent reciprocă, moment de moment și etapă de etapă, în orice problemă mai dificilă de conținut și de redactare, care poate ieși din perimetrul normelor stabilite. Se pot ivi, astfel, pe parcurs, semne de întrebare relative la categorii de texte care pot sau nu pot fi incluse în structura volumului (volumelor) BCRC; probleme care țin de metodologie, adnotare și transliterare, de ordinea elementelor în descriere și diferite mențiuni suplimentare, de identificarea autorilor, titurilor, edițiilor etc. O chestiune esențială în dialogul dintre colaboratori este aceea privitoare la omisiunile de titluri ce vor fi semnalate fie la B.A.R., fie la bibliotecile partenere, care se cer comunicate reciproc pe una din fișele precizate în instrucțiuni, în vederea completărilor necesare și exacte. Se înțelege că diferite alte aspecte ale lucrării (indicii, abrevierile, constituirea fișierelor, siglele ș.a.) solicită în amintitul dialog consultări și vizite reciproce, extinderea colaborării cu alte biblioteci și instituții în vederea unor investigații exhaustive și sigure (descrierea să se facă numai după carte și nu după izvoare secundare), demersuri ale colectivelor de bibliografi care trebuie să-și afle sprijin la conducerile instituțiilor partenere.

Succinta noastră trecere în revistă a principalelor realizări, planuri de lucru și proiecte în domeniul cercetării bibliografice românești este de natură să evidențieze, într-un sens, reușitele în domeniu ale unor personalități reputeate din trecut și, în alt sens, necesitățile prezentului și viitorului apropiat în privința umplerii unui spațiu alb al culturii noastre, atît de vital în legitimizarea creativității sale în proprii săi ochi, cit și, deopotrivă, în ochii lumii. Totodată este de observat că numai desăvîrșirea repertoriilor bibliografice retrospective și contemporane, cărți, periodice și celelalte imprimate poate garanta o eflorescență a cercetării din alte sectoare (critică și istorie literară, științe exacte, arte plastice, muzicale, cinematografice, domenii ale filozofiei, istoriei, sociologiei, psihologiei, politologiei etc.) cercetări atît de stînjinite, eclipsate sau pur și simplu suprimate în anii dictaturii de neuitată mîhnire, cercetări chemate astăzi să renască din propriile lor vetre de pornire întru înflorirea culturii românești pe ansamblul ei și întru impunerea sa în concertul valoric universal, european în primul rînd.

Prof. dr. Victor VIȘINESCU
Biblioteca Academiei Române

IOSIF TELLMANN - Lupeni

X3

VIAȚA BIBLIOTECILOR Confluente profesionale

O seamă de întrebări se ridică privind modul în care trebuie gândită activitatea de informare și documentare în noile condiții ale economiei de piață spre care se îndreaptă țara noastră.

Centralizare și descentralizare în informare și documentare în condițiile economiei de piață

Printre problemele care se cer încă rezolvate, pe linia democratizării și liberalizării vieții economice și sociale în România, după înlăturarea odioasei dictaturi ceaușiste, se numără și aceea a organizării activității de informare și documentare științifică și tehnică, activitate care, după cum se știe, a fost aproape desființată prin Decretul nr. 138/1974 privind „normele unitare de structură pe unitățile de informare și documentare“.

Necesitatea abrogării grabnice a acestui act normativ, care a redus activitatea de informare și documentare din România la dimensiuni simbolice, a decurs nu numai și nu în primul rând din nedreptatea și totalul nerealism ce au stat la baza lui, ci, mai ales, din faptul că informația științifică și tehnică reprezintă realmente o resursă a dezvoltării extrem de importantă, chiar dacă, la prima vedere, ea ar putea părea ca demonetizată, datorită repetării ostentative, de către fostul regim, a sloganurilor mincinoase privind „cunoașterea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan național și mondial...“ Să ne gândim numai la exemplul Japoniei, țară lipsită atât de resurse naturale, cât și de tradiții industriale și care, totuși, a cunoscut o dezvoltare rapidă, spectaculoasă mai ales în ramurile de vîrf, de înaltă tehnicitate în care investiția de in-

teligentă tehnică înlocuiește cu succes materiile prime deficitare. Dar ce înseamnă „inteligentă tehnică“? Înseamnă oare că japonezii sînt mai dotați intelectual decît alte popoare? Sînt ei mai inventivi decît americanii, germanii sau — de ce nu? — românii? Se pare că lucrurile nu stau deloc așa, de vreme ce Japonia se numără abia în ultimii ani printre țările cu indice de creativitate ridicat (număr de brevete de invenții acordate anual la sută de mii de locuitori), pînă mai ieri vorbindu-se de „furtul“ organizat de idei și soluții tehnice pe care japonezii l-ar fi practicat la scară mondială, invadînd țările industriale și sălile congreselor internaționale cu delegații numeroase de specialiști dispuși mai degrabă să asculte și să acumuleze decît să comunice ceva și concentrîndu-și fiecare atenția asupra unor probleme înguste, diferite de cele ale colegilor lor, pentru ca, o dată ajunși acasă, să pună cap la cap informațiile adunate și să reînchege, astfel, tabloul general al progresului tehnic într-un domeniu sau altul... Așadar, cel puțin în cazul Japoniei, „investiția de inteligență“ a însemnat în primul rînd modul în care japonezii au știut să acumuleze și să valorifice informațiile necesare modernizării industriei lor, rapiditatea cu care investitorii japonezi au reacționat la aceste informații aplicînd în producție soluțiile tehnice

avansate, în multe cazuri chiar înaintea autorilor lor... România nu poate neglija o asemenea resursă, dacă dorim să ne construim o economie puternică, prosperă și independentă, capabilă să se mențină și să se dezvolte pe propriile ei picioare. Transferul tehnologiilor înalte spre economia românească nu poate — și nici nu e de dorit! — să se facă numai pe calea pătrunderii capitalului străin în România.

O seamă de întrebări se ridică privind modul în care trebuie gândită activitatea de informare și documentare în noile condiții ale economiei de piață spre care se îndreaptă țara noastră. O primă întrebare de acest gen se referă, desigur, la raportul dintre centralizare și descentralizare în informare și documentare și, în acest context, la locul și rolul Institutului Național de Informare și Documentare (I.N.I.D.), ca „organ central“ și „coordonator metodologic“ al „Sistemului național de informare și documentare științifică și tehnică“. Mai pot avea sens noțiunile de „organ central“, „coordonator metodologic“ și chiar aceea de „sistem național“ într-o economie de piață, bazată pe descentralizare și liberă inițiativă? În înțelesul pur administrativ dat acestor noțiuni de către economia centralizată de tip comunist, cu siguranță că noțiunile respective și-au pierdut sensul. Dacă însă le vom acorda un înțeles mai larg, funcțional-sistemic, aceste noțiuni sînt încă operante în noul context, sensul lor decurgînd dintr-o seamă de caracteristici ale informației ca resursă a dezvoltării. Se vorbește mult în literatură despre informație ca marfă și despre „industria informațiilor“ care produce și vehiculează această marfă. Or, dacă informația poate fi caracterizată ca marfă — și ea poate fi astfel caracterizată, de vreme ce se vinde și se cumpără — nu trebuie pierdut din vedere faptul că înstrăinarea unei cantități din această „marfă“ nu înseamnă pierderea ei, ci, dimpotrivă: consecința oricărui schimb echivalent în domeniul informațiilor constă în dublarea patrimoniului informațional al ambilor parteneri de schimb. De aici decurge și interesul lor reciproc de a-și coordona eforturile de achiziții și prelucrare a informațiilor, de a coopera, pe baza diviziunii mun-

cii, la realizarea unor produse informaționale comune (deci centralizate) accesibile tuturor. Cu alte cuvinte, dacă în sfera producției materiale principiul cooperatist rezultă din împărțirea rezultatelor muncii la membrii cooperatori după contribuția fiecăruia, în sfera informațiilor fiecare participant contribuie cu partea ce-i revine la realizarea produsului și se bucură de rezultatul integral al muncii tuturor celorlalți participanți.

Crearea așa numitelor „baze de date cooperatiste” constituie, așadar, primul argument pentru existența unui sistem național de informare și documentare și pentru centralizarea unora dintre funcțiile acestui sistem. Ele se pot constitui la nivel de ramură sau de domeniu de activitate pentru informațiile specifice acestora, sau la nivel național pentru informații interdisciplinare și intersectoriale. Un alt exemplu îl poate constitui controlul bibliografic al surselor de informare existente pe teritoriul României, evidența centralizată a serviciilor de informare și documentare, a bazelor și băncilor de date cu conținut tehnico-științific și realizarea pe această bază a unui serviciu național de orientare a beneficiarilor spre aceste resurse informaționale etc. Toate aceste funcții presupun un anumit grad de coordonare și centralizare, dar nu în sens administrativ, nu prin intermediul atribuțiilor și îndatoririlor fixate de la „centrul coordonator”, ci în sens cooperatist, al federalizării unităților participante, pe baza interesului reciproc și decurgând chiar din libera lor inițiativă. Sistemul național de informare și documentare științifică și tehnică va funcționa, așadar, pe baza principiului respectării autonomiei tuturor unităților care îl compun și a cooperării contractuale între acestea, în scopul atingerii unor obiective fiind :

a) promovarea la scară națională a programelor privind controlul bibliografic universal și accesul universal la publicații ;

b) realizarea unei diviziuni raționale a muncii în prelucrarea surselor de informare pe baza principiului prelucrării unice și valorificării multiple a informațiilor științifice și tehnice ;

c) asigurarea compatibilității tehnice și metodologice între sistemele specializate de informații intern și cu străinătatea, inclusiv prin inter-

mediul rețelelor automatizate de date și informații.

O asemenea orientare concordă pe deplin cu programul și recomandările UNESCO și cu cele cuprinse în Raportul final al Conferinței Națiunilor Unite pentru Știință și Tehnologie în Folosul Dezvoltării (Viena, 1979). Transpunerea ei în practică presupune — în conformitate cu aceleași recomandări — și existența unui centru național de informare și documentare însărcinat cu realizarea funcțiilor centralizabile ale sistemului, cu urmărirea programelor naționale în domeniul informării și documentării, cu coordonarea (în sensul bun al cuvântului !) acțiunilor menite să conducă la realizarea acestor programe. Aceasta nu slăbește și nu împiedică asupra manifestării liberei inițiative, în Decretul-lege nr. 141 adoptat de Consiliul Provizoriu de Uniune Națională, la 11 mai 1990, principiile autonomiei și liberei inițiative sunt consfințite și întărite în mod expres. Atribuțiile prevăzute pentru I.N.I.D. în acest decret-lege nu vizează conducerea administrativă a Sistemului Național — I.N.I.D. fiind îndrumat în acest sens de un Consiliu Științific compus din reprezentanți ai unităților din sistem și personalități reprezentative din viața economică și științifică a țării — și concertarea unor activități stabilite pe baze contractuale în care toți participanții — dar, mai ales, beneficiarii ! — nu au decît de câștigat.

În antanarea acestor funcții, ca și în proiectarea și dezvoltarea viitorului Sistem național de informare și documentare, I.N.I.D. pornește de la realitățile existente în prezent și în perspectiva apropiată. De vreme ce sistemul național nu poate — și nu trebuie ! — construit prin decizii de la centru, pe baza unor resurse materiale și umane cerute forurilor aflate la conducerea statului, pornim de la premisa creării unui cadru legislativ care, fără să oblige, oferă posibilitatea legală a înființării unor centre și oficii de informare și documentare puternice la nivel de ramură și domeniu, precum și a unor servicii distincte de informare și documentare la nivelul unităților de producție, cercetare și învățămînt, precum și în alte instituții de stat sau particulare.

După cum se știe, în prezent, la nivelul ramurilor, domeniilor economiei naționale există doar 24 de oficii de informare documentară cu maximum 15 salariați, iar la nive-

lul unităților de bază din producție, cercetare și învățămînt, activitatea de informare și documentare organizată lipsește în cele mai multe unități. În aceste condiții, I.N.I.D. nu poate abandona dintr-odată activitățile pe care le-a desfășurat pînă în prezent pe linia informării tehnico-științifice, bibliografice și faptice specializate pe diferite domenii, cu atît mai mult cu cît sursele din care sînt extrase aceste informații sînt, în marea lor majoritate, unicate pe țară. Sîntem siguri că în viitor, cînd nu vor mai exista nici „normele unitare de structură” — această obsesie paranoică a dictatorului — și nici „indicația” (deja depășită) ca în țară să nu fie cumpărat decît un singur exemplar din fiecare revistă tehnico-științifică din țările occidentale, cerințele dezvoltării vor duce la apariția unor centre specializate de informare și documentare care vor pune, pe bună dreptate, „în pericol” o parte din actualele produse și servicii informaționale ale I.N.I.D. Institutul nu intenționează să facă concurență noilor centre care vor apărea, și nici să impună vre-un monopol asupra unui serviciu de informare sau altul. Există suficient spațiu pentru dezvoltarea, pe baze economice de maximă eficiență, de servicii de informare noi, care în momentul de față lipsesc sau se dezvoltă fragmentar și necoordonat, deși beneficiarii lor sînt practic toți specialiștii țării, indiferent de domeniul în care sînt specializați.

În dezvoltarea acestor servicii noi de nivel național, I.N.I.D. va trebui să colaboreze, pe baze contractuale, cu toate unitățile și serviciile de informare și documentare existente, fie ele de stat sau particulare. Numai așa, ceea ce s-a dovedit imposibil într-o economie centralizată, bazată pe un model de dezvoltare inept, de inspirație stalinistă — și anume crearea Sistemului Național de Informare și Documentare — va deveni realitate într-o societate bazată pe economia de piață, pe principiul descentralizării și liberei inițiative, așa cum și alte țări deja l-au realizat. Despre căile concrete pe care le prevedem, deocamdată, cît se vor desfășura acțiunile ce vor conduce la încheierea acestui sistem național vom vorbi însă într-un articol viitor.

Olimpiu NAICU,
director adjunct al I.N.I.D.

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Confluente profesionale

Au cuvîntul beneficiarii

Pachetul de programe

FOCUS

Jumătatea finală a secolului nostru și mai ales ultimii 10 ani s-au caracterizat printr-un avînt nemaiîntîlnit al științei, tehnicii și realizărilor în sfera producției materiale, concomitent cu modificări sensibile în structura socio-politică și economică a lumii.

Fortă de producție și factor motor al progresului, știința se bazează pe informație, teaur și resursă a producției, tot atât de necesară ca și materiile prime mai ales în epoca actuală de penurie a acestora.

Scara continuu ascendentă pe care s-a dezvoltat spiritul uman are la bază cunoașterea mereu mai aprofundată a ceea ce a fost gîndit, obținut, zămislit de predecesori și de oameni cu preocupări similare, din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Această cunoaștere a necesitat aplicarea unui proces continuu de informare. Respectiv de acumulare a unui cîmp larg de noțiuni variate despre un anumit subiect și de inițiere și perfecționare a unui sistem de înregistrare, organizare și diseminare a informațiilor specifice, către specialiștii interesați. Tot acest complex de procese constituind de fapt documentarea, o știință preocupată de prelucrarea permanentă și sistematică a conținutului informațiilor.

Imensa masă de cunoștințe și informații acumulate în timp, care au constituit fondul documentar, organizat de fapt sub forma unor colecții de materiale documentare, cu subdomeniile specifice diferitelor ramuri de activitate, a dus la așa zisa „explozie informațională”, proprie ultimelor decenii.

Toată această masă de informații ar trebui cunoscută, prelucrată și utilizată de către toți specialiștii din diferite colțuri ale lumii, dar este evidentă imposibilitatea urmării ei, pe considerente financiare, de timp și de limbă.

Necesitatea imperioasă de a prelucra și difuza rapid și corect acest impresionant flux informațional actual a impus utilizarea sistemelor automate de calcul specifice informaticii.

Deși aparent se complică prelucrarea, înregistrarea pe calculator

implicînd folosirea unor tezaure de descriptori (termeni—cheie), a unor vocabulare controlate sau măcar a unor liste de termeni specifici domeniului și a unor metode relativ greoaie, numai aplicarea principiilor informatice și a calculatoarelor va permite obținerea de progrese în domeniul documentării.

La modul teoretic, în perioada „revoluției tehnico-științifice” din așa zisa „epocă de aur”, aplicînd cunoscuta demagogie, se vorbea despre progresul nemaiîntîlnit al dezvoltării economice și științifice, de competitivitatea produselor românești pe piața internațională (din care 50% ar fi urmat să fie peste nivelul tehnicii mondiale).

Sigur că între altele se sublinia și rolul revenind specialiștilor în informare și documentare.

Aceștia, ar fi trebuit să prelucereze amplitud material informațional existent pe plan mondial, dar care practic an de an era tot mai redus, pe considerente cunoscute (lipsa de fonduri pentru cărți, publicații periodice etc.) de colaborare directă cu specialiști de același profil din străinătate etc.)

Nici măcar publicațiile prevăzute a apărea în țară (pe baza anchetelor de tiraj) și pe care oamenii ar fi dorit să și le procure nu puteau fi luate în considerație, întrucît multe se aminorau de la an la an, deoarece hîrtia, mai ales cea de calitate, era necesară în cu totul altă parte.

Și din punct de vedere al calculatoarelor, repercusiunile așa zisei „epoci de aur” sînt destul de grele.

Este suficient să luăm în considerare prețul unui calculator cu performanțe medii (care în vest reprezintă circa 1 salariu lunar mediu, iar la noi, corespunde prețului ce se practica în vest în urmă cu 10 ani, cam 0,5 milioane). Producția de echipamente hardware este cu aproximativ 10—20 ani în urma cerințelor pe piața mondială privind calitatea și prețul.

Ca să nu mai vorbim de software, unde industria de programe este în stadiul incipient, spre deosebire de situația din S.U.A., vestul sau chiar estul Europei.

Etapa actuală, chiar dacă nu de „aur” tînde, e obligată să tindă

spre rentabilizare. Și în acest sens documentarea are un cuvînt de spus. Bazată pe tehnică și metode informatice, dar adaptată în sferă realității, ea va trebui să furnizeze cit mai rapid, după formularea unei cereri, informații reale, nealterate, suficiente și „proaspete”.

Aceasta va contribui la ușurarea luării unor decizii bine fundamentate și apropiate de un optim la nivelul conducerii unităților economice, care să scoată România din starea în care s-a găsit la sfîrșitul lui 1989, aducînd-o cu minimum de riscuri la economia de piață.

Din dorința de a servi cit mai cu folos pe specialiștii din cadrul întreprinderilor și centralei de prelucrare a maselor plastice, punctul său de documentare tehnică (reprezentat de fapt de un singur om) s-a străduit, cu toate lipsurile sus amintite (de fonduri, de oameni etc.), să satisfacă, slavă Domnului, rarele solicitări (totuși I.P.M.P. Iași, I.P.M.P. Focșani, I.P.M.P. Sf. Gheorghe, și I.P.M.P. Năsăud au reușit să găsească materialele documentare de care au avut nevoie).

Convîși totuși de importanța și specificitatea domeniului, în care multiplele aspecte sînt risipite într-o mare varietate de publicații periodice, de exemplu, de care nu dispunem decît pe sîrite, am căutat să întocmim o micro-bancă de date.

Astfel, au fost alcătuite 14 mape, incluzînd 300 articole pe următoarele subdomenii:

- materiale (materii prime și auxiliare)
- utilaje
- operații tehnologice
- utilizări, produse (ambalaje alimentare, țevi, biomateriale)
- studii și analize asupra materialelor și produselor din mase plastice
- deșeuri
- date de conjunctură și tendințe

— aspecte privind organizarea documentării în diferite țări.

Și pentru a grăbi servirea beneficiarilor (în eventualitatea sperată a unor creșteri simultane a solicitărilor) s-a inițiat înregistrarea acestora pe discul unui minicalculator CORAL 4021 cu ajutorul unui pachet de programe de documentare asistată FOCUS (realizat de I.C.I.).

S-a folosit o listă de cuvinte cheie, la baza căreia au stat partea de materiale plastice și termeni generali din „Tezaurul de termeni tehnico-științifici pentru industria ușoară” întocmit în 1972 de către CDPT—MIU (pe timpul cînd încă se mai considerau necesare Centrele Naționale de Documentare pe ramuri de activitate), precum și lista de cuvinte—cheie acumulată pe același domeniu, din experiența de prelucrare a fișelor PRODOC

elaborate de INID, pe perioada 1985-1988.

Această primă listă numărând circa 6700 de cuvinte-cheie (cu greșeli, repetări și care poate chiar da naștere la interpretări și puncte divergente, va fi mult îmbunătățită prin compararea și corelarea cu „Thesaurus Trusioma” — R.D.G.; „Machines for procesing plastics & elastomeres”; „Thesaurus Coworkor” — Hoechst — R.F.G. — Computer Wort Codierung und Recherche Dokumentation System für Polymeren, Folien etc.; „Thesaurus Polymeres” — Franța; Applications et Technologie des Polymeres”, care, prin bunăvoința unor specialiști din la Biblioteca Centrală Universitară (preocupați deocamdată, din păcate, de niște probleme cu mult mai grave și importante) vor fi, pe cât posibil, cit mai curând primite în țară.

S-au înregistrat deja în aceste dificile condiții, un număr de 100 articole din cele 300 cuprinse în mape, în ANEXĂ fiind prezentată spre exemplificare o fișă de semnalare bibliografică înregistrată pe microcalculatoare cu program FOCUS.

Toate acestea sînt însă doar un modest început pentru grăbirea realizării unei documentări ample, corecte și la obiect a specialiștilor din industria prelucrării maselor plastice.

Nu se poate concepe îmbunătățirea și extinderea activității de documentare tehnică în oricare dintre domenii (tehnic-economic etc.) printre care și acela al prelucrării materialelor plastice, fără alocarea de sume în vederea facilitării achiziționării de literatură de specialitate de ultimă oră (cărți, publicații periodice etc.).

Trebuie de asemenea gîndită și organizată de către toți factorii competenți a unei rețele naționale de microcalculatoare precum și de bănci de date pentru diversele ramuri economico-tehnico-sociale. Prin corelarea acestora se va ușura activitatea de conducere și decizie la nivelul unităților economice, pentru accelerarea alinierii țării noastre la nivel european.

ec. Florin OLTEANU

ing. Edith GORUN

ANEXĂ: FIȘĂ DE SEMNALARE
BIBLIOGRAFICĂ A UNOR AR-
TICOLE PENTRU DOMENIUL
„MATERIALELOR PLASTICE”,
REALIZATĂ PE MICROCALCU-
LATOR ÎN PROGRAM „FOCUS”

0. 0. 0. FOCUS SYSTEM — DOCUMENTS LIST — PAGE: 1
TEST

DOCUMENT: 1 TYPE:FISA
AUTHORS KIESCHE ELIZABETH
TITENG SPC GIVES COMPOUNDERS A COMPETITIVE
EDGE
TITROM
PROCESELE DE CONTROL STATISTICE (SPC) ÎN SPRIJINUL
PROCEDEELOR DE COMPCUNDARE
PUBL
PLASTICS TECHNOLOGY 33, NR. 5, MAI 1987, PAG. 81—85
LANG ENGLEZA
KEY MATERIALE PLASTICE; AMESTECARE; CON-
TROL STATISTIC; CALCULATOR; EFICIENȚA ECONOMICA;
RESUME NU EXISTĂ

DOCUMENT: 2 TYPE:FISA
AUTHORS AGASSANT J. F., SAILLARD P., VERGNES B.
TITENG
ETUDE DES REGIMES THERMIQUES DANS LES ECOULEMENTS
DE POLYMER ES FONDUS
APPLICATIONS AUX FILIERES D'EXTRUSION DE PLAQUES
TITROM
STUDIUL REGIMURILOR TERMICE LA CURGEREA POLIMERILOR
TOPIȚI. APLICAȚII
LA FILIERELE PENTRU EXTRUDEREA PLĂCILOR
PUBL
REVUE GENERALE DU THERMIQUE FRANCAISE, FRANȚA, NR.
272—273, A UG—SEPT. 1984,
PAG. 477—488
LANG FRANCEZA
KEY POLIMERI; PLĂCI; FILIERE; EXTRUDERE;
TRATAMENTE TERMICE; PROPRIETĂȚI DE CURGERE;

RESUME

NU EXISTA

VIAȚA BIBLIOTECILOR

Cronica ideilor

○ întrebare
deschisă
pentru bibliotecari

Cum
să ne
aflăm
idealul
cultural?

Funcția managerială de care se vorbește tot mai mult azi în societate trebuie să se impună printr-o coordonare și dirijare a factorilor ce pot duce la sporirea randamentului uman integrat într-un macro sau microcolectiv — și deci și în bibliotecă. Menirea ei (a funcției manageriale) este de a spori productivitatea muncii, cantitativ și calitativ.

Rolul infor-formativ al bibliotecarului, de care vorbim zi de zi, va trebui azi mai mult ca oricând să depășească stadiul de deziderat și să devină o realitate, pentru că exigențele actuale ale activității bibliotecare nu pot fi despărțite de comandamentele sociale, științifice și culturale ale epocii, o epocă de profunde restructurări sociale și economice, de căutări și descoperiri în toate planurile. Cum putem deveni parteneri activi ai celorlalte subsisteme ale culturii, în educarea oamenilor, în formarea lor generală, profesională și morală? Numai o bibliotecă cu caracter pluridisciplinar ce acoperă atît nevoile de lectură, cît și pe cele de informare și documentare poate supraviețui, poate fi folositoare, poate răspunde nevoilor imediate și de perspectivă alt dezvoltării țării pe baze noi, democratice, de afirmare nestînjinită a liberei inițiative.

Și în această relație de ordonare — subordonare a bibliotecii la structura socială și la nevoile acesteia, bibliotecarul este factorul dinamizator, catalizator, dirigent. Tocmai de aceea, trebuie să pornim de la realitatea că este nevoie în primul rînd de „educarea educatorilor” și abia apoi de educarea celor ce trec pragul bibliotecii.

Pentru noi, bibliotecarii, încă se pune cu acuitate nevoia aflării idealului cultural. Așa cum afirma C. Noica „În cultură (...) trebuie să poți face dovada rangului pe care îl deții. În cultură nu te naști niciodată în condiția de prinț; trebuie să obții recunoașterea ei”. Și cum continuă filozoful? „Numai prin instrucție permanentă, numai prin știința de a lăsa la o parte balastul strîns de-a lungul secolelor, numai ierarhizînd, numai selectînd și dînd prioritate operelor adevărate, esențiale pentru formarea și informarea noastră. Onorarea rangului pe care ni l-am obținut se poate face numai comportîndu-ne cultural, «prințiar».”

A ști să selectăm „cărțile omenirii”, „conștiința noastră mai bună” depinde de modul în care ne cortinăm studiul după obținerea unei diplome (universitare sau liceale), a atestatelor de bibliotecar și absolvent al cursurilor ciclice de perfecționare inițiate de către instituția centrală sau locală cu atribuții în acest sens.

Contactul cu litera scrisă și cu oamenii ei, dialogul permanent pe care trebuie să-l purtăm cu această, experiența nemijlocită cotidi-

ană ne dau posibilitatea evaluării și situării noastre ca persoane culturale pe o scară mereu ascendentă, ne facilitează dialogul cu cititorul avisat, de elită, la nivel mediu sau în devenire, în formare.

Condiția bibliotecarului mulțumit, suficient, mediocru nu se împacă nici pe departe cu natura sa profesională de om cu sarcini culturale. Și dacă totuși mai există asemenea situații, acestea se datorează lipsei de vigilență a celor din jur, a colegilor și conducerii instituțiilor bibliotecare. Ea provine în absența unei conștiințe clare, ferme ca individ și, în al doilea rînd, ca profesionist. Neîmplinirile din viața personală și familială își regăsesc corespondențe în cea profesională, creează nesiguranță și un orgoliu refutat, al individului fără destin cultural.

Cîți dintre noi au bucuria nouității editoriale? Cîți dintre noi știu, pot și se străduiesc să-și ducă la capăt misiunea pentru care au fost aleși sau pe care au ales-o, misiunea de „antrenor cultural”, de infor-formator? Aici, la acest nivel al opțiunii sau al destinului, nu mai putem juca o carte falsă. Ori devenim diriguitori, îndrumători de lectură, de studiu, ori devenim niște rătăciți, care fac în viață ceva pentru care nu au vocație sau nu au dorit să facă. Și dacă totuși, unul dintre noi se găsește conștient sau forțat în această stare, a omului ratat în postura îndrumătorului de cultură, onest ar fi din partea lui să o recunoască și să înceapă, prin lectură asidua, prin studiu, prin propriul antrenament, să treacă din tabăra celor antrenati în cea a antrenorilor în cultură.

Problema punerii în valoare a capacităților intelectuale ale personalului bibliotecar se impune astăzi mai mult ca oricînd. Mesagerii activității bibliotecare trebuie să fie în permanență informați în ce privește mișcarea de idei națională și internațională, educați în spiritului căutării noului și impunerii lui în viața și practica de zi cu zi.

În munca de conducere și planificare a activității bibliotecare trebuie avute în vedere cele două categorii de oameni angajați în acest sector: categoria aceluia care vin cu idei noi și vor, și uneori reușesc, să le aplice în munca de bibliotecă, chiar și cu riscul stînjinerii celei de a doua categorii prin dislocarea unei anume rutine de gîndire și faptă; categoria celor ce nu se informează, nu doresc noul și sînt mulțumiți de modul lor de a fi, sînt comози și consideră că societatea, colectivitatea fac puțin pentru ei.

După părerea noastră, fiecare conducător trebuie să țină seama de aceste două categorii și totodată să lucreze diferențiat cu membrii ce le compun pentru a declanșa energiile productive existente în fiecare individ, pentru a le desluși

cît mai limpede, a le integra și dirija cît mai inteligent în vederea atingerii obiectivului stabilit prin programele și planurile de muncă anuale, trimestriale sau de domeniu (organizare-completare-clasificare-catalogare, al relațiilor cu publicul, al informării, documentării și cercetării bibliografice etc.) Și această punere în valoare a potențialului uman, intelectual și energetic existent în instituțiile noastre se poate face avînd la bază propunerile de la fiecare compartiment funcțional al bibliotecilor, care a determinat și cuantificat exact obiectivele muncii. Conducerile profesionale au datoria de a reexamina propunerile primite, de a redetermina obiectivele, de a selecta din multitudinea lor pe cele esențiale, corelînd, totodată, capacitatea, potențialul intelectual — profesional — uman cu mijloacele de care dispune instituția, în scopul impulsivității activității și în ultimă instanță să efectueze controlul asupra modului de realizare a acesteia. Un asemenea model de organizare a activității, de planificare a ei poate și trebuie extins la toate locurile de muncă. Dar aceasta presupune ca fiecare responsabil de domeniu (serviciu, filială, secție) să fie cît mai informat cu cunoștințe profesionale necesare muncii bibliotecare și să cunoască îndeaproape modul de a fi și a acționa al fiecărui component al colectivului ce-l coordonează.

Activitatea de conducere și planificare a muncii de bibliotecă trebuie, de asemenea, să țină cont de rezultatele și concluziile reieșite din sistemul general managerial în care corecta apreciere și integrare în ecuația muncii a datelor esențiale psihologice, culturale, economico-financiare duce în ultimă instanță la realizarea integrală și la nivelul calitativ superior a obiectivelor culturale propuse prin plan sau program, la bunul mers al instituției bibliotecare, al colectivului sau subcolectivelor acesteia.

În repetate rînduri mi-am pus problema împărțirii timpului de lucru atît al conducerii cît și al personalului de specialitate, pentru că în ultimă instanță de modul în care știm să ne drămuim timpul putem da sens eficient oricărei activități. Cît din programul de lucru să folosim pentru munca de conducere, concepere, îndrumare și control a activității? Cît timp din acest program să acordăm colaboratorilor și nu în ultimă instanță, cît beneficiarilor bibliotecii.

Din proprie experiență am înțeles că neglijarea uneia din aceste trei mari coordonate ale muncii de conducere în folosul celeilalte este nesănătoasă, duce la rutină, la disfuncțiunea mecanismului de conducere.

Un al doilea aspect care trebuie să stea în atenția omului cu sarcini de răspundere constă în a ști „ce trebuie să facem azi pentru a pregăti ziua de mîine”. Anticiparea

viitorului devine o constantă defini-torie, esențială pentru activitatea de conducere și ea poate fi realizată numai prin autoinformare, autoedu-care permanentă, printr-o pregătire corespunzătoare.

De asemenea, conducerea optimă a unui colectiv presupune realiza-rea în cadrul acestuia a unui liant care poate asigura și orienta ener-giile creatoare înspre realizarea unei productivități sporite. Partici-parea activă a fiecărui membru al colectivului la problematica muncii specifice acestuia — de relații cu publicul sau de introducere în cir-culație a purtătorilor de informații — presupune din partea conducerii dimensionarea și adevăarea sarcin-ilor fiecărui om, schimbarea sau revederea anuală a obiectivelor pe care acesta le are prin fișa postului.

Imobilismul, existența unor idei preconcepute la membrii unor co-lectivități de muncă față de sarcin-ile altui colectiv, o ierarhizare arti-ficială a sarcinilor aduce în repe-tate rânduri deservicii reale muncii, duce la existența și perpetuarea unor asperități. Ideea că în siste-mul relațiilor cu publicul nu este nevoie de o pregătire profesională constantă sau că sarcina de a elab-ora și prezenta lucrări științifice o are doar serviciul de informare și documentare sau cel de organizare și completare a colecțiilor este la fel de greșită și de neproductivă.

Accentuarea exagerată a unor sa-tisfacții sau insatisfacții la unul sau altul din compartimentele enunțate sînt motive de asperități, care uneori răbufnesc și se trans-formă în răfuieli personale, cum motive de fricțiune am observat între generațiile tinere și cele mai vîrstnice, care se datorează, pe de o parte, plusului de pregătire și do-rinței de afirmare a celei dintîi ca-tegorii, iar pe de altă parte, încercărilor de a-și menține statuquo-ul cîștigat, a automulțumirii ce carac-terizează pe unii membri din cea de a doua.

O altă latură urmărită este cea a randamentului fiecărui membru ai colectivului. Oricare dintre noi vine în instituție cu o sumă de preocu-pări extra profesionale, familiale sau personale. Capacitatea sau inca-pacitatea unuia sau altuia de a fi influențat, de a da randament în munca profesională, în funcție de această sumă de probleme perso-nal-familiale duce implicit la rea-lizarea sau nerealizarea la timp și în condiții optime a sarcinilor ce-i revin lui personal și colectivului din care face parte — de secție, de filială, de serviciu.

Iată cîteva din problemele cu care este confruntată frecvent munca de conducere și condițiile ce pot duce la demobilizare, la insatisfacții, la un randament scăzut și în ultimă instanță la nerealizarea obiectivelor și datorii unuia din microcolec-tivele de muncă.

(Urmare din p. 25)

tria triunghiului, care în CZU are un loc bine determinat, în MSC este imposibil de identificat în mod explicit, în care caz se poate uti-liza un termen generic corespun-zător.

Actualizarea este la fel de gre-oaie în privința ambelor sisteme, înglobarea noilor noțiuni neputînd fi efectuată decît periodic, de către organismele responsabile — FID pentru CZU și Mathematical Re-view pentru MSC.

Documentarea automatizată în domeniul matematicii și informa-ticii, atît de necesară în tehnica și știința contemporană, va progresa mult mai rapid dacă specialiștii vor acorda o atenție sporită ter-minologiei științifice standardizate și actualizate cu elementele de no-utate necesare.

Se impune, de asemenea, mai buna cunoaștere a literaturii privitoare la alcătuirea și utilizarea te-zaurelor și a altor limbaje de in-dexare, precum și o colaborare mai strînsă între matematicienii, informaticienii și bibliotecarii.

BIBLIOGRAFIE

¹ Clasificarea pe subiecte mate-matică / trad. de Agneta Bakos. Timișoara, 1980.

² Computer sciences microthesau-rus. IUS Departament of Com-merce National Technical Informa-tion Service. Springfield, 1980.

³ CZU revăzută și adăugită. 51 Matematică. București, 1980.

⁴ Köing, G.; Marma, M. *Thesau-rus zur Didaktik der Mathematik*; MATHI-Thesaurus. Eggenstein-Leo-poldshafen, 1982.

⁵ *Mathematics subject classifica-*

tion: 1985 Revision / compiled in the Editorial Office al Mathemati-cal Reviews and Zentralblatt für Mathematik. /S.1/, 1985.

⁶ Rahm, H. *Thesaurus Mathema-tik: systematischer Teil, alphabeti-scher Teil*. In: DFW Dokumenta-tion, Information, 26(1978).

⁷ *Thesaurus guide: analytical di-rectory of selected vocabularies for information retrieval*. Luxembourg; Amsterdam, 1985.

⁸ *Thésaurus Informatique / CNRS*. Centre de documentation scientifi-que et technique. Paris, 1976.

⁹ Van Slype, Georges. *Les langua-ges d'indexation: conception, con-struction et utilisation dans les systèmes documentaires*. Paris, cop. 1987.

¹⁰ BS 5723—1987. *British Standard Guide to establishment and deve-lopment of monolingual thesauri*. London, 1987.

¹¹ BS 6723—1985. *British Standard Guide to establishment and deve-lopment of multilingual thesauri*. London, 1985.

¹² DIN 1463—1987. Teil 1. *Erstel-lung und Weiterentwicklung von Thesauri: einsprachige Thesauri*. Berlin, 1987.

¹³ NF Z 47—100—1981. *Documen-tation: Règles d'établissement des thesaurus monolingues*. Paris, 1981.

¹⁴ NF Z 47—101—1981. *Documen-tation: Principes directeurs pour l'établissement des thesaurus multi-lingues*. Paris, 1980.

¹⁵ STAS 12 598—87. *Metode de analiză a documentelor, de deter-minare a conținutului lor și de se-lectare a termenilor de indexare*. București, 1987.

¹⁶ STAS 10711—89. *Reguli gene-rale pentru elaborarea și dezvolta-rea tezaurelor monolingve*. Bucu-rești, 1989.

ALEX. RĂDULESCU — Lupeni

VIATA BIBLIOTECILOR

Calculatorul și biblioteca modernă

Materialul de față se dorește a fi o introducere pentru o serie de șapte articole dedicate problematicii utilizării calculatoarelor în biblioteca modernă. Dorim ca prin aceste articole — pe care revista „Biblioteca” are amabilitatea să le găzduiască — să furnizăm acele argumente care să fundamenteze răspunsul la întrebarea (retorică) din titlu.

Ideile și părerile noastre personale pe care le vom expune în acest cadru se bazează pe o documentare semnificativă, pe contacte profesionale directe cu două din cele mai importante biblioteci din țară — Biblioteca Centrală de Stat și Biblioteca Centrală Universitară București — și pe experiența acumulată la proiectarea unui sistem automatizat de bibliotecă (proiectul FOLIO destinat noii Biblioteci Naționale, suspendat, din păcate).

București, ele sînt practic necunoscute.)

Sistemele integrate de bibliotecă (sisteme de programe care tratează unitar probleme distincte din cadrul unei problematici) pot asista practic toate activitățile specifice: catalogare și clasificare, controlul periodicelor, circulația și împrumutul, consultarea cataloagelor (și a fișierelor de autoritate), achizițiile și împrumutul interbibliotecar. De asemenea, posibilitatea interconectării sistemelor mai multor biblioteci, prin intermediul rețelelor de calculatoare specializate sau a serviciilor publice de transmisii de date, facilitează constituirea consorțiilor de bibliotecă. În cadrul acestor consorții, bibliotecile își pun în comun competențele și resursele. Prin această „diviziune a muncii” se reduce efortul global de catalogare/

Este calculatorul util bibliotecii?

○ întrebare la care alții au răspuns deja

Deschiderea politică, culturală și economică ce caracterizează în prezent societatea românească va influența — desigur pozitiv — și biblioteca, privită atît ca instituție, cît și ca factor cultural. În acest context, informatizarea bibliotecii poate contribui substanțial la creșterea eficienței activităților proprii și la diversificare și creșterea calității serviciilor oferite cititorilor!

Problematika

Calculatorul modern — o mașină „inteligentă” de prelucrare, stocare și regăsire rapidă a unui volum de informații — se dovedește a fi instrumentul ideal pentru „automatizarea” multora dintre activitățile specifice unei biblioteci. (Aici, prin „automatizare” înțelegem nu executarea unor operații fără prezența omului, ci asistarea acestuia prin degrevarea de operațiile mecanice, repetative, neintelectuale.) De aceea, în momentul de față, în Europa de vest și — mai ales — în America de Nord, practic toate bibliotecile naționale și academice, precum și o bună parte a celor publice medii și mari sînt informatizate, în sensul că utilizează calculatoare multiutilizator (care permit lucrul simultan al mai multor utilizatori). În aceste arii geografice, majoritatea bibliotecilor — indiferent de tip și dimensiune — folosesc calculatoare personale într-o mai mică sau mai mare măsură. (În Europa de est folosirea lor este semnificativ mai modestă, iar la

clasificare (se elimină paralelisme) și sporește cantitatea și calitatea informațiilor oferite cititorului.

Informatizarea — mai ales la nivelul bibliotecilor mari — cere un efort semnificativ, atît financiar, cît și uman. Pe lîngă investițiile de dotare (adesea mari) este necesară o regîndire a întregului flux de prelucrare a materialului bibliografic, a mecanismului de împrumut/rezervare și a facilităților de acces ale cititorului la serviciile bibliotecii. Schimbările cele mai spectaculoase se produc însă la nivelul activității personalului. Nu este vorba doar de o banală acomodare cu un instrument nou, ci de profunde schimbări în mentalitatea și competențele profesionale ale bibliotecarului. Dar ce efect! Și — mai mult — ce ușurare și înnoțire a muncii acestuia!

Perspectivile noastre

Desigur, ne punem problema cum să abordăm cît mai rațional informatizarea bibliotecilor românești. Resursele financiare disponibile pentru aceasta nu vor fi abundente nici în perioada imediat următoare. Ca atare, trebuie stabilite prioritățile. După opinia noastră, deloc originală, impactul cel mai semnificativ al calculatoarelor în lumea bibliotecii l-a suferit catalogarea și clasificarea. În America, marile consorții de bibliotecă (așa numitele „utilități bibliografice”) au abordat întîi chiar catalogarea, nu din mo-

Informatizarea — mai ales la nivelul bibliotecilor mari — cere un efort semnificativ, atît financiar, cît și uman.

tivul că ar fi mai ușor de informatizat (poate dimpotrivă), ci datorită faptului că la acest nivel efectele sînt cele mai importante. O utilitate păstrează într-o bază de date (o colecție de înregistrări gestionată cu calculatorul) centrală toate înregistrările catalografice ale bibliotecilor membre. (Cu alte cuvinte, un catalog colectiv.) Acestea sînt conectate la calculatorul utilității cu cel puțin un terminal. Înainte de a pune la catalogarea unei lucrări, bibliotecarul interoghează baza de date și, dacă lucrarea este deja catalogată, o preia ca atare sau face — eventual — mici adaptări locale (cota, de regulă). În caz contrar, o cataloghează în mod normal și o depune în baza de date mai mare, cu atît probabilitatea să regăsești o carte gata catalogată este mai mare. În plus, catalogul colectiv, obținut în mod natural, facilitează împrumutul bibliotecar și, ca atare, sporitește capacitatea de informare a cititorului.

Așa credem că trebuie să se por-

nească și în România. Se știe bine că — în ciuda penuriei de catalogatori și clasificatori calificați — paratarea efortului de catalogare/clasificare este foarte limitată. Acest fapt va fi încă și mai vizibil în perioada următoare cînd — sperăm — producția și importul de carte vor reveni la nivelul normal (sau chiar peste, din rațiuni compensatorii). Vom analiza în articolele următoare modalitățile concrete prin care se poate realiza o utilitate bibliografică națională.

Sperăm și în colaborarea cititorilor revistei. Așteptăm „interpelări” și opinii care să antreneze o implicare cit mai mare a bibliotecarilor veritabili.

Bogdan TEODORESCU
Institutul de Cercetări
în Informatică

Dan MATEI
Centrul de Informatică,
Memorie și Sinteză Culturală

PENTRU NUMERELE URMĂTOARE

Ne propunem să abordăm următoarele subiecte:

● Tehnica de calcul utilizată în biblioteci (Pot bibliotecarii să abandoneze creionul și cartonul?)

— Rolul și utilitatea principalelor dispozitive

— Competențe profesionale necesare

— Piața internă și externă de asemenea echipamente

● Cataloge informatizate (Fiecare cititor poate avea un catalog pe măsură)

— Funcții și proceduri de consultare

Inclusiv o scurtă introducere în principiile regăsirii asistate de calculator

— Deosebiri (avantajele) față de catalogele tradiționale

● Catalogare și clasificare asistate de calculator (Se poate mai repede și mai bine, fără fișe mobile?)

— Scenarii de lucru

— Deosebiri față de modul tradițional de lucru

— Interacțiunea bibliotecarului cu sistemul

● Fișiere de autoritate ca entități distincte (O posibilă enciclopedie pentru bibliotecari și cititori)

— Tipuri de fișiere de autoritate

— Impactul informatizării asupra structurii lor

— Influența lor asupra catalogării și consultării cataloagelor

— Specificul tratării automatizate a CZU

● Controlul circulației materialului bibliografic (Unde?, Cînd?, Cum?, Cine? și alte întrebări la care se poate răspunde acum)

● Problematica informatizării împrumuturilor și rezervărilor

— Suportul pentru operarea cu mai multe sucursale

— Cataloge colective operaționale

● Ce alte funcții mai pot fi informative? (Calculatorul nu iartă nimic)

— Controlul serialelor

— Achizițiile

— Servicii de informare

● Calculatorul ca instrument de comunicare între biblioteci (Diviziunea bibliotecărească a muncii?)

— Avantajele cooperării în catalogare/clasificare

— Utilități bibliografice și rețele de biblioteci

— Formate de schimb de informații bibliografice

— Împrumutul interbibliotecar

● Convertirea bibliotecii la informatizare (22 Decembrie al bibliotecarilor)

— Efortul de conversie (retroconversie)

— Recalificarea personalului

— Noile raporturi cu publicul

Scrisoare deschisă

Către parlamentarii noștri

Dezbaterile televizate ne-au demonstrat și nouă, „observatorilor independenți”, că, pentru a avea intervenții consistente, un parlamentar trebuie să se bazeze pe informații solide: fapte, statistici, analogii. Cu alte cuvinte, el trebuie să se documenteze temeinic în prealabil. Desigur, dumneavoastră v-ați convins deja de utilitatea acestei documentări. Inițiativa legislativă va accentua această cerință.

Cred că, în momentul de față, nu aveți un cadru decent de documentare și faceți fiecare ce puteți. Acest gol trebuie rapid umplut. Prin urmare, vă sugerez crearea unui Centru de informare și documentare propriu, ca orice parlament ce se respectă. Modelul pe care pot să-l comentez acum este cel al Congresului SUA, de acum 16 ani (Charles A. Goodrum, *The Library of Congress*, Praeger, 1974). Se zice că și parlamentele englez, canadian și german au servicii similare remarcabile.

În Biblioteca Congresului există — ca unitate autonomă — exclusiv în slujba parlamentarilor, CRS (Congressional Reference Service). Acesta era (în 1974) un adevarat „think-tank” cu 438 de salariați, din care 300 erau specialiști; 50 dintre aceștia erau bibliotecari referenți, restul fiind cercetători de diverse specialități (ingineri, sociologi, politologi, chimiști, ecologi...).

CRS primea — din partea parlamentarilor și a consilierilor acestora — între 1 000 și 2 000 de întrebări pe zi (66 la sută prin telefon) și numărul lor creștea cu 15—20 la sută pe an. Jumătate erau informative și primeau răspuns în aceeași zi. Celelalte necesitau analize, comparații, sinteze (legislative, de cost, de impact ecologic...). Căerile de informare mergeau de la: „Care este actualmente taxa vamală la tranzistorii japonezi?” pînă la „Istoria legislativă a Legii învățămîntului și analiza recomandărilor de îmbunătățire de-a lungul timpului”. Ca atare, CRS întocmea cam 14 000

de rapoarte anual. Cei 300 de experți „monitorizau“ cam 2 000 de probleme de interes național și pregăteau și rapoarte informative „în avans“, când o problemă intra în atenția Congresului.

Pentru a servi forul legislativ, CRS prelucra 9 cotidiane, 350 de săptămânale și 3 000 de reviste de specialitate. Cele 7 departamente ale lui dispuneau fiecare de o bibliotecă proprie cu 3 000—3 500 de volume. Desigur, toate resursele Bibliotecii Congresului — cea mai mare din lume — li stăteau oricând la dispoziție (mai ales Biblioteca Legislativă, cu 1 200 000 de volume). Toată activitatea era — încă de atunci — informatizată.

Particularitatea rapoartelor CRS este că nu fac recomandări și nu trag concluzii. Ele încearcă să evidențieze toate soluțiile posibile, eu argumentele pro și contra. Alegerea revine doar parlamentarului. Etica profesională a celor de la CRS poate fi rezumată prin: „...ceva mai multă informație, câteva alternative în plus, o mai bună înțelegere a problemei duc la creșterea nivelului dezbaterilor, largesc spectrul alegerii și, deci, duc la o mai realistă soluție finală“.

Nu zic că nu putem avea ceva de aceeași amploare (deși bine-ar fi!) însă ceva de aceeași natură, obligatoriu! Cred că nici una din instituțiile cu activități înrudite (B.C.S., I.N.I.D. ...) nu pot acoperi spectrul proinformațional necesar. Soluția este un organism distinct, dedicat problemei (găzduit eventual în viltătoarea Bibliotecă Națională). Presupun că ar trebui să aibă cel puțin 5 departamente majore: legislativ, socio-economic, tehnico-științific, cultural și de politică externă. Desigur, trebuie informatizat de la bun început.

Va fi greu de organizat, mai ales pentru că va fi extrem de dificil de găsit (și/sau format) oameni potriviți. Va costa! Și nu puțin! Dar este vital și urgent!

Dan MATEI

Ziaristul profesionist este un slujitor calificat al cuvântului scris

La Brașov, în zilele de 3, 4 și 5 mai a.o., s-au desfășurat lucrările Congresului de Constituire a Societății Ziaristilor din România.

Problemele cu care s-a confruntat (și se confruntă) breșla ziaristilor, precum și măsurile organizatorice propuse au trezit un viu interes în rândurile celor peste 300 de ziaristi din provincie și din capitală — delegați ai radioului, televiziunii, presei centrale și locale. Punctul de interes maxim l-a constituit adoptarea proiectului de statut al SZR. Conceput într-o variantă nouă, democratică, acest proiect s-a confruntat și cu idei adverse, unele menite să-i aducă reale îmbunătățiri, altele... doar

să-i conteste valoarea. Totuși, profesionalismul nu a lăsat loc motului și, după operarea modificărilor necesare, proiectul a fost adoptat.

În acest statut se spune că: „Ziaristul profesionist este un slujitor calificat al cuvântului scris, conștient de forța și consecințele demersului publicistic, pe care se angajează să-l promoveze punând mai presus de orice interes criteriile adevărului, dreptății, promovării binelui național, european, universal.“ Vă rugăm, nu ne dezamăgiți, domnilor ziaristi profesioniști!

Text și foto de:
DAN POPESCU FINANȚU

VIATA BIBLIOTECILOR

Biblioteca față în față
cu cititorii ei

Preferințe ale beneficiarilor pentru diferite sisteme de ordonare a informațiilor

1. Problema ordonării informațiilor

Acumularea de proporții din ce în ce mai mari de documente și informații impune înmagazinarea și ordonarea lor după principii și reguli bine stabilite care să permită o regăsire sigură și rapidă a acestora. În acest scop s-a recurs la diferite sisteme, cele principale fiind :

a. Ordonarea ierarhică ce pleacă de la stabilirea de relații logice de supra și subordonare între subiecte, privind fiecare noțiune sub un anumit aspect, gruparea în sine fiind oarecum subiectivă, iar schema de clasificare trebuind modificată în pas cu dezvoltarea științei și tehnicii ; b. Ordonarea poli-ierarhică, mai puțin unilaterală și rigidă și chiar mai puțin subiectivă ; ea recurge la cuvintele limbajului natural, totuși presupune pentru folosire cunoașterea structurii și terminologiei adoptate.

Bibliotecile au folosit și folosesc în mare măsură ordonarea ierarhică a documentelor (în principal Clasificarea Zecimală Universală, CZU). Instrumentele de informare, respectiv revistele de referate și de semnalare, chiar dacă grupează lucrările semnalate după o tematică oarecare, dispun ca instrument de re-

găsire, de indexuri alfabetice de noțiuni, iar sistemele de informare moderne, baze pe calculator, care dau acces direct beneficiarului la baze largi de informații, ordonează aceste informații tot pe bază de limbaj natural.

Pentru a căuta singur informațiile sau a formula cereri de informare, beneficiarul trebuie să cunoască, în principiu, modul în care au fost ordonate informațiile. Acesta înfruntă greutăți în cazul schemelor de clasificare ierarhice care presupun cunoașterea structurii clasificării adoptate și ținerea la zi cu modificările intervenite. Este mult mai ușor pentru beneficiar să recurgă pentru regăsirea informațiilor la termenii specifici domeniului lui de activitate din limbajul natural.

În fața volumului uriaș de informații acumulate și nou create, beneficiarii recurg din ce în ce mai mult la specialiștii în informare pentru regăsirea informațiilor. Între beneficiar și aceștia trebuie să existe un dialog permanent, respectiv relații directe într-un limbaj comun pentru ca informațiile regăsite să corespundă nevoilor beneficiarului.

Primii care au recurs la intermediari în regăsirea informațiilor au fost specialiștii din domeniul aplicativ. În condițiile actuale, volumul mare de informații și dispersarea de mari proporții a acestora fac și pe cercetători să recurgă la specialiștii sistemelor de informare.

Este util ca informațiile acumulate de fiecare specialist să fie reordonate de el, valorificând ordonarea folosită de sistemele de informare și recurgând la amănunțiri corespunzătoare la amănunțiri corespunzătoare ale sale specifice.

2. Studiul efectuat

Pe baza unor anchete — difuzare de formulare și discuții directe — efectuate în țara noastră asupra a 142 de cercetători din sectorul cercetării fundamentale în domeniile științelor naturii, 51 de cercetători din cel al cercetării aplicative, 189 de ingineri din producție, 105 stu-

denți în ultimul an de studii din sectoare tehnice, s-au obținut datele grupate în tabel. Aceste date evidențiază preferința generală pentru ordonarea pe noțiuni față de gruparea ierarhică, respectiv pe bază de CZU.

În cazul subiecților angajați în cercetarea fundamentală 79 la sută preferă ordonarea pe noțiuni, în cazul celor anchemati din sfera aplicativă proporția este de 62 la sută, în cazul inginerilor din producție de 72 la sută, iar în grupa studenților de 51,8 la sută. Opțiunile pentru CZU sînt : cercetarea fundamentală 21 la sută, aplicativă 38 la sută, ingineri 28 la sută, studenți 48,2 la sută.

Revistele de referate și fișierele de bibliotecă se folosesc în cercetarea fundamentală în proporții de 98,8 la sută, respectiv 60,6 la sută, în cea aplicativă de 94, respectiv 82,3 la sută, în cazul inginerilor proporțiile sînt de 58 la sută, respectiv 47,6 la sută, iar la studenți pentru ambele — de 76,2 la sută.

Intocmirea de fișiere personale este indicată de 81,8 la sută din cercetarea fundamentală, de 68 la sută din cea aplicativă și de 11 la sută din inginerii din producție. Studenții nu se referă la asemenea fișiere.

3. Concluzii

Pentru majoritatea beneficiarilor ordonarea pe noțiuni este mai ușor accesibilă.

Folosirea frecventă a revistelor de referate se datorează în mare măsură indexurilor alfabetice de noțiuni care asigură accesul la informații.

Este evidentă preferința generală pentru ordonarea pe noțiuni înguste care asigură informații exacte în problemă (chiar cu riscul pierderii unor informații pe care-l implică acest sistem de ordonare).

Ordonarea cataloagelor de bibliotecă după CZU obligă pe beneficiari să recurgă la acest mod de ordonare și ea explică proporția mare de studenți care recurg la ea, cataloagele de bibliotecă fiind pentru ei instrumentul de informare cel mai ușor accesibil.

Sisteme de informare personale apar în special la cercetători, inginerii din producție avînd puțin timp pentru informare.

Pentru a veni cit mai eficient în sprijinul beneficiarilor sistemele de informare trebuie să țină seama de preferințele lor și să recurgă la ordonarea informațiilor conform terminologiei specifice diferitelor domenii de specialitate, general acceptată, noțiunile folosite trebuind să fie clar delimitate și univoc definite.

Pia ATANASIU
dr. Vitalie TEODORU

**PREFERINȚELE BENEFICIARILOR PENTRU DIFERITE
SISTEME DE ORDONARE A INFORMAȚIILOR**
(% din răspunsurile primite)

Tipul de ordonare preferat	CZU	Cerc. fundamentală	Cerc. aplicativă	Ingineri produc-	Studenți
		Noțiuni largi	21	38	28
Noțiuni înguste	79	18	40	19,7	
Folosirea rev. de referate	—	44	32	32,1	
Folosirea cataloagelor bibl.	98,8	94	58	76,2	
Sisteme de inf. personale	60,6	82,3	47,6	76,2	
	81,8	68	11	—	

**Cititorii
întrebă
bibliotecarii
trebuie
să răspundă**

sau

**Cine este
vinovat?**

În fața conducerii bibliotecii s-au aflat două variante de rezolvare a acestei situații de criză din rețeaua Capitalei. Spunem „criză” pentru că așa este. Cazul Filialei „Al. Sahia” nu este unic. Din rețeaua Bibliotecii Municipale au mai dispărut și alte filiale în urma demolărilor sau a unor decizii ale primăriei de reorientare a spațiilor afectate bibliotecilor. Fiind o problemă spinoasă, care ar necesita un articol special, să revenim la „cazul” nostru.

Deci o variantă ar fi fost numirea unui bibliotecar pentru reinventarierea și preluarea fondului, iar a doua, dislocarea fondului către alte biblioteci.

Prima variantă și cea mai eficientă, considerăm noi, ar fi salvat un fond enciclopedic gata constituit prin corectarea lipsurilor din gestiune și repunerea lui la dispo-

O bibliotecă dispare, dar alta îi ia locul. Aparent nimic nu s-a schimbat, dar faptele supuse unei analize atente infirmă acest lucru.

Cititorii unei biblioteci de cartier au constatat, de la o vreme, că nu mai au de unde să împrumute cărți. Sesizați la redacție de acești beneficiari nedumeriți, am încercat să deslușim misterul lacătelor închise.

Deci, subiectul investigației noastre, pe care vi-l supunem atenției, este Filiala „Al. Sahia” a Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu”, din Intrarea Ciceu, bloc S 1, care funcționa la parterul unui bloc de garsoniere dintr-o zonă foarte aglomerată a cartierului Berceni. De remarcat „amănuntul” că pînă nu de mult era **unica** instituție de cultură de pe o rază foarte întinsă. De la cititori am aflat că bibliotecă era pe deplin integrată în viața lor de zi cu zi. Filiala funcționa din anul 1968, deci de peste 20 de ani, fiind condusă de bibliotecarele Rodica Sirbu și Doina Ilie în prezent pensionate după lungi concedii medicale. Ele au făcut ca această filială cu un fond enciclopedic de cca 30.000 de volume să devină necesară multor oameni de cele mai diverse vârste și categorii sociale. Din sumare date statistice aflăm că în anul 1988 erau înscrși cca 2.400 de cititori, numărul volumelor citite depășind 280.000. Cifrele nu pot reda în adevărata ei lumină activitatea cu cititorii, atenția cu care erau îndrumați, grija cu care bibliotecarele pregăteau diverse manifestări interesante (întîlniri cu prozatori, poeți, oameni de cultură și artă, seri literare etc.), care erau așteptate cu bucurie de acești cetățeni ai Capitalei ce locuiesc așa de departe de centru.

Mărturie acestor acțiuni reușite de apropiere a autorilor contemporani de cititori stau cărțile cu

• ACTUALITĂȚI • ACTUALITĂȚI •

autografe rămase în fondurile bibliotecii.

Lăudabile sînt și acțiunile extraordinare inițiate de aceste mîmoase bibliotecare, anume organizarea unor diverse manifestări cu cartea direct în întreprinderile și școlile din cartier, precum și patronarea — să-i spunem așa — bibliotecilor comunale din Popești-Leordeni.

Printre cele expuse am dorit să subliniem că Filiala „Al. Sahia” a reușit să se impună ca o prezentă vie și mai ales necesară în cartier. Și atunci, pe bună dreptate, cititorii, care mai trec și acum zilnic pe acolo, întrebă de ce de aproape un an bibliotecă nu mai funcționează? De ce pentru o carte dorită trebuie să meargă foarte departe, la biblioteci din alte cartiere?

Sîntem, prin urmare, datori să le răspundem.

Iată ce nu știu cititorii.

La un inventar de termen în primăvara anului 1989 s-au constatat serioase lipsuri și nereguli în gestiune: RMF neglijent întocmit, numere duble în inventar, casări neoperante, completarea incorectă a fișei de împrumut și alte asemenea „mărunțisuri”. (Să ne fie aici îngăduită o scurtă divagație. Nu s-ar fi ajuns la această stare de lucruri în gestiune dacă Serviciul Metodic și Controlul financiar din cadrul Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” ar fi vegheat mai atent ca averea comună să fie bine administrată.)

Urma deci, în mod normal, să se facă o regularizare a fondului prin efectuarea unui inventar corect, dar bibliotecarele gestionare ale acestui fond fiind realtente foarte bolnave au intrat în concedii succesive de boală și operațiunile nu s-au realizat în totalitate. Apoi s-au pensionat.

zița credincioșilor săi cititori într-un timp relativ convenabil. Dar cum, regretabil și, pînă la un punct, greu de înțeles nimeni n-avut să preia acest fond, s-a optat pentru a doua variantă care nu a adus nimic bun. Fondul se dispersează către alte biblioteci pe baza unor borderouri de transfer din rețeaua Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu”. De cîteva săptămîni bune un grup de bibliotecare revizuieste starea gestiunii, deci fac o muncă clară de reinventariere, dar în loc să rămînă cărțile pe loc ele sînt risipite (și cum s-a uitat de existența RNC-ului) nu le este așa de ușor să găsească amatori de a primi cărți gratuite.

Și ce credeți că se va face cu spațiul filialei împrăștiate? Se va muta o altă filială a Bibliotecii Municipale și anume Biblioteca „Anton Pann” care a fost demolată de pe Calea Ducești și ale cărei fonduri se află depozitate în prezent sub formă de pachete înghețate unele peste altele la Biblioteca „Gala Galaction” din str. Turturele, sectorul 3?

Totul devine illogic. În loc să se caute spații noi pentru bibliotecile desființate (în prezent zone întinse din București nu au biblioteci) se renunță din start la luptă și se mai dispersează un fond. Dar nu-i nimic dacă se muncește imens, intens și fără sens, nu-i așa? Ne-am obișnuit cu asta, este o altă moștenire a noastră. Dar pînă cînd?

Depinde de breasla noastră a bibliotecarilor să demonstrăm clar că bibliotecă și cartea trebuie să constituie în actuala etapă istorică a țării un lucru de primă necesitate, pentru că așa cum spuneau cu înțelepciune străbunii noștri: „cine are carte, are parte”.

Aura ȚAPU

„Titu Maiorescu
contemporanul nostru“

Expoziția deschisă în aprilie la Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu“ reprezintă un act de cultură ce reunește strădania slujitorilor cărții de a cinsti memoria unei personalități marcante a spiritualității românești. Dedicată aniversării a 150 de ani de la nașterea lui Titu Maiorescu „cel dintîi critic în înțelesul deplin al termenului într-o literatură, care în ciuda tinerții ei, a dat și continuă să dea mari critici literari“ (Eugen Simion) — expoziția a fost structurată pe mai multe direcții, dînd o imagine cît mai completă asupra criticului, esteticianului și omului politic. Cititorul a luat cunoștință de cărțile pe care biblioteca le posedă și pot fi consultate, făcînd și cu acest prilej, o invitație la lectura clasicii. Dintre volumele expuse dorim să amintim: Titu Maiorescu, *Critice*, (București, „Socec“, 1874); Titu Maiorescu, *Despre scrierea limbii române*, (Iași, Edițiunea și Imprimeria Societății Junimea, 1866); Titu Maiorescu, *Logica, Partea I. Logica elementară*, (București, „Socec“, 1876).

Merită a fi menționat și catalogul realizat de un colectiv de bibliologi: Iulia Ionescu, Adriana Gagea și Virgil Popescu sub coordonarea lui Gh. Buluță. La realizarea expoziției au colaborat Florin Rotaru și Radu Berceanu.

C. C.

Un instrument util cititorului

Buletinul metode bibliografice, de prezentare a cărții și bibliotecii editat de Biblioteca Municipală merită a fi consemnat, reprezentînd un util instrument de orientare atât pentru cititorul avizat cit și pentru cel care va dori să beneficieze de serviciile acestei instituții. În paginile lui întîlnim: manifestul UNESCO cu privire la biblioteca publică; relatarea privind reînființarea asociației bibliotecarilor, trecerea în revistă a unor valori bibliofile, programul manifestărilor culturale organizate trimestrial.

Subliniem în final promptuținea și calitatea acestui buletin — un real sprijin pentru bibliotecă și cititorii ei.

Aspecte de la Filiala pentru tineret a Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu“.

Fotografii de:
Dan POPESCU FINANȚU.

„Panait Istrati pelerin al inimii“

Comitetul de inițiativă al Asociației „Prietenii lui Panait Istrati“, în colaborare cu Liga de cooperare culturală România-Franța și Biblioteca Franceză din București, a organizat (în aprilie a.c.) două seri comemorative cu titlul „Panait Istrati — pelerin al inimii“. Manifestările s-au desfășurat la Muzeul de Istorie și Cultură al Municipiului București, avînd ca invitați: critici și istorici literari, profesori, cunoscuți actori-interpreți ai operei istratiene, realizatori ai Radio Televiziunii Române. Au luat cuvîntul evocînd momente din viața scriitorului și aspecte ale operei: Constantin Crișan — critic literar, Teodor Vărgolea — istoric literar, profesoara Maria Cogălniceanu din Brăila și Lilliana Somfălean din Cluj; lectorul francez Jean Hormière, actorii Mirela Gorea, Florian Pittiș și Adrian Pinteș; Sofia Șincan, Camelia Stănescu și Dan Ursuleanu — realizatori radio; Mugur Popovici — economist și Corina Costopol — redactor.

S-a creat o atmosferă de înaltă încălțură emoțională și prin prezența lui Al. Talex, exeget și prieten al marelui scriitor brăilean. Cu această ocazie a fost vernisată expoziția pictorului gălățean Aurel Manole, inspirată din opera istratiană.

Caracterul de mărturisire și confesiune s-a distins pe tot parcursul celor două seri, considerăm noi reușite, impunîndu-se cu pregnanță ideea că mesajul operei istratiene trăiește în contemporaneitatea noastră.

C. A.

„Iașul și Bucureștiul în vremea Junimii“ — expoziția de grafică a arhitectei Ana Maria Ionescu — a adus o notă de poezie și parfum de epocă, reconstituind cu sensibilitate atmosfera citadină specifică secolului trecut.

Incheiem aceste rînduri cu părerea criticului Eugen Simion „Ideea de a organiza o expoziție Maiorescu azi, cînd ne gîndim din nou la «Modelul Maiorescu» este minunată. Felicit Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu“ de a fi avut această inițiativă“.

Pentru a primi revista „BIBLIOTECA“, vă rugăm să prelungiți abonamentul pînă la sfîrșitul anului, revista avînd o apariție lunară. Pentru cei care doresc să primească revista prin colectura bibliotecilor facem precizarea că este necesar să ne comunice la redacție — Piața Presei Libere, nr. 1, București, telefon 17.07.30 — numărul de exemplare de care au nevoie.

• ACTUALITĂȚI • ACTUALITĂȚI •

Festivalul

Festivalul „Lucian Blaga“ se află la cea de-a zecea ediție. Iată pentru ce încercăm în anul acesta o reînțînire cu Blaga necenzurat, tocmai pentru a descifra împreună tainele acestui fenomen unic în cultura românească. Manifestările culturale se vor desfășura în perioada 6—9 mai 1990 în localitățile SEBES, LANCRĂM și ALBA IULIA. Dintre acestea enumerăm: sesiunea de comunicări „Lucian Blaga — integritate spirituală“, concursul de creație „Laudă semîntelor, celor de față și-n veci tuturor“, un recital extraordinar de poezie blagiană cu participarea unor remarcabili artiști profesioniști, o expoziție de artă plastică reprezentativă, inaugurarea unei expoziții permanente „Lucian Blaga — viața și opera“ într-un locaș nou.

La concursul de creație pot participa toți creatorii, în afaa membrilor Uniunii Scriitorilor. Lucrările dactilografiate, purtînd un motto introdus într-un plic ce conține și date referitoare la creator, vor fi expediate pe adresă: Casa de cultură Sebeș, bulevardul Lenin, nr. 45, cu mențiunea „Pentru concursul de creație“, pînă la 27 aprilie 1990. Juriul format din personalități ale culturii noastre de azi, va acorda premiile Festivalului.

Menționăm că toate cheltuielile de masă și cazare a participanților vor fi suportate de către organizatori.

COMITETUL DE ORGANIZARE

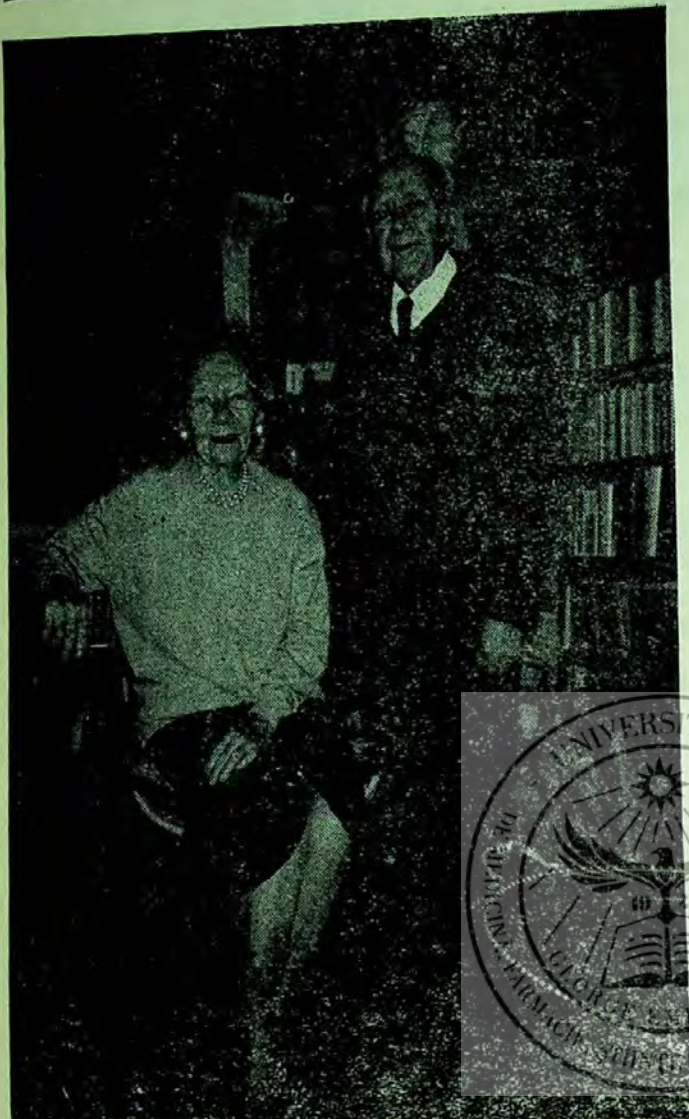
ÎN ATENȚIA CITITORILOR NOȘTRI !

Din motive independente de voința noastră, aducearea „la zi“ (mai exact spus, „la lună“) a apariției revistei „Biblioteca“ va mai dura o anumită perioadă (pe care o dorim cît mai rezonabilă, ca durată). În atari condiții, între numerele revistei și lunile cărora ar trebui să le corespundă (nr. 1 — ianuarie, nr. 2—3 — februarie, martie ș.a.m.d.) nu există nici o legătură. Facem această precizare pentru a nu stîrni nedumeriri că în acest număr, de exemplu, ne referim la evenimente care au avut loc în lunile aprilie sau mai.

Aducînd mulțumiri colaboratorilor și cititorilor noștri, le facem invitația de a transmite părerile lor privind revista noastră, problemele profesionale care-i frămîntă, ce doresc să citească în paginile revistei ce le aparține în întregime.

REDAȚIA

PATRIMONIU
Personalități
ale bibliologiei
românești

DIALOG PE O TEMĂ DATĂ **Interlocutor, prof. dr. doc.** **DAN SIMONESCU**

Pe strada Icoanei din București, stradă veche, căreia tocmai i se schimbaseră numele și urma să fie demolată cu puțin înainte de evenimentele din decembrie, există, la capătul unei alei înguste, mărginite de hortensii și trandafiri, o casă modestă, dar plină de farmec. O casă de cărturar, ce respiră civilizație și spirit, casa în care de multe decenii locuiește profesorul Dan Simonescu, decanul științei bibliologice românești. De ani și ani, profesorul este neschimbat și păstrează aceeași afabilitate, aceeași generozitate și aceeași dragoste de cultură și de frumos. Timpul și timpurile nu i-au atins nici memoria, nici calmul, nici superioara înțelegere a tuturor lucrurilor, bune sau rele. Profesorul Dan Simonescu a trăit vremuri de tot felul, dar și-a păstrat întotdeauna aceeași tinută proprie omului educat și neispitit de vanități și de ambiții. Camera sa de lucru, cu biblioteca încărcată, cu volume de preț, în toate spațiile disponibile, cu obiecte vechi de artă, mărturisește dragostea de frumos, tihna studiului și acea atmosferă aparte a existenței prin și pentru cultură.

În toți acești ani de tensiune și deznădejde, cei care veneau aici găseau o oază de civilizație și de încredere. Veneai deprimat de spectacolul lumii de afară și, după o oră, două, plecai înlărit, cu prezența profesorului Dan Simonescu și a admirabilei sale soții emana speranță, mai dăinuia ceva din România europeană.

De-a lungul anilor, pe măsură ce viața zilnică era tot mai greu de suportat, în casa profesorului Dan Simonescu rezistența la rău se întărea: nici un cuvânt rău împotriva vreunui cunoscut, nici o observație răutăcioasă, nici un reproș sau gând nedrept. Niciodată umbra unei ambiții sau norul vreunei vanități, nici un resentiment și nici un adevăr crud. Niciodată grijile zilei (multe și amare), nici neliniștea existenței tot mai precare nu au avut drept de prioritate și n-au alungat preocuparea pentru cultură. Întotdeauna pe masa de lucru s-au deschis cărți și au înflorit flori, alături de rama din care N. Cartoian își privește elevul...

— Ați avut, domnule profesor, șansa de a vă forma într-o epocă de strălucire a învățămîntului românesc universitar...

— Nu numai universitar. Și învățământul liceal era foarte bun. Am avut mari și foarte buni profesori, deși am studiat în provincie, la Cimpulung. Meseria de profesor era respectată și implica multă exigență. Profesorul era o autoritate prin cunoștințele sale și prin ținuta morală, prin condiția sa socială. În Cimpulung am avut mulți asemenea dascăli. Era profesorul Dumitru Baci, la franceză, aveam la română și latină pe Alexandru Bărcăcilă. Pe urmă, la Pitești, unde am urmat clasa a opta, i-am avut pe latinistul M. Mihăileanu și pe Ion Baiulescu, care ne predă filozofia la nivel universitar. De altfel el era elevul lui Titu Maiorescu.

— Și apoi la Facultatea de Litere și Filosofie din București?

— Am avut, cu adevărat profesori mari. Am studiat latina cu profesorul Evolveanu. I-am auzit pe Ioan Bianu, pe Ovid Densusianu, pe Mihail Dragomirescu. Am învățat cu N. Cartoian, cu D. Caracostea, I. A. Candrea, Dem. Russo.

— Pe urmă ați devenit dumneavoastră profesor.

— Mai întâi asistent, normal. M-a recomandat Ioan Bianu la catedra de Istoria literaturii române, în decembrie 1927. Apoi, în 1931 am preluat cursul de paleografie chirilică. Apoi proseminarul care asigura studenților o introducere în studiul surselor textelor, pregătind întocmiri de monografii, sinteze și cataloage. Seminarile care urmau, conduse direct de profesori, aveau la bază aceste proseminarii. În vremea aceea s-au format Emil Turdeanu, Alexandru Ciorănescu, Gh. Cardaș, Ion Cazan, Margareta Mociorniță. Era foarte bine gândit învățământul superior. Se organizau și excursii științifice cu studenții. Profesorul Cartoian, de exemplu, a întemeiat ca organ al seminarului său o publicație „Cercetări literare”, din care au apărut cinci volume pînă în 1943. Seminarul avea și o bibliotecă proprie lăsată moștenire de Ioan Bianu și îmbogățită de N. Cartoian. Multe cărți erau comandate special din occident. Din cursurile litografiate ale lui N. Cartoian, unele se vindeau, iar din fondurile obținute astfel se procurau alte cărți pentru biblioteca seminarului. Eu eram asistent — bibliotecar; așa hotărîse Ioan Bianu care ținea la mare

cinste această specialitate, el fiind bibliotecarul Academiei Române.

— Așa ați unit deci activitatea didactică și pe cea de bibliolog.

— Sînt două lucruri care se leagă, mai ales cînd ai fost elevul și colaboratorul lui I. Bianu.

— Și continuatorul...

— Este firesc ca un elev să vrea să continue opera profesorului său. Cel puțin acesta era spiritul de emulație pe vremea cînd m-am format eu.

— *Ca om de bibliotecă, om complet — cercetător, organizator, teoretician al biblioteconomiei, ca profesor, autor de cursuri de bibliologie, cum vedeți viitorul acestei instituții?*

— Ca să te pronunți asupra viitorului nu trebuie să uiți trecutul. Și noi avem un trecut îndelungat în acest domeniu. Întotdeauna vom avea de învățat de la trecutul nostru. Cît despre viitor, depinde de configurația viitorului social de vreme ce bibliotecile își diversifică serviciile potrivit cu evoluția societății. Tot așa pregătirea bibliotecarilor se adaptează necontenit la noile profiluri de bibliotecă. Căci bibliotecarul este creat de bibliotecă. Sigur că bibliotecă, în lume, trece prin mari transformări. Trecerea pe sistem computerizat introduce modificări de tehnică și deci de pregătire a specialiștilor. Noi ne aflăm încă în faza, să zicem, tradițională, cu înnoiri în privința activităților colaterale desfășurate de bibliotecă. Tehnicile vechi sînt încă valabile la noi. Ele se pot perfecționa o dată cu funcționarea bibliotecilor. În orice caz munca de bibliotecar nu intră în desuetudine. Ea este o activitate de specialist și nu trebuie făcută diletant. Este o meserie distinctă și cere o pregătire ca atare.

— *Noi am avut tradiții serioase de învățămînt bibliologic, iar dumneavoastră ați avut o contribuție remarcabilă.*

— Am scris în mai multe rînduri despre istoria învățămîntului bibliologic românesc. Acesta s-a născut din preocupări practice și a cunoscut mai multe etape. A pregătit cadre de mare valoare și a avut merite incontestabile.

— *Ultima serie a Secției de bibliologie a Institutului pedagogic din București a absolvit cursurile în anul 1970. În cadrul cursului facultativ de bibliologie de la Facultatea de filologie a Universității din București un singur profesor*

predă toate disciplinele bibliologice...

— Sigur că învățământul bibliologic ar trebui reorganizat, pe baze științifice, cu legături internaționale. Este necesară o catedră universitară, dacă nu un institut specializat, sînt necesare publicații la zi din străinătate, e nevoie de o bibliotecă metodologică pe lângă acest institut sau această catedră. Pretutindeni în lume bibliotecarul este recunoscut ca specialist și nu este deloc marginalizat. În străinătate există școli superioare de bibliotecari, căci aceasta este o meserie cu mare viitor, foarte complexă. Adevărul este acesta: învățământul de specialitate și practica în bibliotecă formează pe bibliotecar.

— *În istoria învățămîntului nostru de specialitate se pot identifica mai multe modele...*

— E adevărat, mai ales sub aspect istoric, dar acum pe plan mondial se pune problema unificării criteriilor și metodelor în formarea profesiei de bibliotecar prin unificarea disciplinelor predate, prin introducerea unui limbaj comun și a unui învățămînt unificat, atît sub aspectul bibliologic, cît și al tehnicilor de informare și documentare. Trăim într-o epocă în care dimensiunea informațională este definitorie pentru civilizație, așadar biblioteca departe de a se izola sau de a fi depășită ca instituție, intră într-o vîrstă foarte activă, cu mari perspective de viitor. România nu trebuie să evite a intra în acest circuit internațional, ce presupune schimb de informații și formarea unor cadre la nivelul cerut de societatea modernă. Sînt multe lucruri valoroase în vechiul învățămînt bibliologic românesc și în practica muncii de bibliotecă, dar este nevoie de o reorganizare și de o modernizare.

Dialogul cu domnul profesor Dan Simonescu ar putea continua. Plăcerea ar fi de partea oaspetelui, dar, pentru a nu obosi gazda, vom pune punct aici, nu înainte de a aduce interlocutorului multe mulțumiri.

Inițiativa binevenită a revistei „Biblioteca” de a deschide asemenea dialoguri tematice ar putea continua și aduce în discuție și alte probleme actuale ale bibliologiei românești.

dr. GH. BULUȚA

Biblioteca Institutului de Lingvistică și Istorie Literară la 70 de ani

● Concepție biblioteconomică modernă

Inceputurile și destinele acestei biblioteci sînt legate de Muzeul Limbii Române — institut de cercetări filologice, înființat în 1919 de renumitul savant în lingvistică europeană Sextil Pușcariu, care, implicîndu-se în realitatea momentului, și-a confundat rosturile încă de la 28 de ani cu acelea ale Academiei Române, deschizînd șantier filologic mai întîi la Cernăuți (în 1906) prin acceptarea elaborării Dicționarului limbii române — operă de căpătîi a poporului nostru. Întrucît lucrările acestei opere se desfășurau anevolos, materialul circulînd între Cernăuți, Salonic și alte localități din țară unde se aflau colaboratorii, conducătorul ei visa, în capitala Ardealului, la un cadru adecvat elaborării sale. Și într-adevăr, aici, și imediat după realizarea Marii Uniri din 1918, marele învățat își vede înfăptuite visele și scopurile pentru care venise la Cluj, oferindu-i-se posibilitatea de a-și pune în slujba neamului întreaga capacitate creatoare atît în organizarea învățămîntului superior și cercetării, de pe pozițiile cele mai moderne ale integrării lor, institutele de cercetări create pe lângă facultăți fiind locul de desfășurare a activității practice productive a cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților, cît și în elaborarea vastelor lucrări de sinteză de interes național (Dicționarul limbii române, Atlasul lingvistic român, „Dacoromania”) — dintre cele mai realizate publicații de romanistică ce au situat școala lingvistică clujeană în fruntea mișcării filologice din România, în perioada interbelică și făcînd din Muzeul Limbii Române „un centru de lingvistică romanică cum greu poate fi găsit în Europa de Vest” (K. Jaberg, într-o corespondență din 1929).

Dar Dicționarul ca sinteză a spli-

ritualității românești, pe lângă lăcașul ce i s-a oferit de Muzeu „într-o casă bine zidită, în soare” și „într-un frumos cartier de vile” atît de visat de conducătorul lui (S. Pușcariu, *Memorii*, p. 438, 535), mai avea nevoie și de o bază documentară care să cuprindă „momente de limbă din toate timpurile și din toate provinciile locuite de români” (S. Pușcariu, *Muzeul Limbii Române*, în „Dacoromania”, I, 6) și tot ce s-a scris despre poporul nostru și limba sa. De aceea Sextil Pușcariu a început munca la Muzeu cu înjgheburile unei „biblioteci de specialitate cît se poate de completă”, care, în concepția ctitorului ei, trebuia să fie o instituție dinamică, menită să răspundă marilor preocupări contemporane din domeniu atît prin asigurarea fondului documentar (retrospectiv și curent), organizat funcțional, în concordanță cu cerințele concrete ale cercetării, cît și printr-un sistem informațional de tip catalografic și bibliografic (retrospectiv și curent) de specialitate, ea transformîndu-se astfel din instituție auxiliară în instrument de cercetare, ca parte componentă a cercetării.

Cu o concepție biblioteconomică modernă, ce viza corelarea activității de bibliotecă cu preocupările științifice din domeniu și cu imperativele culturale ale vremii, precum și cu experiența în înființarea de biblioteci (în 1904 creînd o temeinică bibliotecă de specialitate la Seminarul român din Viena), directorul Muzeului s-a implicat cu competență și pasiune în alcătuirea acestei excelente biblioteci de profil (prima din țară și una din cele mai bogate din sud-estul Europei). Neobosita sa muncă depusă pentru procurare de publicații este menționată de colaboratorii săi și evidentă în *Memoriile* sale sau în corespondența familială :

Întrucît istoricul unei biblioteci ocupă un loc important în istoria generală a bibliotecilor și a culturii noastre, considerăm că ar fi potrivit să prezentăm cîteva aspecte ale evoluției Bibliotecii Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj-Napoca, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de activitate, materialul nostru dorîndu-se și un foarte modest omagiu adus ctitorului ei, Sextil Pușcariu, de la a cărui moarte s-au împlinit anul trecut 40 de ani.

La baza acestei succinte prezentări vor sta, desigur, documentele din arhiva Muzeului Limbii Române (Arhivele Statului — Cluj), cele existente încă în arhiva Institutului și bibliotecii, precum și materialele publicate.

„În magazinele de dublete și cărți disponibile ale Academiei, am găsit o mulțime de cărți prețioase pentru Muzeul Limbii Române. Am stat trei zile cu ceasurile înghițind praful, înnegrindu-mă de păienjenişul și mucegaiul cărților și voi mai sta alte trei-patru zile dar voi duce cu mine pentru Muzeu lucrări de valoare. Numai așa, punînd sufletul și toată munca, poți crea un lucru bun” (*Memorii*, p. 526) ;

„Ieri, după Academie, am fost la Parlament, unde iar am lucrat în bibliotecă și am isprăvit sortarea cărților. Nistor a fost ieri să vadă ce am ales din cărți: Așa înțeleg și eu că bibliotecile noastre cresc, dacă aveți pe cineva să se intereseze de ele și să lucreze ca tine. Era puțină amărăciune în cuvintele astea, căci toți profesorii cernăuțeni, toți tineri și desigur mai puțin preocupați ca mine, nimeni nu se găsește să stea zile întregi în magazine cu cărți și să facă triaj, trecînd cîteva mii de volume prin mîină” (București, 5 iunie 1923).

Fără ambiții de a avea cele mai bogate colecții din Cluj, S. Pușcariu nu mergea pe linia dezvoltării enciclopedice a fondurilor, căci „știam că ceea ce face valoarea unei biblioteci sau a unui muzeu nu e varietatea și prețul obiectelor expuse, ci faptul că între ele găsești ușor ceea ce cauți. Orice e de prisos ocupă numai un spațiu trebuitor pentru alte lucruri necesare și cere o îngrijire specială ce se ia de la alte in-
deletniciri /.../ De asemenea știam că trebuie făcută o delimitare clară a unui institut de cercetări științifice — Muzeul, față de instrucția ce se făcea la cursuri și seminarii”. De aceea, biblioteca seminarului era alta decît cea a Muzeului, de asemenea, și personalul științific. De aici reiese clar viziunea modernă a marelui savant în privința politicii

de achiziții, vizînd economia de bani, spațiu și muncă.

Deservînd Muzeul în cadrul căruia funcționa, biblioteca avea menirea de a asigura baza documentară a lucrărilor ce se elaborau aici, pe baza propriilor fonduri sau prin solicitări de documente de la alte biblioteci, arhive, muzee, colecții particulare din țară și străinătate, promovînd un larg schimb de publicații și cooperare interbibliotecară, colaborare cu instituțiile similare atît în îmbogățirea fondurilor, cît și în elaborarea bibliografiilor.

Dînd o fundamentare științifică activității acesteia, S. Pușcariu a fost preocupat, de asemenea, de organizarea optimală a bibliotecii în scopul economisirii la maximum a timpului de lucru al cercetătorului, dînd în acest sens îndrumări practice de organizare a colecțiilor, pe baze funcționale, pe materii, pentru orientarea rapidă și exactă a cercetătorului cu acces liber și rapid la raft. Acest sistem modern, apreciat și la vremea respectivă, a fost impus de condițiile de lucru concrete de la dicționar și a fost adoptat, după 1931, și de bibliotecile de specialitate, cu profil similar din București și Iași, care deservesc celelalte două colective colaboratoare la Dicționarul limbii române (DLR), serie nouă.

● Cine era și ce făcea bibliotecarul în această instituție ?

„Bibliotecarul îngrijește de colecțiile și biblioteca Muzeului”, „se îngrijește ca toate cărțile trebuincioase să fie în bibliotecă”, „el trebuie să urmărească toate publicațiile filologice extrăgînd pe fișe tot ce se rapoartă la lexicografia română și cunoscător al limbilor cu care cea românească a fost în contact, să caute în dicționarele existente, să precizeze exact etimologiile”, „lui i se dau două ajutoare pentru extragerea, copleșirea și aranjarea fișelor”.

● Biblioteca — un instrument al cercetării. Crearea bazei documentare

Din această perspectivă, bibliotecarul trebuia să fie de competență indiscutabilă și să-și desfășoare întreaga activitate printr-o prisma cercetătorului pentru ca

specialistul să nu consume pentru informare un timp mai mare decît cercetarea propriu-zisă. De aceea, directorul Muzeului s-a preocupat de dubla specializare, în profil și biblioteconomico-bibliografică, a personalului bibliotecii (cazul lui I. Georgescu-Tistu trimis la specializare în străinătate pentru a lua contact cu necesitățile profilului, cu marile biblioteci europene și cu renumiți bibliografi).

Din perspectiva viziunii lui S. Pușcariu asupra bibliotecii de specialitate, vom încerca să schițăm evoluția acestei instituții (în care ne desfășurăm activitatea), subliniind caracteristicile celor trei etape ce ni se par distincte.

Privită ca instrument al cercetării, crearea bibliotecii a constituit primul obiectiv al Muzeului Limbii Române. Ea își va desfășura activitatea din prima etapă (1919—1950) sub directa îndrumare a etitorului ei (pînă în 1945).

Conștient că întocmirea unei lucrări fundamentale ca Dicționarul nu se putea realiza fără existența unui fond inițial de publicații de specialitate, pe lîngă faptul că și-a dăruit propriile colecții, prin prestigiul său, S. Pușcariu a cîștigat și bunăvoința multor instituții, după cum a beneficiat și de înțelegerea și sprijinul bunului său prieten — blăjanțul Ioan Bînanu care, pentru crearea bazei documentare a acestei lucrări, a oferit Muzeului foarte multe publicații din fondurile Academiei.

Cu experiență, a cucerit muzeele și bibliotecile marilor orașe, statornicind relații trainice, a ținut legături cu intelectuali satelor, cu anticariatele și librăriile din țară și cu cele europene de prestigiu, precum și cu specialiștii vremii din țară și străinătate în scopul procurării de publicații de specialitate, precum și a cît mai multor cărți și manuscrise privitoare la istoria poporului român și limbii acestuia. Astfel, se achiziționa tot ce se tipărea în țară și destul de multă literatură străină de specialitate, precum și o mare parte din publicațiile mai vechi.

Analizînd fondurile procurate în această perioadă, constatăm că majoritatea publicațiilor s-au obținut prin cumpărături de la librării și anticariate, de la edituri sau redacții de reviste, precum și direct

de la specialiști din țară și străinătate; 715 volume prin schimb cu publicațiile Muzeului, din care 193 de volume din străinătate, avînd relații cu 17 instituții și redacții de reviste și cu 24 de specialiști străini. Masive sînt însă donațiile care la finele anului 1948 înregistrează un total de 4451 de volume, din care 108 volume din străinătate. Dintre instituțiile care au donat publicații Muzeului au fost: din țară — Academia Română 1838 de volume (1920—1941), Casa Școalelor, 285 de volume (1920—1941), Fundația pentru Literatură și Artă 227 de volume (1933—1941), Biblioteca Parlamentului 192 de volume (1924), precum și, cu un număr mai restrîns de donații, Ministerul Informației și propagandei, Astra — Sibiu, Arhivele Statului, Institutul de Istorie a Medicinii, Biblioteca Universitară — Cluj, Biblioteca Centrală — Blaj, Seminarul de Limbă Română, iar în străinătate — Seminarul de Romanistică — Berlin, Institutul de Cooperare Internațională etc. Dintre donatori individuali din țară îi menționăm pe S. Pușcariu (403 volume), V. Bogrea (396 volume), G. Sion (230 volume), V. Bologa (216 volume), Lia Pușcariu (109 volume) și mulți alții, cu nume reprezentative ca Leca Morariu, C. Lacea, Al. Lapedatu, I. Mușlea, I. Breazu, G. D. Serra, I. Georgescu-Tistu, A. Arbore, I. Bînanu, L. Blaga, T. Capidan, C. Daicoviciu, N. Drăgan, O. Ghibu, Iorgu Iordan, N. Iorga, I. Marțian, T. Papahagi, Șt. Pașca, S. Pop, Al. Procopovici, Al. Rosetti, I. I. Russu, M. Sadoveanu, T. Vianu; iar din străinătate: C. Battisti, Vigo Bröndal, V. Ciancio'lo, A. Durafleur, M. Friedwagner, B. Gáldi, E. Camillscheg, P. Grimm, K. Jaberg, N. Jokl, J. Jud, A. Lombard, W. Meyer-Lübke, C. Nagy, L. Netoliczka, R. Ortiz, D. Psatta, C. Tagliavini, W. Wartburg, care și ei primeau exemplare gratuite din publicațiile Muzeului.

După ce în 1930 s-au încorporat și cele 700 de volume ale bibliotecii de specialitate a Laboratorului de Fonetica Experimentală din Cluj, bilanțul eforturilor lui S. Pușcariu se încheie în 1944 cu un total de 13000 de volume organizate funcțional, pe materii, topografiate în-

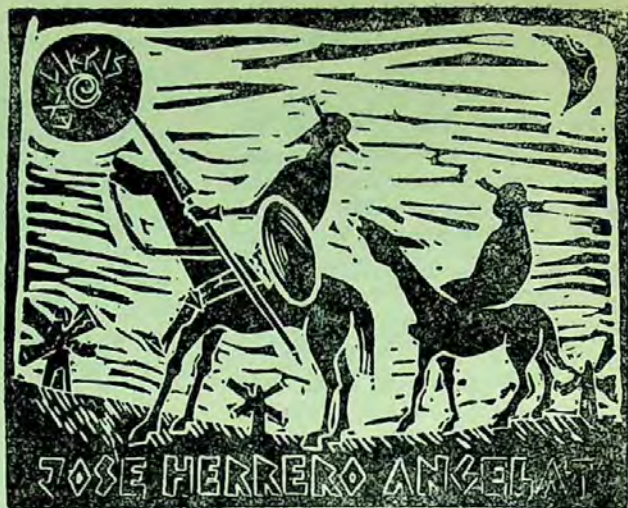
tr-un registru și regăsite într-un catalog alfabetic și unul pe materii (care cuprindea nu atât publicațiile din biblioteca Muzeului, cât cele lucrute în Bibliografia „Dacoromaniei“), cu fișe realizate prin decupaje din buletinul institutului și după sistem internațional, urmărindu-se astfel integrarea sistemului nostru de informare la circuitul internațional al informației științifice.

Sub conducerea lui S. Pușcariu, la această bibliotecă au lucrat: Constantin Lacea (1919—1921), custode-bibliotecar, care, împreună cu Florica Florescu și Sever Pop, a prelucrat 4 023 de volume și a pus bazele acelei organizări a publicațiilor pe materii și limbi, iar, în colaborare cu Leca Morariu, a realizat Indicele final al „Dacoromaniei“ I și II; Constantin Daicoviciu (1922—1924), custode, colecțiile sportive la 6 153 de volume fiind „catalogate după materie și alfabet“, tot acum începându-se bibliografia filologică și istorico-literară (la care colaborează și bibliotecarul), avându-l ca director pe I. Georgescu-Tistu; Gheorghe Vulcu (1924), custode-bibliotecar; Radu Paul (1924—1930), custode-bibliotecar, care colaborează și la „Revista periodicelor“ alături de I. Georgescu-Tistu, întors de la specializare din străinătate, și apoi, alături de alți muzeiști, sub conducerea Liei Pușcariu sau Ion Breazu care au condus biblioteca și bibliografia; Dimitrie Macrea (1931—1934), custode-bibliotecar, a lucrat Indicele de volum al „Dacoromaniei“ VI și VII; Emil Capidan, fratele lingvistului (1934—1937), prim-custode; Vasile Băjenică (1937—1940), secretar-bibliotecar. Între 1941—1952 lucrează la bibliotecă: Pia Gradea, bibliotecar șef, și Vasile Băjenică, bibliotecar, prelucrând anual cca 600 de volume (în 1950, ajungându-se la un total de cca 14 000) și colaborând la **Indicele final** al „Dacoromaniei“ XI.

În perioada 1940—1945, biblioteca și-a desfășurat activitatea în cadrul Muzeului mutat la Sibiu o dată cu Universitatea. Întoarsă în 1945, ea va servi atât Muzeul cât și Institutul de Lingvistică (înființat în acest an de Ministerul Educației Naționale) cu care va funcționa sub aceeași administrație și în aceeași clădire până în 1951 când s-au contopit.

(Continuare în numărul următor)

Elisabeta FAICIUC

PATRIMONIUL

Ctitorii

Argumente pentru o Bibliotecă Militară Națională

Biblioteca Centrală

a Ministerului Apărării Naționale

la 130 de ani de existență

Vechile cronică românești și străine reflectă gândirea strategică a voievozilor români și descriu, uneori în detaliu, deprinderile tactice, armele și procedeele de luptă folosite, apreciază aplicarea ingenioasă a principiilor ducerii războiului la condițiile fiecărei epoci, la specificul fiecărui invadator.

Bibliotecile și muzeele din marile centre de cultură ale Europei păstrează manuscrise și cărți în paginile cărora vitejia românilor „întru apărarea creștinătății“ incununează uimirea descoperirii acestei insule de latinitate.

Primul text cunoscut în limba română, scrisoarea lui Neacșu din Cimpulung (1521), anunță eventualitatea unei expediții militare turcești în Țara Românească. În aceeași perioadă, *Învățăturile lui Neacșu către fiul său Teodosie* cuprind sfaturi pentru organizarea și conducerea oștilor.

Peste două secole, Dimitrie Cantemir analizează cu mijloacele omului de știință instituția militară românească în capitolul „Despre armata Moldovei“ din cunoscuta lucrare *Descrierea Moldovei*, solicitată de Academia din Berlin.

În Transilvania și Banat, arhivele regimentelor grănicerești cuprind mărturii prețioase privind contribuția acestor instituții militare ale românilor din Imperiul Habsburgic la promovarea ideilor Școlii Ardelene, pentru unitatea culturală și politică a tuturor românilor.

În timpul războaielor ruso-austro-turce, cind țările române au suferit datorită așezării lor între cele trei imperii rivale, au circulat numeroase manuscrise, originale și traduceri, despre evoluția fenomenului militar românesc.

Tipăriturile vechi românești (până la 1830) cuprind o mare diversitate de scrieri cu conținut militar: istorii, regulamente, tratate de pace, convenții de alianță, proclamații ale trupelor de ocupație, foi volante.

Renașterea armatei naționale, în anul 1830, a însușit pe carturarii patrioți, care vedeau în instituția militară un instrument esențial pentru înfăptuirea unității și independenței naționale. Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Vasile Cîrlova, Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac, Alexandru Ioan Cuza și alții s-au înrolat în oastea țării cu convingerea că pot contribui la realizarea marilor idealuri ale poporului român.

Regulamentele Organice ale Țării Românești și Moldovei, primele constituții ale principatelor române, conform cărora se reînființaseră armatele „pămîntenești“, prevedeau, între altele, și înființarea unor biblioteci naționale la București, Craiova și Iași. Astfel, Biblioteca Colegiului Național „Sfîntul Sava“, Biblioteca Școlii din Craiova și Biblioteca Academiei Mihăilene își vor deschide în curînd colecțiile „pentru citire publică“, prima în 1838, ultima în 1841.

Obținând o pierdere a cenzurii, tinerii cărturari munteni și moldoveni, unii dintre ei militari, au reușit să instituie depozitul legal pentru toate cărțile tipărite, în 1813 în Țara Românească și în 1858 în Moldova.

Progresele din toate ramurile activității omenеști, mai ales în domeniul militar, necesitatea continuării și aprofundării studiilor începute în școlile militare din străinătate, i-au determinat pe unii ofițeri să încerce, cu mijloace proprii, realizarea unor biblioteci de specialitate pentru folosul oștirii.

Convinși că este posibilă crearea unei literaturi militare naționale, citiva tineri ofițeri și-au propus editarea unor colecții de cărți militare în limba română, precum și înființarea unor biblioteci pentru oștire. Într-o scrisoare către Ion Ghica, aflat la Iași, din 16 noiembrie 1843, Nicolae Bălcescu scria: „peste câteva zile îți voi trimite un program pentru înființarea unei biblioteci militare, program pe care eu și Tell îl vom tipări. Nădăjduiesc că ne vei procura citiva subscriitori printre militarilor moldoveni”. Era vorba de inițierea unei colecții de cărți militare și Bălcescu cerea prietenului său aflarea unor abonați dintre militarilor interesați.

Cu ocazia publicării unui „Reglement militar pentru oștirea Moldovei” (Iași, 1845), comandantul oștirii, generalul-inspector Dimitrie Sturdza, fiul domnitorului Mihail Sturdza, anunța la 2 decembrie 1845: „am socotit de neapărat a înzestra corpul militar cu toate scrierile trebuitoare spre a putea aduce învățătura ofițerilor și rangurilor de jos la rezultatul dorit unei oștiri bine organizate. Stăruința mea nu va conțeni și în viitor de a se putea în curând traduce și tipări colecțiile scrierilor cele mai nouă și mai de folos”.

Peste mai puțin de un an, la 10 noiembrie 1846, sub îndrumarea lui Dimitrie Sturdza, se elaborează regulamentul de funcționare a primei biblioteci militare românești. Cel dintâi catalog al acestei biblioteci, înființate la Iași, cuprindea 277 volume. Porunca de zi nr. 3, din 14 ianuarie 1847, semnată de Dimitrie Sturdza, aducea la cunoștința „domnilor ofițeri, cadeți și subofițeri care ar dori de a avea oarecare teoretice cunoștințe de științele militare, precum și în partea atingătoare de arma în care se află slujind”, că a fost înființată o bibliotecă unde pot citi „cele mai nouă trebuitoare”.

În Muntenia, colonelul Ioan Emanoil Florescu, donează în 1852 Școlii militare din București mai multe cărți, iar domnitorul Barbu Știrbei dă următoarea înaltă rezoluție: „I se va arăta a noastră mulțumire, iar școala va întocmi o condică unde să

se scrie numele celor ce vor fi dăruitori acestui așezământ”. Această hotărîre domnească este actul de întemeiere al bibliotecii. Presa vremii anunța numeroase donații de cărți, pentru care instituțiile aduceau mulțumiri publice.

Unirea Moldovei cu Țara Românească, făurirea statului național român a creat condiții noi atât pentru evoluția instituției militare românești, cât și pentru destinul bibliotecilor militare ca instituții de cultură. Dacă primele biblioteci militare românești, din capitalele celor două principate, au fost rezultatul unor inițiative și contribuții personale ale ofițerilor, acum era necesară o contribuție a statului.

Ministrul de război Ioan Emanoil Florescu propune domnitorului Alexandru Ioan Cuza spre aprobare Ordinul de zi pe toată oastea nr. 93, din 25 mai 1860, care prevedea: „Biblioteca, colecția de modeluri de îmbrăcăminte și arme, precum și probele de materialuri de tot felul urmînd a lua o mare dezvoltare, Ministerul a simțit de a sa datorie a întocmi îngrijirea și controlul acestora în mod regulat”. Prin acest ordin de zi era numit primul conservator al bibliotecii, sublocotenentul Panaiotescu din Statul Major General, și se fixa totodată modul de înregistrare, de păstrare și de consultare a cărților. Deși ordinul se referea și la colecția de uniforme și arme, avînd deci intenția să pună bazele unui muzeu militar, reglementările priveau numai formalitățile ce urmează pentru consultarea cărților.

Importanța acordată de forurile legislative ale Principatelor Unite bibliotecii Ministerului de Război poate fi apreciată prin prisma sumei de 40.000 lei, alocată în bugetul ministerului pe anul 1860 „pentru cumpăratoarea de cărți și abonamente la jurnale”.

Crearea acestei instituții de cultură a armatei române a fost rezultatul eforturilor și preocupărilor unor ofițeri patrioți, continuatori ai idealurilor revoluției de la 1848.

Pentru a asigura un nucleu inițial de cărți militare pentru această bibliotecă și ținînd seama că școlile militare de la București și Iași primeau noi regulamente, instrucțiuni și cursuri elaborate de profesorii școlilor respective, ministerul a propus domnitorului unificarea fondului de carte, astfel încît „în viitor bibliotecile Ministerului de Război și a Școlii militare nu vor forma decît una și aceeași”. Bineînțeles că numărul cărților nu era prea mare, el încapînd în câteva du-lapuri.

Interesul crescînd arătat de oame-nii de cultură din armată față de bibliotecile militare este oglîndit și de apariția în revista „România militară”, în numărul din ianuarie

1864, a unui articol semnat de căpitanul Eustațiu Pencovici. Autorul propune elaborarea unui regulament de funcționare a bibliotecilor militare, organizarea științifică a fondului de carte și tipărirea unui catalog, după modelul celui editat de Depozitul de război din Franța în 1861. El arată, de asemenea, necesitatea înființării unor biblioteci militare în diferite garnizoane ale țării.

În urma acestei propuneri, sub îndrumarea căpitanului Pencovici, este elaborat și tipărit primul catalog al Bibliotecii Ministerului de Război în anul 1867 (anul înființării Bibliotecii Academiei Române). De asemenea, a luat ființă prima bibliotecă de regiment din armata română, la Craiova în 1865, prin grija colonelului Ioan Logadi.

Evoluția structurilor de conducere a armatei române a făcut ca Biblioteca Ministerului de Război să funcționeze în perioada 1870—1882 în cadrul Depozitului de război și apoi în subordinea Marelui Stat Major (1882—1945). Actuala Bibliotecă Centrală a Ministerului Apărării Naționale, reunind fondurile aflate la Marele Stat Major, Direcția Superoară Politică a Armatei, Casa Oștirii și Casa Centrală a Armatei (Cercul Militar din București avea bibliotecă din 1878), a mai fost reorganizată în 1954 și 1968.

Analizînd învățămintele celor 130 de ani de existență, bibliotecarii și conducerea acestei instituții de cultură a armatei române au hotărît să propună organelor în drept înlocuirea actualei denumiri, care sugerează activitatea unei simple biblioteci departamentale, cu denumirea mai potrivită: Biblioteca Militară Națională. Susținem acest lucru prin vechea instituție, prin valoarea deosebită a celor peste 200.000 de volume (enciclopedii naționale și internaționale, enciclopedii militare apărute în diferite țări, lucrări de istorie, artă și știință militară, tehnică civilă și militară, lucrări din toate domeniile cunoașterii și creației umane, inclusiv literatură și artă), dar mai ales prin faptul că, alături de beneficiarii, instituții și persoane, din Ministerul Apărării Naționale, la acest tezaur de carte militară au acces numeroase instituții de cultură din București și din țară, cum ar fi: radioteleviziunea, cinematografia, muzeele naționale și locale, institute de cercetări civile și personalități ale vieții artistice, culturale și științifice. Relațiile de colaborare și schimb de publicații cu instituții similare din alte țări o îndreptătesc, de asemenea, să poarte acest nume.

Mihai POPESCU

PATRIMONIU

Pagini de recitit

Cînd am publicat, în Revista bibliotecilor*, încercarea noastră de reconstituire bibliografică a bibliotecii marelui scriitor, eram deplin încredințați că, treptat, la cărțile aflate de facto în diferite colecții se vor adăuga mereu altele, fie din cele semnalate, fie titluri noi, necunoscute încă.

Recent, consultînd Creșterea colecțiilor Bibliotecii Academiei, am aflat că, în 1909, a fost achiziționată de la scriitorul Emil Girleanu lucrarea lui Amfilohie Hotiniul, *De obște gheografie* (Iași, 1795) cu un autograf Ion Creangă**. Și într-adevăr, între cele patrusprezece exemplare aflate astăzi în fondul de carte veche românească al Academiei am identificat pe acela înregistrat de noi la poziția 33. El fusese prezentat inițial de G. T. Kirileanu, în revista *Șezătoarea*, în 1899, ca existent în bojdeuca de la Ticău, și, în 1935, de N. Timiraș, fără a se menționa locul de păstrare.

Carta are însă și o notă a lui Emil Girleanu, care mărturisește că a cumpărat-o, în 1902, de la librăria Iuliu Barasch din Iași „pe prețul de 10 lei“, drept „amintire despre acești doi mari scriitori“, deoarece tipărirea fusese dăruită de Eminescu lui Creangă, în 1878, iar ultimul făcuse, marginal, această mențiune.

După moartea lui I. Creangă, bătrîna carte a intrat în posesia lui C. I. Deliu, soțul Ecaterinei Vartic, care semna, în calitate de

Fig. 1

O carte din biblioteca

* Revista bibliotecilor, 23, nr. 11—12, nov-dec. 1970, p. 720—726

** Biblioteca Academiei, C.R.V—594, exemplarul nr. 3 (II 149045), inventar nr. 606.

Articol reprodus din „Revista bibliotecilor“, anul XXIV, octombrie 1971, p. 617—618.

Fig. 2

Iul ION CREANGĂ

proprietar, pe forțașul posterior, la 27 iunie 1894. De la Deliu cartea a ajuns la librarul ieșean, iar în cele în 1902, răscumpărată, la Emil Gîrleanu, care la rîndul său, o vinde Bibliotecii Academiei, la 1 octombrie 1909, după cum se menționează pe foaia de titlu.

Volumul poartă și unele însemnări chirilice anterioare, care depășesc însă cadrul acestei cercetări. Ne mărginim doar la cele făcute în românește.

DESCRIEREA BIBLIOGRAFICĂ :
 Amfilohie Hotiniul. De obște gheografie pe limba moldovenească..., Iași, 1795 (cf. Bibliografia românească veche, vol. 2, p. 378—379, nr 594).

INSEMNĂRI DE PROPRIETATE :

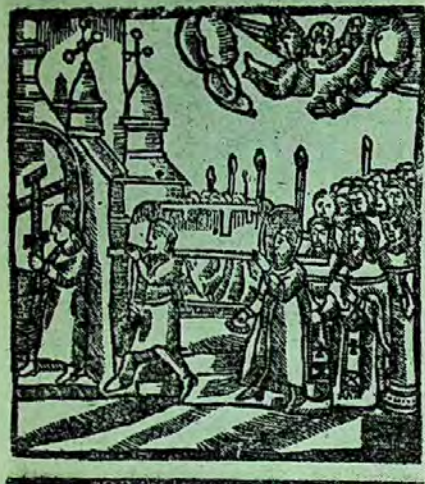
a. Pe pagina de titlu (fig. 1): „Emilgar (Emil Gîrleanu) 1902 Bîrlad“ (în dreapta, sus); „Și aceasta împreună cu alte dintre ale lui Vasile Văcărescu ser. (dar)“ (în mijloc); „Cumpărată dela Em. Gîrleanu, la 1 octom. 1909“ (jos);

b. Pe pagina de început a lucrării, purtînd titlul: „Pentru izvodirea gheografiei“ (fig. 2): „Din cărțile subscri-/sului, Ion Creangă, 1678 (1378), I. Creangă“ (sus); „Dăruită mie de d-l Mihai Eminescu, / eminentul scriitor și cel mai mare poet / al Românilor, 1878 — I. Creangă“ (manșeta din dreapta); „Nu lipsește din ea nici o filă“ (manșeta din stînga); „Cumpărată de mine din librăria Barasch, Iași / pe prețul de 10 lei, pentru a o ținea ca amintire / despre acești doi mari scriitori, maestri a-i (sic) literaturii / noastre și mai ales pentru a nu se înștrăina o carte a lor / ci a rămînea unuia care se gîndește cu admirație, evlavie / și respect la dîșii. / Emilgar, / 1902 / Bîrl'ad“ (jos).

c. La p. 230: „C. I. Deliu“ (Semnătura se repetă, însoțită de dată, la forțașul posterior, verso: „1894 Iunie 27 C. I. Deliu“.

Corneliu DIMA-DRAGAN

ΝΙΣΑ
ΣΗ
ΚΖ
ΑΦ

ΖΗΝΕ ΕΙΤΕ ΔΗΗ

CRV 475

Xilografura transilvană
în anul 1784

CRV 475. Molitvenic, Blaj, 1784.

ΜΖΡΗΡΗ ΠΑΛ

În anul 1784, an de mari frământări sociale, cînd țărani iobagi exasperați de situația grea în care se aflau s-au ridicat sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan pentru afirmarea drepturilor lor refuzate de administrația locală, la Blaj, în tipografia uniților, apar două volume: **Propovedanie sau învățături la îngropăciunea oamenilor morți** de Samuil Clain de Sad și un **Evhologhiion adică Molitvenic**.

Cercetarea noastră încearcă să discearnă ecourile evenimentelor asupra ilustrației acestor volume și să-l prezinte pe artist — xilograful pînă în prezent anonim — pe Dimitrie Finta în prima sa fază, recunoscut de noi prin particularitățile stilului său, pe baza analizei stilistice provenind din operele sale ulterioare, semnate, incluse în volumele apărute la Blaj, Sibiu sau Brașov între anii 1790 și 1800. Dimitrie Finta marchează în acest an eroic 1784, în xilogravura cărții românești, un memorabil moment.

Istoricul blăjean dr. Ioan Rațiu menționează începutul activității lui Dimitrie Finta în tipografia seminarului din Blaj în anul 1782, specificînd și sfîrșitul vieții sale în 1804¹. Documentele, desigur incomplete datorită vitregiei vremurilor, puse în valoare de C. Tatai-Baltă și C. Smereșchi îl consemnează la Blaj pe Dimitrie Finta ca tipograf secund și „colector” (zețar, n.n.) de la 1787 pînă în 1800 inclusiv, cu excepția unor intervale². Recent, C. Tatai-Baltă încearcă pentru prima dată reconstituirea activității de xilograf a lui Dimitrie Finta, ocupîndu-se de gravurile semnate „pentru aportul lăudabil la buna desfășurare a tipografiei din Blaj, în primul rînd în calitate de tipograf. Dacă era necesar și timpul îi permitea se îndeletnicea și cu arta gravării în lemn... nefiind lipsit de calități”³.

După cum vedem, în anul 1784, canonicii de la Blaj prevedeau vîrsări de sînge. Volumul lui Samuil Clain de Sad era cartea de care preoții vor avea nevoie stringentă: **Propovedanie sau învățături la îngropăciunea oamenilor morți**. Dacă volumul este decorat cu un fruntar de inspirație occidentală, cu motive lineare rococo pe fundal cu hașuri verticale situînd într-un panou central un heruvim cu aspect laic, el include și o suită de inițiale deosebite, din care surprinzătoarea aluzie realistă este majuscula **O** ce deschide textul. Ea conține efigia de profil a unui ostaș, cu cască și sulită, exprimînd astfel vremurile tulburi, sub semnul zeului Marte, cărora volumul le venea în întîmpinare. Alături de inițialele pe fond negru sau hașurat, cu frunze sau flori, majuscula **D** conține sus, în colțul stîng, un profil de bărbat ce credem a fi autoportretul xilografului Dimitrie Finta. El gravează

pentru acest volum și trei finale, una de pură virtuozitate caligrafică, alta cu elemente de arabesc vegetal dezvoltate în jurul unei cruce grecești, iar ultima, o simplă cruce modest înflorată.

În prefața **Molitvenicului** circumstanțele conjuncturale ale apariției volumului sînt definite tot aluziv: „între aceste vremi de împărechere (unire, n.n.) și de învăluială (primejdie, n.n.) la care păcatele noastre au adus pre neamul nostru”⁴. Dar **Molitvenicul** ce reia ilustrația volumului precedent nu ne-ar fi atras atenția dacă nu ar fi cuprins o întreagă suită de imagini inedite, xilogravuri nesemnate de o excepțională valoare, cărora li se alătură și cele ale altor gravori, preluate din volume anterioare, ca Ioanichie Endredi și Petru Rîmnicianul⁵.

Pagina de titlu o constituie xilogravura interpretînd cu fidelitate compoziția occidentală în acuarfort, cu o consolă ce susține pe fundalul înflorat coroana de lauri pe a căruia eșarfă citim: Tainele / Bisericii / Răsărit(ului) / Botezu(l) / Mirul / Cumin(ecarea) / (S)povedean(ia) / Maslul / Hiroton(ia) / Cununi(a)⁶. Aspectul este evident popular în tratarea motivelor vegetale cit și fondului acestora, xilografurile căutînd să reproduea foarte exact efectele specifice gravurii în metal.

Stema este impresionantă acvilă bigefală habsburgică, cu scutul transilvan pe piept (sapte cetăți) completată cu două motive florale așezate lateral. Jocul hașurilor dese, paralele sau întretăiate subliniază expresionist caracterul feroce al răpitoareii, iar linia urmăriind contururile desfășoară broderia formelor, a peisajului din scut și a florilor laterale, ceea ce constituie o modalitate specifică xilografului Dimitrie Finta, gravorul paginii de titlu.

Trei noi fruntare aduc diferite forme de tratare:

1. Cel cu medalionul lui Isus, veghiat dintre ramuri cu flori de doi porumbel, pe fond negru interpretează un model kievean, cu elemente decorative ce depășesc forma dreptunghiulară. 2. Asemănător unei jardiniere, altul desfășoară descrescător flori între rostogolirea frunzelor. 3. Compoziția cu medalionul Duhului Sfînt încadrat de doi îngeri ascunși în tufe de ferigi este gravat cu hașuri și contraste de lumină într-o factură rustică, de farmec modern. Acestora li se adaugă și fruntarul din **Propovedanie**.

Deși ele reprezintă o diversitate de stiluri, expresie a influențelor multiple, totuși aparțin aceluiași gravor, Dimitrie Finta, care adaptîndu-se modelului imprimă accentul personalității sale: modul de interpretare a desenului, o anumită robustețe și rusticitate a formelor, modalitatea de tratare a umbrelor.

CRV 472. Propovedanie, Blaj, 1784.

CRV 475. Molitvenic, Blaj, 1784.

Aceste calități sînt evidente și în cele cinci compoziții: Botezul, Cununia, Maslul, Impărtașania și Îngroparea mireanului. Momente esențiale ale vieții, unele festive, ele sînt înfățișate cu farmecul obișnuitului, fără emfază, cu firescul cotidian. Chipurile sînt cele ale țărănilor, ale preoților din sat. Xilograficul reduce la esențial formele, elementele de arhitectură, biserică sau palat. Tratarea stilizată a chipurilor, a costumelor, cu indicarea sobră, prin hașuri largi a planurilor și a umbrelor creează un dramatism reținut. Păstrînd contururile mari, excluzînd detaliile, scenele acestea devin modele ale genului de observație a vieții și de măiestrie a înfățișării directe, incisive, a realității, modalitate de reprezentare ce ni se pare a fi în concordanță cu evenimentele sociale ale anului.

Xilografului îi aparține și chenarul nesemnăat provenit din Octoih, Blaj 1783, format din flori, albine și fructe, pe tulpini purtate de vase cu toartă.

Inițialele volumului, aparținînd aceluiași gravor Dimitrie Finta sînt în număr impresionant: peste patru duzini, inedite, distingînd diferite compoziții, dovada unei bogate fantezii ce utilizează diferite feluri de tratare a motivului. Astfel: 1. Unele majuscule viguroase pe fond alb au caracter arhaic, primitiv, cu forme închipuind vegetale, hașurate mărunt. 2. Altele, tot pe fond alb, desfășoară în jurul litere-

CRV 475. Moltvenic, Blaj, 1784.

lor arabescuri sau vegetale, forme pline sau puțin hașurate. 3. Pe același fond luminos o suită de 12 inițiale au frunzele ample azurate (hașurate orizontal), unele majuscule avînd formă clasică, latină. 4. Inițiale al căror fond este hașurat, pornind de la o simplă floare ce însoțește majuscula G (aroafă), pînă la elemente de arhitectură, ca cele două capele ce străjuiesc inițiala I (nternat), ca acel D, cu două turle ale mănăstirii blăjene, sediul D (iecean) sau un P reprezentînd un P (ortic).

Dar cele mai numeroase inițiale sînt cele pe fond negru, decorate cu frunze mari sau mici, cu flori de cîmp, deschise, de față sau profil, așezate în glastră, după modelul Rîmnicului, toate gravate cu vigoare dar și cu finețe. Unele au dragoni ca cei doi D, sau chip de heruvim. Dar din toată suita semnificativ ni se pare a fi inițiala D, compoziție ce include o bară cu verigi, element ce sugerează zăbală și caznă, desigur inspirată de evenimente.

Dimitrie Finta, debutînd la Blaj în jurul anului 1782, se înscrie în șirul tipografilor ce excelează și în arta xilografurii pe care o exercită constant de-a lungul existenței sale, asigurîndu-i nemurirea. Prin gravurile Propovedaniei și ale Moltvenicului arta sa, în această primă fază, se înscrie în zona expresivității populare cu un puternic accent arhaic exprimat printr-o linie viguroasă, sintetică și de contrast obținut prin largi zone hașurate ce creează o tensiune dramatică. Prin această modalitate plastică arta sa găsește un corolendent în evenimentele tragice transilvane.

Dragoș MORĂRESCU

Note

1. Rațiu, Ioan. *Din trecutul meseriilor și negotului din orașul Blaj*, Blaj, 1912, p. 20.

2. Tatai-Baltă, C. și Smercinski T. *Activitatea tipografiei de la Blaj, (1787—1821) reflectată într-un material arhivistic*. În: „Apulum”, XIX, 1981, p. 239—258, anexa II.

3. Tatai-Baltă, C. *Gravuri în lemn de la Blaj IV. Gravuri atribuite lui Petru Papavici Tipograf Rîmnician și gravorul Dimitrie Finta*. În: „Apulum” XXII 1983, p. 245—262.

4. BRV, II, p. 295.

5. Volumul este decorat și cu trei xilografuri reluate din volumele blăjene, anterioare, gravate de Ioanichie Endredi: 1. Răstignirea cu 16 compartimente marginale și 2. Botezul lui Isus ambele semnate; 3. Închinarea păstorilor, nesemnăată. Acestea li se adaugă și xilografurile semnate de Petru Rîmnicianul: Isvorul Tămăduirii și miniaturala Madonă cu pruncul.

6. Specificarea textelor este eronată în BRV, II, 294.

GALAXIA GUTENBERG

In memoriam
Al. Rosetti

Edițiile definitive ale scriitorilor români contemporani apărute la Fundația pentru Literatură și Artă 1936—1947

Pînă la începutul celui de al treilea deceniu al secolului al XX-lea, scena editorială din țara noastră a fost dominată de așezăminte pe care le-am putea numi tradiționale, întemeiate în a doua jumătate a veacului trecut: Socec, Göbl, Ionnițiu, Alcalay, Minerva, Steinberg (Cultura Românească, din 1910), Sfetea, Casa Școalelor și altele, la București; Șaraga, la Iași; Samitca (Scrișul Românesc, din 1922) la Craiova; Astra și Krafft, la Sibiu; Ciurcu, la Brașov; Diecezană, la Arad; Aurora, la Gherla; Bornemisa, la Orăștie etc.

Curînd după primul război mondial, au avut loc schimbări importante care au dus la închegarea unor întreprinderi editoriale moderne, cu nimic mai prejos decît cele occidentale.

În august 1920 a luat ființă Editura România Literară, numită și Societatea de Cultură și Arte Grafice Editura Românească, la îndemnul unui grup de intelectuali patrioți: Gheorghe Țițeica, Vasile Pâr-

van, Dimitrie Gusti și Marin Simionescu-Râmnicăneanu. În ianuarie 1921, numele editurii a fost schimbat în **Cultura Națională**. A funcționat până în 1928, sub conducerea lui Vasile Pârvan și Marin Simionescu-Râmnicăneanu, apoi, din 1930, sub genul editorial al lui Al. Rosetti.

Tradiția **Culturii Naționale** de carte îngrijită a fost continuată, din 1933, de **Fundația pentru Literatură și Artă**, sub îndrumarea aceluiași mare editor, Al. Rosetti, de data aceasta director simultan la două edituri. Prin efortul lui Al. Rosetti, **Fundația** a tipărit colecții de autori români moderni și contemporani, lucrări științifice cît și alte cărți care impresionează și astăzi prin tinuta lor științifică riguroasă și prin grafica elevată. Între cele mai durabile realizări ale **Fundației pentru Literatură și Artă** se situează la loc de frunte — alături de monumentală **Istorie a literaturii române** de G. Călinescu și de primele trei volume de **Opere** de Eminescu, elaborate de Perpessicius — colecția de excepție **Scriitori Români Contemporani**, publicată între anii 1936 și 1947, care cuprinde 14 ediții definitive ale scrierilor lui Tudor Arghezi (1936, 1940 și 1943), Mateiu Caragiale (1936), Elena Farago (1937), Adrian Maniu (1938), Șt. O. Iosif (1939 și 1944), Ion Minulescu (1939 și 1943), Mihai Codreanu (1939), Lucian Blaga (1942), Al. T. Stamatiad (1942), George Bacovia (1944), Vasile Voiculescu (1941), Ion Pillat (vol. 1—3, 1944), Emil Isac (1946), Camil Petrescu (vol. 1—3, 1946—1947).

Din edițiile definitive, 12 sînt de poezie, una conține proză și versuri (**Opere** de Mateiu Caragiale), iar alta include dramaturgia lui Camil Petrescu. Trei dintre ele au fost revăzute și completate: Arghezi, în 1940 și 1943; Șt. O. Iosif, în 1944 și I. Minulescu, în 1943, ceea ce constituie o abatere de la convenție, ediția definitivă fiind cea revăzută de regulă de autor și declarată fixă și invariabilă, fapt pentru care mai este numită și cu termenul latin ediție *ne varietur*. Edițiile ulterioare, indiferent dacă autorul mai era sau nu în viață, trebuiau să urmeze întocmai textul ediției definitive, fără să se opereze schimbări. A existat și situația excepțională cînd autorul a intervenit pentru a modifica, îmbunătăți, corecta sau adăuga materiale noi, așa cum a procedat Tudor Arghezi cu ediția din 1936, republicată în 1940 și 1943. Ediția a treia Arghezi are meritul de a fi fost innobilată cu ciclul de poezii **Hore**.

Unsprezece dintre edițiile definitive în discuție sînt îngrijite de autorii lor. Fac excepție scrierile lui Mateiu Caragiale (editate de Perpessicius), Șt. O. Iosif (redactate de Șerban Cioculescu) și Emil Isac (al-

cătuite de M. R. Paraschivescu, fără îndoială cu acordul și sprijinul poetului, pt atunci în viață).

După cum am arătat mai sus, prima lucrare a seriei este **Versuri** de Tudor Arghezi, tipărită, ca și celelalte, la Imprimeria Națională. Reproducem colofonul acestui volum, deoarece datele sale se repetă, cu unele deosebiri, la mai toate operele colecției: «Tudor Arghezi, **Versuri** este primul volum din colecția „Scriitori Români Contemporani, ediții definitive”. Poeziile strînse în prezentul volum au fost alese de autor, iar textul lor revizuit tot de acesta. Ediția s-a tras în două mii două sute douăzeci și cinci de exemplare, și anume: douăzeci și cinci de exemplare nepuse în comerț, pe hîrtie Vidalon Chamois, numerotate de la 1 la 25, și două mii două sute de exemplare pe hîrtie velină albă vîrgată, fabricată pentru **Fundația pentru Literatură și Artă** „Letea” și purtînd în filigran cifra Majestății Sale și deviza „Non solum armis”, numerotate de la 26 la 2225. Coperta volumului este din carton Raisin Ingres, fabricat de Casa Canson 17 Montgolfier, Vidalon-Les-Annonay».

Desprindem de aici următoarele elemente redacționale și grafice comune: 1. numerotarea consecventă a edițiilor de la prima (Tudor Arghezi) la ultima — cea de a 14-a (Camil Petrescu); 2. numele persoanei care a îngrijit editarea (de cele mai multe ori de autorul însuși); 3. justificarea tirajului, cu menționarea celor 25 sau 26 de exemplare de lux nepuse în comerț. Reținem ca excepții: a. Bacovia, Pillat și Voiculescu, la care colofonul nu amintește exemplarele în afara comerțului, ci doar tirajul pe velină albă numerotat de la 1 la 3226; cifra 26 sugerează totuși intenția imprimării unor exemplare de autor sau chiar existența acestora; b. Isac, la care caseta redacțională înregistrează doar cele 26 de exemplare de lux, fără nici o referire la restul ediției; c. Camil Petrescu, la care apare afirmația derutantă și vădit eronată: „această ediție s-a tras în douăzeci și șase de exemplare pe hîrtie velină vîrgată mată (se poate constata de fapt că hîrtia este lipsită de vîrgături), numerotată de la 1 la 2226 (sic!)”. De reținut că toate edițiile pînă în 1940 (Arghezi, Mateiu Caragiale, E. Farago, Maniu, Șt. O. Iosif, Minulescu, Voiculescu — 2226 exemplare, Stamatiad și Camil Petrescu — 1226 exemplare; Isac — fără mențiunea tirajului comercial; 4. alți sorturile de hîrtie pentru text, cît și cele de carton — pentru copertă — sînt aceleași la mai toate volumele: velină albă vîrgată și filigranată pentru tirajul pus în comerț, hîrtie su-

perioară Vidalon Chamois pentru exemplarele în afara vînzării, carton subțire granulat vîrgé Raisin Ingres pentru coperte.

Cîteva abateri se înregistrează la edițiile imprimate după 1940 și anume: a. absența filigranului și a devizei regale la edițiile Bacovia, Voiculescu, Pillat, tipărite pe suport vîrgé; b. folosirea de hîrtie velină mată, fără vîrgături, la Blaga, Stamatiad, Camil Petrescu; c. justificarea tirajului este însoțită de iscălitura în facsimil a autorului, cînd acesta a alcătuit personal ediția definitivă.

Singura ediție ilustrată a seriei este **Opere** de Mateiu Caragiale: conține imagini — cele mai multe heraldice — după desenele și acuarelele autorului.

Dimensiunile volumului sînt identice (23 × 14 cm), corespunzînd formatului clasic în octavo, atît de armonios în proporții.

Pe prima copertă figurează următoarele date, valabile pentru toate cele 14 ediții: numele autorului, titlul cărții, editura **Fundația pentru Literatură și Artă**, denumirea colecției **Scriitori Români Contemporani, Ediții Definitive**.

Copertele sînt din carton subțire granulat Raisin Ingres, de culoare bej deschis (la Mateiu Caragiale gris-bleu), cu excepția celor trei tomuri ale lui Camil Petrescu, ce au copertele confecționate din carton mai gros, duplex gris-bleu, de calitate inferioară. Deși protejate de foiță pergaminată albă satinată, copertele fragile nu au rezistat timpului și folosirii îndelungate, astfel încît întîlnim rareori exemplare fără cusur. Vulnerabilitatea copertelor, la care se adaugă alte adversități (acțiunea factorilor externi fizico-chimici, manipulările neglijente și chiar brutale etc.) au dus la impuținarea numărului acestor cărți.

În ciuda acestor neajunsuri, edițiile definitive publicate la **Fundația pentru Literatură și Artă** au virtuți bibliofile certe, confirmate de personalitatea autorilor, valoarea textelor, tirajul limitat, raritatea lor, hîrtia nobilă, formatul suplu, echilibrul desăvîrșit dintre oglinda paginii și marginile albe generoase, literele elegante și extrem de lizibile, imprimarea îngrijită, am putea spune impecabilă.

Sîntem prin urmare îndreptățiți să afirmăm, în concluzie, că avantajul celor 14 ediții definitive se adaugă tezaurului de bibliofilie rotoare în sprijinul realității de netăgăduit că la români a existat și dăinuie și astăzi gustul rafinat, respectul și dragostea pentru cartea frumoasă.

Virgil OLTEANU

Filosofie și semiotică

Cititorul român trăiește din nou bucuria întâlnirii cu unul din marii gânditori americani Charles S. Peirce prin apariția, la noua editură Humanitas a lucrării intitulată sugestiv „Semnificație și acțiune”. Succesul, credem, că este de două ori prezent. O dată pentru că editura Humanitas publică printre primele, o lucrare de certă valoare, restituind publicului un text care se află la baza multor înnoiri contemporane prin analiza științifică a semioticii și în al doilea rând începem să pătrundem în vasta creație teoretică a filosofiei acțiunii din Statele Unite sau a pragmatismului cum figurează în mai toate tratatele de filosofie.

Charles S. Peirce este al doilea mare gânditor pragmatist american pe care începem acum să-l descoperim după J. Dewey, cunoscut cititorilor români mai ales prin traduceri „Democrație și educație” și „Trei scrieri despre educație”. Prin lucrarea „Semnificație și acțiune” pătrundem în atmosfera de efervescență culturală de la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru care s-a remarcat printr-o profundă originalitate. Este și momentul desprinderii creației teoretice și culturale americane de sub influența europeană care va marca începutul unei epoci cu reprezentanți dintre cei mai iluștri din toate domeniile științei și artelor.

Selecția și traducerea textelor de Delia Marga precum și prefața datorată cunoscutului filosof clujean Andrei Marga, ne înfățișează amplu atât originalitatea gândirii lui Ch. S. Peirce cât și soluțiile date unor preocupări teoretice ale aceluși timp. Prezentarea mai ales a fragmentelor deosebit de importante privind relația dintre semnificație și acțiune existente în „Cum să facem ca ideile să ne fie clare”, „Întrebări privind anumite facultăți pe care se presupune că le are omul”, „Fixarea convingerii”, „Arta raționamentului”, „Despre algebra logică”, „Arhitectura teoriilor”, „Ce este pragmatismul” ca și partea cea mai importantă a celebrelor „Scrisori către Lady Welby”, unde găsim explicații suplimentare pentru înțelegerea concepției sale filosofice și mai ales semiotice, suplinesc un gol existent în literatura de specialitate de la noi.

* Peirce Charles S. SEMNIFICAȚIE ȘI ACȚIUNE. Prefață: Andrei Marga. Selecția textelor și traducerea, Delia Marga. Buc., „Humanitas”, 1990 370 p.

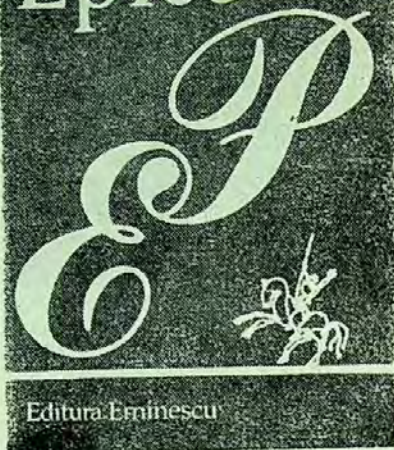
Preocupat de întemeierea adevărului, ca de altfel întregul curent pragmatist american, Gh. S. Peirce urmărește ca și René Descartes identificarea unei metode care să asigure claritatea ideilor și de aici repere sigure pentru acțiune. El apreciază că activitatea gândirii este stimulată de indoile și că acestea încetează când credința (belief) sau certitudinea cum o traduce D. Marga este atinsă. Termenii de indoială și convingere devin astfel începutul oricărui demers spre adevăr. Peirce distinge patru metode prin care omul a încercat să identifice adevărul: tenacitatea sau atașamentul față de valorile trecutului, metoda autorității, metoda apriorică și metoda științifică.

Dar orice convingere fie că e adevărată sau falsă, spune Peirce, are o semnificație, iar investigația științifică are o funcție clarificatoare, de punere în evidență a adevărului. De aici, și formularea celor mai maxime pragmatice sau a principiului fundamental care călăuzește întreaga operă teoretică a lui Ch. S. Peirce: „pentru a stabili sensul unei concepții intelectuale trebuie să examinezi ce consecințe practice ar putea rezulta cu necesitate din adevărul acelei concepții și suma acestor consecințe va constitui sensul complet al concepției respective”.

Mergând din aproape în aproape în demersul cunoașterii spre originile sale, celebrul gânditor american ajunge la cuvinte, la noțiuni, la căminurile raționamentului am putea spune. Și cum, generalul nu există ca atare decît sub forma unor semne, Peirce relevă că „semnificația unui cuvînt sau obiect semnificativ ar trebui să fie chiar esența realității a ceea ce aceasta semnifică”. Dar fiecare cuvînt are funcție denotativă proprie, în fiecare caz. Ideoscopia, ca preocupare pentru clarificarea ideilor, pune însă în evidență că această denotație are și grade diferite: primetate, secunditate, trietate care pot introduce neclarități fără reliefaarea planului la care se produce denotația respectivă. Și astfel ajungîndu-se la semn care poate fi un complex de sunete sau linii, Ch. S. Peirce face aprofundate investigații asupra naturii, rolului și funcțiilor semnului. Prin aceasta semiotica face primii pași hotărîtori spre constituirea ei ca disciplină științifică, necesară adevărului. A adevărului și cu privire la ce este o carte, o bibliotecă și la ce și cum este lectura.

Corina COSTOPOL

Preludii Epice

Preludii epice

Ideologia stalinistă luptă în cultură pentru uniformizarea valorilor, pentru ștergerea individualităților prea subliniate și dizolvarea lor într-un spectru colectiv care poate fi manevrat cu ușurință, adică poate fi pus, discreționar, la îndemina unui dirijor. Se înmulțeau corurile, echipele, ansamblurile, dispăreau soliștii și chiar „vocile” mai pronunțate erau integrate în grupe cooperative.

Așa a apărut ideea debutului colectiv (expoziții colective, cărți semănate colectiv, culegeri, antologii), un fel de cor editorial, deși scriitorii sînt prin definiție individualiști și o carte cu mai mulți autori rămîne tot ce poate fi mai stupid pentru literatură, dar foarte relevant pentru ce poate însemna dizolvarea personalității.

În felul acesta, editurile scăpau de scriitorii prea insistenți, anihilindu-i printre alte condeie, dezavantajate și ele, nu atât de concurență, cît de vecinătăți improprii. Ideea subiacentă era crearea unui cenaclu tipografic, cu totul artificial, în care autorii nu se mai definesc. Debutul colectiv exacerbează amatorismul — se cunoaște teama de profesionalism care înseamnă valoare și dez-ideologizare — al structurii comuniste.

Desigur, *Preludii epice** (selecția finală a celei de a IV-a ediții a concursului de debut al Editurii

* PRELUDII EPICE. București, Editura Eminescu, 1990, cu o prefață de Ion Cristoiu, 250 p. ISBN 973-22-0104-5

„Eminescu“) fusese pregătită pentru tipar înainte de revoluție și cartea a apărut, prin procesualitatea îndelungată a actului editorial și tipografic, probabil ultima de acest gen.

Mai ales, și o dată în plus, prozatorii sînt uniformizați de debutul colectiv prin necesitatea lor obiectivă de desfășurare largă, pe spații epice — ceea ce înseamnă și extinderea tipografică —, mai ales că un prozator poate deveni relevant abia după o sută de pagini (vezi cazul celebru al lui Rebreanu citit în manuscris de E. Lovinescu).

Nu mai spun că elogiul unuia e un ultragiul — dacă nu un atentat — împotriva altuia.

În fine, **Preludii epice** cuprinde 13 prozatori (cîțiva cunoscuți din presă), ordonați în două cicluri **Germinațiile cîmpiei și Lumini deasupra orașului**, după cum orbitează în lumea rurală sau urbană, toți reprezentînd însă reîntoarcerea la **tema povestitorului** — ceea ce acordă unitate volumului —, o reluare stilistică a epicului pur, ca opoziție la textualism, la metaliteratură și scriitura autoreferențială.

Ion Cristoiu are dreptate să antologizeze potrivit „spațiului reprezentativității“ dar, și la simpla lectură, se pot face și alte structuri tipologice; de exemplu **prozatori obiectivi** (Anghel Gădea, Ion Cozian, Petre Maier-Bianu), **mitologizanți cu infiltrații magice** (Ovidiu Dunăreanu, Ioan T. Lazăr) **analizști și psihologizanți** (Traian Dobrinescu, Gabriel Năstase, Ion Cozian). Evident că **proza feminină** are distincții proprii (Magda Dinescu, Gabriela Dragnea, Mariana Dan, Simona Ianculescu, Dana Lizac).

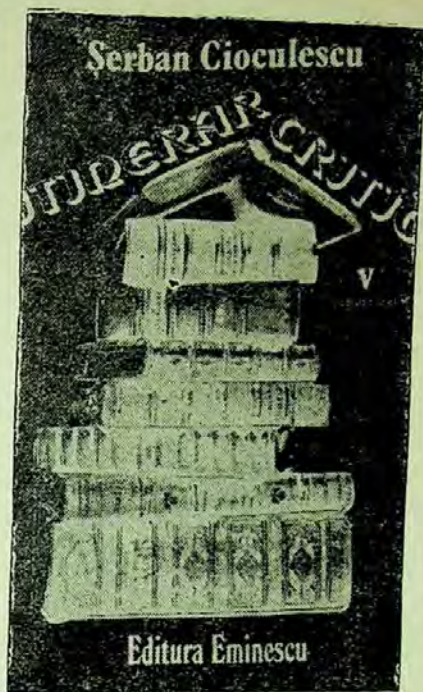
În mod firesc, într-o astfel de antologie, cei care scriu scurt sînt mai distinct, mai rotund reprezentați; fragmentele de roman se citesc ca în revistele lunare care încep un roman cu primul episod și nu ne mai dau niciodată urmarea, ca și cum nici nu ar fi fost scrisă.

A. GOCI

Viața cărților și biografia criticului

Niciodată Șerban Cioculescu nu s-a dezmințit de un clasicism eticizant, pe de o parte distant, pe de alta anulat de o volubilitate orală și anecdotică. Era, într-adevăr, profesor de mare erudiție, de veche înformație cancanieră, chiar și atunci cînd se afla în directoratul Bibliotecii Academiei Române, cînd oficia

Șerban Cioculescu, **ITINERAR CRITIC, V**, București, Editura „Eminescu“, 1990, 584 p. ISBN 973-22-0096-0

în calitate de amfitrion perpetuu la „Rotondele 131 de la Muzeul Literaturii Române, sau cînd recomanda o carte pe săptămîna la „Breviar“ în „România literară“ ceaușistă. În magistratura critică avea renumele de martor incoruptibil, și judecător inflexibil, deși, dacă ne gîndim bine, nu a fost niciodată un cronicar literar, un foiletonist, care să întîmpine cărțile cu toate riscurile erorii axiologice de la postul lui săptămînal. Mai degrabă el a fost un cronicar al cronicarilor, un paznic de fîș și un super-vizor al celor care întîmpină cărțile, prin perspectivele diferitelor modele de lectură.

A rezistat, după momente de scufundare și neparticipare dar și de adeziune și conlucrare, la mai mult de trei regimuri reacționare și totalitare, a rezistat, fără să fie luptător sau dizident, la mai mult de trei dictaturi. Se considera de „stînga“, dintre „rezistenți“, dar avem toate motivele să ne îndoim, pentru că, în fond, era un burghez stimabil de un egoism cumsecade, care nu realiza atentatul la proprietate, la considerație și la cafeaua de la ora 5 fiindcă putea să publice.

Cu Șerban Cioculescu a dispărut ultimul mohican din strălucita generație de critici interbelici, căci, împreună cu Perpessicius, G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu și Vladimir Streinu — ordinea e cronologia vîrstelor — a onorat quintetul de aur, reprezentînd cea de a doua generație de critici maioreșcieni, toți învățaței și dizidenți ai criticului de crucială rezonanță, E. Lovinescu.

Pentru că era cel mai tînăr și a supraviețuit tuturor, Șerban Cioculescu se străduia, în ultimii

săi ani de viață, chiar uitînd de vechi polemici, fricțiuni și animozități, să vorbească în numele tuturor — ceea ce ar echivala, la modul ideal, cu identificarea cu întreaga direcție a criticii estetice.

Rămăsese — cum îi plăcea să se exprime — „decanul de vîrstă și de talent“ — pentru că fusese cooptat și în grupa matusalemicilor centenari, ca Cella Delavrancea, Mihai Cruceanu, Mihai Mosandrei, deși, față de unii era și cu două decenii mai tînăr.

Dintre toți criticii, Șerban Cioculescu rămîne cel mai apropiat, metodic, de autor, singurul ce încearcă să aproximeze analitic opera prin situațiile biografice.

Împătimit bibliofil, anticar din pasiune, glosator din convingerea că există o viață a cărților — de altfel ultimul său articol oficial s-a numit **Habent sua fata libelli** — Șerban Cioculescu a strălucit în aria documentară, arhivistică, a criticii literare. Cu cît penetra în vîrstele senectuții, cu atît mai pronunțat devenea un moralist impenitent, căutînd și degustînd delicii textuale, lecturile utile și delectabile, ca un podgorean în acțiune cu un pahar scump și mic.

Am putea spune că era chiar mare amator de hagiografii scriitoricești, de „corozive“ literare, de etimologii, genealogii și filiații picante la un capăt și cu un „tilc“ moralicesc la celălalt.

Așa se explică și simpatia cioculesciană pentru epigramă, gen minor, în cel mai bun caz, ignorat cu superioritate de ceilalți critici estetici.

Așa se și produce admirația (care ascunde și comprehensiunea largă) a lui Șerban Cioculescu pentru umoriști și zeflemişti subțiri ca G. Ranetti despre care G. Călinescu în **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent** se exprima în 1941 cam așa: „Mai nimeni n-ar îndrăzni azi să-i confere lui G. Ranetti calitatea de literat“. În 1975, Șerban Cioculescu îl găsea „talentat umorist“, „de mare efect“, cu o „sensibilitate de poet“ și chiar „autentic poet intimist“. Este evident că supralicitează un poet minor, dar nu putem acuza criticul pentru o nativă predispoziție a gustului său. Întrebările încep să se nască mai tîrziu, generate de egalizările axiologice, adică... cum poate să perceapă și pe Ranetti și pe Ion Barbu sau pe Vlahuță alături de Lucian Blaga?

Faptul că a rămas exegetul cel mai competent al vieții și operii lui **Caragiale Tatăl** rămîne simptomatic și definitoriu pentru propria personalitate. A frecventat și marea cafeana interbelică dar nu din spirit boem, ci din aceeași aplicație de colecționar de a-și completa insectarul cu oameni și întîmplări, cu bucurii bune de povestit, simpatice

rizibile care îl îndrituiau să fie malițios și vitriolant.

Volumul ITINERAR CRITIC, V a apărut postum. Sub acest V pe copertă apare o precizare — ultimul volum — care, firește, ar trebui citită în continuarea titlului.

La pagina 555 se face următoarea precizare: „Aici se închie sumarul predat Editurii Eminescu în ziua de 15 aprilie 1988. De atunci și pînă la internarea sa în spital Șerban Cioculescu a mai scris și publicat articolele care urmează”. Și mai urmează trei articole despre cronici moldoveni care reiau probleme mereu actualizate în acțiunea sa critică; dar acel text, pe care l-am mai numit, HABENT SUA FATA LIBELI, publicat cum rubrica „Breviar” în „România literară” poate fi socotit testamentar. Vorbind subiectiv pentru cineștea de a i se tipări ediția a V-a din Viața lui Caragiale (ediția I-a, 1940) în colecția de răsunset „Patrimoniu”, simte nevoia să se confeseze: „Eram etichetat de critica actuală binevoitoare ca un critic și istoric literar clasicizant. Iată însă că editura „Minerva” mă promovează printre clasiți! Spiritul autocritic îmi tempează eventualul păcat de vanitate. Sint, chiar, după cum mi se spune, primul autor în viață cărui i s-a făcut această integrare în colecție. Asta îmi va atrage, nu mă îndoiesc, pe lângă o copleșitoare onoare și unele reacții publicistice malițioase.

Sint bun „încasator”, ca boxerii profesioniști și după laurii neprevăzuți voi avea de suportat și loviturile joase”.

Despre toți scriitorii despre care glosează acum în ITINERAR CRITIC, V., Șerban Cioculescu a mai scris chiar și în volumele anterioare din acest serial de inegalabilă longevitate. Deci, ITINERAR CRITIC, I (1973), II (1976), III (1979), IV (1984), V (1989), toate apărute la editura „Eminescu”.

Pretextele sint ediții noi, monografiile, memorialistică, aniversări literare, cărți de interviuri. Orice lucru nou intervenit în exegeză, orice informație încă negeneralizată, orice document abia descoperit sau necercetat, în fine orice element inedit este surprins, analizat și introdus în axiomatica receptării operelor literare.

Dacă criticul s-a interesat integral (sau a fost acaparât) de existența documentară și biografia ficțională a autorilor, atunci am putea spune că viața cărților (în toate contextele posibile: bibliotecă, librărie, anticariat, tipografie) reprezintă singura biografie a criticului.

G. Andrei ALEXANDRU

Poezia trans-politică în spațiul concentraționar

Politica nu are ce căuta în poezie (poezia are propria sa ideologie estetică), nici măcar prin maioreșciana motivație a sincerității (care este categorie morală, irelevantă artistic).

În cazul lui Mircea Dinescu disidența politică a fost, însă, determinată de reactivități poetice; oricum, fiind în afara de discuție, credibilitatea ieșirilor sedicioase, ba mai mult a revoltelor oricât de conjuncturale, devine estetic reală și are perenitatea acțiunilor scripturale.

Rolul pe care și-l asumă Mircea Dinescu — procedură argeziană de a vorbi prin substituenți aleșorici — este arlechinul și toată tipologia aferentă; poate fi și inocentul sau copilul care a îndrăznit să observe că împăratul e gol. Dar împăratul își schimbă distribuția cu Nebunul (care rămîne funcția sa veridică nefalsificată de mecanisme Puterii), făcînd o rocadă istorică, o „stupefiantă substituție”. Alte alegorizări transparente codificate sub artificiu ludic lucruri incriminate de toată lumea. Arlechinul lui Mircea Dinescu, fiind în universul scripturalității, oscilează, între reporterul miop, care se lovește de pragul de sus al realității, și criticul literar, care tronează în edificiul său elitist, aproape incomprehensibil sau (ca

Mircea Dinescu, MOARTEA CIESTE ZIARUL, Editura „Cartea Românească”, 1990, 96 p.

în Cina cea de taină), ascensionază pe scara evoluției către mai-muța darwinistă sau se prelinge, metafizic, către Sfîntul Duh.

Două cuvinte-cheie, două realități dinamitarde domină poezia actuală a lui Mircea Dinescu: burta și șansa, nedemna cavernă în care se digeră realitatea și utopia unui mai bine ipotetic și îndepărtat. De la Argezi se coboară spre un fel de cîntec politic de lume, gen M. R. Paraschivescu. Frica perpetuă se decompensează în șansă, burta e anticamera foamei:

Pe sub castani adie evul mediu
cu zaruri ce-mi pocnesc în față lent
îmi joc și eu în senzual asediu
carnea de smochinit adolescent.

Dinspre mansarde dangătul de
linguri
topește ora pașnică în ceai
insinuînd prohodul celor singuri
pe lingă moartea cărora treceai.

O, trupul tău lucrat febril cu
forja
lemn muieratic aclamat de vulg
patul otrăvitor al papei Borgia
mă-mbie-n tre valtrapuri să mă
culc,

fată de cartier, inconștientă
surpînd cetății de aer sub picior,
nebănuind prin iz de ceai de
mentă
sursisul meu aproape necrofor.

Joc de noroc

De la critica socială vitriolentă, de mare vehemență, M. D. mai scade registrul, căzînd uneori în imprecășii viscoase, în eructații pamfletare care oscilează între ironie și ilaritate.

Ideologia jurnalisticăi thanatice este balcanismul lui Ion Barbu, sftșierea tragică și hilară, grotescă și bezmetică, spațiul moral „la Mijloc de Rău și Bun”, unde nu mai funcționează antagonisme morale, ca în Dans:

Moartea în stradă citește ziarul
așezat pe fața cerșetorului mort
moartea în circumă-și umple
paharul
moartea-i pe cîmpuri, moartea-i în
cort.

Perie-i haina linge-i pantofii
fii-i pentru o viață valet de lux,
chelia de aur a Sfintei Sofii
lucească-n singele tău la reflux.

O dans al morții, clatină-ți lanțul
sclav muzical, fericit instrument...
Prin carnea noastră umblă

Bizanțul
ba Europă, ba Orient.

Textul **Revelația evadatului** face un inventar de similitudini între condiția brigantului pedepsit și țara blestemată în care trăiește, un univers concentraționar care nu se dizolvă pentru că își ciștigă dreptul la existență prin funcția — rară — a hazului de necaz: „Țara mea tunsă chilug / sora mea de detenție și singurătate / trage octombrie la cîntar / și hainele mele par / miriștile tale vărgate. // Cu varul stins al feței chinuite / spoiră magazine. Golanii / din craniul tău fac zaruri măsluite. / Ce-am de pierdut ? Doar anii, numai anii... // O, sfișiat de Sud, / mîncat de Nord / și digerat pînă-n străbuni de pustă / o să dispar ridicol ca un lord / sub fustele țigăncilor, sub fustă... // Eram ba cabotin ba mohorit / mă voi salva prin ris sau prin minciună / și eniar de voi muri de moarte bună / tot se va spune că m-au omorît / că m-am născut cu funia de gît / trasă virtos de-o neștiută mînă”.

„Dintre toate spiritele care neagă, bufonul mă plictisește cel mai puțin.” — spune Faust în „Prolog” — și — continuă ideea Goethe însuși în **Dialoguri** — din toată tipologia teatrală mă pune cel mai frecvent pe gînduri.

Poetul își pune fără reținere biografia în centrul poeziei, politica nul indirect trage cu coada ochiului la clamările poetului („afurisit” nu blestemat) pe care le traduce în cel mai serios limbaj de atitudine (nu și doctrinar, însă) și chiar anti-profetic. Poetul, fie și insurgent, nu poate fi profet în țara lui pentru că pare să creadă într-o mecanică a cauzalității și nu într-o metafizică premonitorie.

Bășcălia anxioasă generează ținuta politică, cel puțin ironică, iar disidența, chiar sub umorul insidios și fulgerările lițioase, perpetuează un program cîrturăresc.

Iată că la florile și luminările cu care revoluționarii „au tras” în apărătorii dictaturii intolerante și nemernice, trebuie să adăugăm și cerdeul poezilor.

În mod strălucit, Mircea Dinescu a reușit să ridice la rangul de generalizare umană și estetică tribulațiile și oprimările unui revoltat sub dictatură circumstanțială, care poate să existe din Coreea de Nord pînă în America de Sud.

Aureliu GOCI

Topul cărților • Mai

1. MIRCEA DINESCU, *Moartea citește ziarul*, Editura „Cartea Românească”, 1990.
2. ANA BLANDIANA, *Arhitectura valurilor*, Editura „Cartea Românească”, 1990.
3. NICHITA STĂNESCU, *Fiziologia poeziei*, Editura „Cartea Românească”, 1990.
4. EUGEN SIMION, *Scriitori români de azi, IV*, Editura „Cartea românească”, 1989.
5. DOINA URICARIU, *Ecorșeuri*, Editura „Cartea Românească”, 1990
6. MIHNEA GHEORGHIU, *Mușchetarul lui Cantemir*, Editura „Albatros”, 1990
7. ADINA DARIAN, *Filmul indian și lumea lui*, Editura „Meridiane”, 1990.
8. BEDROS HORASANGIAN, *Portocala de adio*, Editura „Dacia”, 1990.
9. DAN IORDĂCHESCU, *Un drumet al cîntului*, „Editura Muzicală”, 1990.
10. LEONIDA NEAMȚU, *Deodată, inevitabilul*, Editura „Albatros”, 1990.
11. A. OIȘTEANU, *Motive și semnificații mito-simbolice*, Editura „Minnerva”, 1990.
12. FLORIN DRUȚĂ, *Dialectica și hermeneutica*, „Editura Științifică și Enciclopedică”, 1990.
13. TUDOR CARANFIL, *Virstele peliculei (III)*, Editura „Meridiane”, 1990.

Acest top a fost alcătuit potrivit opțiunilor unor librari de la „Sadoveanu”, „Dacia” și „Eminescu” și preferințelor unor eșantioane de iubitori de carte, aflați în librărie. Există mari fluctuații optionale de la librărie la librărie, deși toate se găsesc în perimetrul istoric și revoluționar al Bucureștilor și, ca atare, nu se poate vorbi de o stratificare a nivelului cultural al solicitanților. Consensul, altminteri, nici nu ar fi un indicator prea benefic al producției editoriale — de altfel săracă — pentru că ar uniformiza categoria inefabilă a gustului sau noțiunea abstractă a cititorului. Din acest punct de vedere ar trebui să opereze pe categorii de vîrsă, pe criterii profesionale sau de pregătire intelectuală. Operațiunea de unificare și ordonare a titlurilor pe baza opțiunilor a 25 de librari și a peste 100 de cititori găsiți întîmplător în librărie, aparține subsemnatului.

A. G.

O editură a gândirii umaniste : „HUMANITAS”

Deschisă cu generozitate domeniului filosofic și științelor omului, Editura Humanitas și-a anunțat un amplu program de introducere în cultura română a unor opere și valori fundamentale ale gândirii umaniste contemporane prin traducerea unei vaste literaturi din aceste domenii, paralel cu susținerea creației românești originale. Stînjinită timp de decenii în legătura ei firească cu marile deschideri spirituale ale filosofiei și ale cercetărilor mai speciale asupra omului și societății, gândirea românească are nevoie, pentru sporirea nivelului de competență și pentru o mai exactă definire critică a performanțelor ei, de aducerea în limba română a unor opere semnificative — de la paradigmele, piscurile gândirii filosofico-umaniste, pînă la unele eseuri care au produs totuși unele mutații de atitudine sau de percepție a realităților socio-economice, politice sau a relațiilor interpersonale.

În această direcție Editura Humanitas a inițiat o varietate de

serii sau colecții, sub coordonarea unor reputeți specialiști din toate domeniile care fac obiectul ei de interes: filosofie, sociologie, poliologie, economie politică, istorie, religie. Aceste domenii vor fi reprezentate prin serii speciale ale colecției „Repere”, cea mai cuprinzătoare din cadrul editurii, care va oferi introduceri de mare accesibilitate și audiență, în general de întindere mică, în problematica de bază a acestor cîmpuri ale cunoașterii. Colecția „PHI” se anunță din chiar debutul ei de un interes deosebit, primele apariții fiind: Augustin, „De dialectica”, Constantin Noica, „Jurnalul filosofic — 1943”, Ludwig Wittgenstein, „Tractatus logico-philosophicus”. Editura va continua publicarea colecției „Idei contemporane”, care va cuprinde însă exclusiv opere din domeniul filosofiei secolului XX, creații dintre cele mai reprezentative pentru spiritualitatea culturii contemporane. Noul profil al cunoașterii și aprecierii colecției „Idei contemporane” este ilustrat de primele două apariții :

C. S. Pierce, „Semnificație și acțiune” și P. Suppes, „Metafizica probabilistă”.

Colecția „Știință și filosofie” va oferi cititorului român lucrări de mare importanță pentru înțelegerea statutului și stilului cunoașterii științifice contemporane, al implicațiilor directe a filosoficului în construcția imaginii actuale asupra lumii. Debutul acestei colecții va reprezenta în același timp un veritabil eveniment editorial: publicarea unei ample selecții din opera științifică și filosofică a lui Albert Einstein, sub titlul „Știința și valorile umane”, precum și mult comentată lucrare a biologului francez J. Monod, „Hazard și necesitate”.

„Fundamente economice” se numește colecția preconizată de editură pentru a oferi cadrul apariției unor lucrări ample aparținând unor autori de primă importanță ai teoriei economice.

De un larg interes pentru toate categoriile de cititori se anunță a fi colecția „Memorii, Jurnale”: în lucru se află editarea memoriilor lui Armand Călinescu, Grigore Gafencu, Nadejda Mandelstam.

„Totalitarism și literatura estului” se intitulează colecția în care a apărut deja „Fenomenul Pitești” de Virgil Ierunca, urmând a fi publicate „Cutremurul oamenilor 1977” de Paul Goma, „Rugați-vă pentru Fratele Alexandru” de Constantin Noica ș.a.

În afara colecțiilor menționate sînt în lucru, în diferite faze editoriale, o serie de cărți pe problemele anunțate, față de care credem că interesul cititorilor va fi de asemenea ridicat.

Alexandrina PARVU

Autori și cărți despre care s-a vorbit mai puțin

Poezia Angelei Marinescu oferă o lectură oarecum dificilă. Ea nu are sonorități melodice și nici fondul emotiv al lirismului tradițional, versurile nu îndeamnă la melancolie și visare ci, din contra, exprimă o stare de veghe dure-roasă. Ultimul volum al autoarei „Var” (Editura Cartea Românească, 1989) continuă stilul pe care poeta l-a inaugurat încă în volumul de debut „Sînge albastru” (1969), suprimarea lirismului sentimental în favoarea unei poetici a stărilor limită „îmi provoc eșecul, poezia și moartea” — spune poeta, definindu-se. De aici și tragismul creației sale precum și austeritatea mijloacelor artistice, refuzul decorativismului. Extrem de pasionale, străbătute de exclamații cu aparență vitalistă și senzorială, poeziile Angelei Marinescu pornesc de la un fond abstract, noțiunile fiind invo-

cate pentru a provoca, întreține și inflama concretul afectiv. Poemele celebrează în abstract, cu o intensitate sporită tocmai pentru eliminarea impurităților și reducerea la esențial, ele sugerează o stare impersonală. „Rămîne, totuși, puterea energiei pure, / Foc purificator, simplu mod de a exista, singurătatea gândirii / Și a trupului. Am încercat pentru a mă putea desprinde / De propriile-mi cuvinte, să-mi fac din ele altare vii.”

După părerea mea, poezia Angelei Marinescu este cea mai tipică formulă expresionistă din literatura română postbelică, creația ei înrudindu-se prin manieră cu lirica germanului Trakl. Ca și la acesta predominantă e nostalgia unui tărîm absolut, în imediata apropiere a morții, suferința e cerebralizată, vocabularul aspru. Viziunile sînt cutremurătoare, e o mistuire a trupului și spiritului în flacăra unei dureri paroxistice, precum în acea-

stă imagine simbolică în care se concentrează drama unei conștiințe înfrînte: „Poezia este apropierea morții / este drumul necunoscut și stingher, / tu, stea. Îmi întinzi mina ta ireală. / Corabie arsă. / Scrumul înălțat spre cer. / Cer făcut scrum.”

Poezia Angelei Marinescu e o confesiune de un patetism încordant, o „Aripă învinsă” — cum spune însăși autoarea undeva. Poeta este atrasă de puritatea existenței ea pendulează între asceză și senzualitate, între dorință și refuz. Scriind o poezie a elanurilor sfărîmate, Angela Marinescu nu uită, din cînd în cînd, să ne arate „un suflet ca o cimpie de maci tineri”. Dar forța hipnotică a versului său vine din conflictul dramatic inexorabil dintre materia singelui și cea a ideii.

Alexandru HORIA

Să cunoaștem mari editori și librari ai lumii :

HACHETTE

După studii strălucite la Ecole Normale Supérieure, Louis Hachette s-a decis, la 17 august 1826, să cumpere la Paris Librăria Brédif, preferînd, la cei 26 de ani ai săi să se lanseze în aventura editorială, decît să urmeze în timpul domniei lui Charles X, o carieră universitară.

Grație facultății sale de anticipa marile curente ale epocii, Louis Hachette a știut să-și dezvolte întreprinderea într-o manieră excepțională. Astfel, sesizînd, de exemplu, oportunitatea unui mare val al instrucției publice obligatorii, el și-a devansat toți concurenții în editarea cărții școlare, fiind primul editor al timpului în această direcție. A avut de asemenea ideea de a implanta în gări chioscuri de cărți și ziare, într-o epocă în care Franța cunoștea dezvoltarea simultană a tehnicilor care transportă oamenii și a celor ce vehiculează informația. Astfel s-a născut în 1852 prima schiță a rețelei Bibliotecilor de gară. Pentru această rețea, Louis Hachette a conceput un întreg program editorial de „lucrări interesante, într-un format comod și la un preț moderat”. Printre primele volume, pot fi notate ghidurile turistice, strămoașele faimoaselor „Guides Bleus”, cărți pentru copii cu coperta roz, strămoașele colecțiilor încă existente la Hachette. O carte foarte remarcată în epocă: „Origine et Fondation des États-Units d'Amérique”, lucrare revăzută de Guizot, fondatorul școlii primare în Franța.

În aceeași logică inovatoare, Louis Hachette se lansează, în 1855, în editarea de ziare, creînd „Le Journal pour tous” (1857) și

„La Semaine des enfants” (1860) din care vor decurge mai tirziu „Le Journal de la Jeunesse” (1872) și celebra „Lectures pour tous”, revistă universală ilustrată.

Totodată el deschide la Londra, în 1859, o sucursală, care va vinde nu doar cărțile publicate de Hachette, ci și cărți importate pe continent și publicate de alți editori.

Louis Hachette a murit în 1864, un an după ce publicase „La Grand Dictionnaire de la Langue Française” datorat prietenului său Littré. I se datorează și faptul că a ajutat la a-i face cunoscuți pe Lamartine, Victor Hugo, Gérard de Nerval, Contesa de Ségur etc.

El este totodată cel care a pus bazele principalelor meserii ale Casei Hachette: librar, editor, tipograf și difuzor.

Între 1864 și 1945, numeroșii săi moștenitori vor consolida „Casa”. În 1897 sînt create „Mesageriile Hachette”, o puternică întreprindere de distribuție a cărții și a presei în Franța. În 1900, intră în exploatare primele biblioteci ale metropoli parizian. În străinătate, Hachette cumpără totalitatea acțiunilor aparținătoare „Agenției Generale de librărie și publicații”, posedînd magazine „en gros” și librării „en détail” în America de Sud și în principalele țări ale Europei.

După cel de-al doilea Război mondial, sistemul de distribuție a presei în Franța este zdruncinat de legea din 2 aprilie 1947, care creează Cooperativa „Les Nouvelles Messageries de la Presse Parisienne”, Hachette păstrînd direcția generală.

În același timp, Hachette pune bazele grupului său de presă ac-

tual, prin crearea publicațiilor „Elle” (1945), „France Dimanche”, „Le Journal du Dimanche” și cumpărarea lui „France — Soire” cedată în 1976. Tot în această epocă, Henri Filipachi inventează „Le Livre de Poche” (1953). Hachette se impune puternic în domeniul literaturii generale luând controlul unor prestigioși editori precum Grasset (1954), Fayard (1958), Fasquette (1959), Stock (1961), apoi „Lottés” (1981).

În 1960; Hachette lansează „Télé 7 Jours” în cooperare (50/50) cu Grupul Prouvost, în același an constituindu-se societatea „Tête—Hachette” pentru producția de filme de televiziune. O seamă de titluri ale grupului Prouvost sînt preluate în 1975 și „Télé 7 Jours”, magazinul cel mai important din toată presa franceză devine 100 la sută Hachette, în același an achiziționându-se imprimeriile Corbeil și editându-se Encyclopédie Générale. Trei ani mai târziu, Centre de Distribution du Livre, primul din Europa, e inaugurat la Maurepas, lângă Paris.

În 1980, Jean-Luc Lagardère preia destinele Grupului Hachette. Împreună cu Daniel Filipachi, al doilea acționar al Grupului și Yves Sabouret, el va face grupul să atingă limitele modernității, însuflind un nou spirit de dinamism și profitabilitate. El a ales în strategia de dezvoltare a Grupului Hachette două axe prioritare.

— Confirmarea poziției deținute de Hachette ca primul grup multimedia francez în domeniile cărții, presei, audiovizualului, difuzării și serviciilor. Această axă este ilustrată elocvent prin cumpărarea a „Editions Harlequin” (1985), „Europe” (1986), al doilea post de radio comercial francez, „la Provençal” (1987), unul din grupurile importante ale presei cotidiene regionale și modernizînd sub emblema „Relais H” punctele de vânzare ale rețelei sale.

— Să devină un grup internațional de comunicații, prin dobîndirea pozițiilor de leader mondial în meseriile sale de bază, axă confirmată prin achiziționarea a „Seymour Press” în Marea Britanie (1964), „Curtis Circulation Company” (1986), „Diamandis et Grolier” (1988), „Salvat” (1989), în Spania, internaționalizarea lui „Elle” (16 ediții la sfîrșitul lui 1989).

Cifra de afaceri estimată de Grupul Hachette în 1989 este de 29 de miliarde de franci, din care aproape 50 la sută realizați în afara Franței.

Prin patru mari meserii — Cartea, Presa, Audiovizualul și Difuzarea și serviciile — Grupul Hachette este actualmente al șaselea grup de comunicație din lume.

I. L.

ITINERAR BIBLIOGRAFIC

Hickey, Doralyn J. PROBLEMS IN ORGANIZING LIBRARY COLLECTIONS. Second Edition. New York & London, R. R. Bowker Company, 1988, 273 p. Prima ediție a acestei lucrări a apărut în 1972 în colecția „Problem-centered approaches of librarianship” dirijată de cunoscutul specialist în biblioteconomie Thomas J. Galvin.

Actuala ediție, în comparație cu precedenta, este revăzută și îmbogățită cu patru noi capitole, cuprinzînd în total un număr de 34 de capitole.

După titlu (Probleme privind organizarea colecțiilor de bibliotecă), s-ar putea crede că avem de-a face cu o lucrare tehnicistă adresată bibliotecarilor spre a ieși din hățisurile complicatelor probleme de biblioteconomie, cînd, de fapt, este vorba de o agreabilă (dar nu facilă!) lucrare dedicată profesorilor și elevilor din școlile de biblioteconomie, dar nu numai acestora. Plecînd de la studiul anumitor cazuri, autorul propune o abordare nouă a problemelor de catalogare și clasificare, de organizare a materialelor de bibliotecă, a problemelor de control bibliotecografic a literaturii publicate etc.

Ceea ce particularizează această lucrare, eliminînd rigiditatea expozeului teoretic, este dialogul — toate capitolele sînt concepute sub formă de dialog: dialog între bibliotecari, dialog între cititori și bibliotecari. Concluzia, ideea dominantă, este prezentată la sfîrșitul fiecărui capitol de însuși autorul cărții, care nu uită să se implice prin întrebări de tipul: dacă dumneavoastră ați fi în locul lui Ruth, cum ați fi procedat în acest caz? în ce fel ați fi rezolvat problema? cînd a greșit Ruth? ce nu înțelegea cititorul? etc.

Problema în jurul căreia zăbovește cel mai mult autorul acestei cărți este accesul la publicații. În epoca proliferării documentelor grafice și a dorinței legitime a oricărei biblioteci de a introduce o cantitate cît mai mare din aceasta în colecțiile proprii spre a satisface cît mai mult din cererile de lectură ale cititorilor săi, accesul la publicații sau mai bine spus

regăsirea acestora devine problema cheie a activității oricărei biblioteci. Așa se explică desigur, titluri de capitole precum: **Bătăliile accesului la carte; Ce e de făcut pentru a regăsi o carte așezată la raft; Scheme speciale de clasificare pentru bibliotecile specializate; O fișă de catalog greșită este o carte greșită; Cele mai bune cărți cer un timp mai îndelungat pentru catalogare; Problema regăsirii informației este problema fundamentală a biblioteconomiei contemporane.**

Informatizarea bibliotecilor, chestiune care după o îndelungată controversă a fost acceptată aproape fără rezerve de bibliotecari, preocupă și pe autorul acestei cărți care vede în accesul automatizat la informație, singura soluție a ieșirii din impasul în care se află bibliotecile și alte organisme de informare asaltate de pletora tipografică a acestui sfîrșit de mileniu (Biblioteca automatizată scurtează drumul spre colecții).

O altă chestiune care intră în zona de interes a lui Doralyn J. Hickey privește locul și rolul noilor și agresivilor „musafiri” ai bibliotecilor, reprezentați îndeosebi de microformate, care, în numeroase locuri, dețin un loc din ce în ce mai însemnat, fiind un concurrent de temut al cărții. Atunci autorul, prin justa sa poziție conciliantă, face o asemenea argumentație, încît ne înlătură orice teamă sau pericol care ar veni din partea acestor noi purtători de informații. Punct de vedere înțelept! Microformatele, subliniază autorul, indiferent de obstrucția unora sau altora, au pătruns în bibliotecă cu o bună „carte de vizită” și vor rămîne aici atîta vreme cît oamenii au nevoie repede de o informație actuală.

Un alt grup de probleme are un caracter mai special vizînd îndeosebi măruntele necazuri ale bibliotecarilor rezultate ca urmare a cunoașterii insuficiente a profesiei, dar și a neatenției în activitatea de zi cu zi. Iată cîteva titluri edificatoare în acest sens: **Prea multe discuții în departamentul de catalogare (e vorba de discuții profesionale! n.n.); Cîte greșeli face Library of Congress? De ce ne scapă atîtea cataloage editoriale? etc.**

Lucrarea se încheie cu analiza și apoi concluziile unor cazuri mai dificile privite din diferite unghiuri: cel al bibliotecarului, cel al cititorului și cel al profesorului de biblioteconomie.

Iată o carte care face plăcere la lectură dacă... Dacă îți place meseria pe care o practici (evident, cea de bibliotecar), dacă vrei să înveți meserie, dacă vrei să înveți din greșelile altora și, mai ales, dacă iubești cititorii.

dr. MIRCEA REGNEALA

CEPES

BIBLIOLOGIE FĂRĂ FRONTIERE

„O națiune va trăi dacă va fi puternică sub raport spiritual„

Interviu cu dl prof. univ.
GEORGE VĂIDEANU

REP: Domnule George Văideanu, scopul principal al acestui interviu se leagă de Acțiunea „Cărți pentru România”, desfășurată de UNESCO. Vă rugăm să ne spuneți în ce constă această acțiune și care au fost rezultatele obținute până în acest moment.

GEORGE VĂIDEANU: UNESCO a instituit un Fond pentru România, cu o destinație triplă. Este vorba pe de o parte despre trimiterea în țara noastră a unei noi cantități de cărți și publicații periodice, pe de altă parte, este vorba despre furnizarea de aparatură de laborator, xeroxuri și alte asemenea utilaje, precum și de materii prime necesare pentru restaurarea operelor de artă sau cărților; în sfârșit este vorba despre acordarea de burse de studii pentru universitari și cercetători. Pentru a contribui la o mai bună cunoaștere a necesităților celor mai stringente ale României în acest moment, UNESCO a trimis deja în țara noastră 10 specialiști, care au luat contactul cu diferite ministere, institute, biblioteci și muzee. Fac precizarea că UNESCO a alocat pentru început suma de 100 000 de dolari pentru ajutorarea României. Mai semnalez faptul că, sub egida UNESCO, s-a deschis un cont pentru România, la care și-au anunțat participarea asociații internaționale și organizații neguvernamentale de cultură.

REP: Datorită tragediei prin care a trecut, știu că Biblioteca Centrală Universitară se bucură în acest moment, cum este și firesc, de o atenție specială.

G. V.: Alături din partea UNESCO, precum și din partea multor organizații mondiale! Menționez aici doar Parlamentul mondial pentru securitate și pace — condus de Vittorio Busa — care va trimite un important fond de cărți cu profil filosofic, religios și științific, conceput a fi o contribuție la renașterea BCU.

REP: Îndelungii ani de dictatură comunistă au însemnat o izolare a României de lume, izolare ce s-a bazat pe lipsa accesului la informație și informație politică, informație culturală generală și informație tehnologică de specialitate.

G. V.: Este un mare handicap, pe care trebuie să-l surmontăm cât mai curînd, și UNESCO, pe care am informat-o în această direcție, este dispusă să ne ajute substanțial. Este vorba în primul rînd despre pregătirea specialiștilor. Pentru aceasta, se vor organiza stagii de formare a specialiștilor români în străinătate și de asemenea se vor organiza stagii de formare în țară, pentru care vor fi invitați ca „profesori” specialiști din străinătate. Vreau să atrag atenția că pentru realizarea acestui proces de specializare, ce are o importanță capitală, este necesară o coordonare mai eficace a acțiunilor ministerelor culturii și învățămîntului, prin organizarea împreună a cursurilor de pregătire a informaticienilor, dat fiind că principalele biblioteci se află în subordinea acestora. Desigur, Comisia națională pentru

UNESCO le va sprijini eforturile. Trebuie să se încerce însă ca lucrurile să fie gândite în toate implicațiile lor. Dat fiind că bibliotecile românești vor trebui să răspundă și ele în viitor cerințelor internaționale de automatizare, acest deziderat trebuie avut în vedere încă din faza de construcție a localurilor, cum este și cazul Bibliotecii Centrale Universitare, pentru că localul ei se va reface practic cu totul, și al Bibliotecii Centrale de Stat, pentru care se construiește un nou local.

Cerințele în legătură cu automatizarea de perspectivă a activității bibliotecilor românești trebuie privite mai complex decît pînă acum. În cadrul unei discuții de sinteză, la care au participat 10 specialiști UNESCO, împreună cu reprezentanții Ministerelor Culturii și Învățămîntului, am observat că există unele „rupturi” între diferitele ministere, între compartimentele aceluiași minister, între instituții. Chiar bibliotecile din București comunică prea puțin între ele. Or, colaborarea dintre toate instituțiile și compartimentele trebuie să fie cît mai complexă, în primul rînd în vederea realizării obiectivelor comune, dar și în privința solicitărilor pentru sprijin adresate UNESCO. Acestea din urmă, în ciuda existenței unei metodologii elaborate de Comisia națională, nu sînt uneori suficient fundamentate.

REP: Ce ritmicitate se preconizează a avea contactele cu specialiștii UNESCO?

G. V.: Ne străduim să fie cît mai dese. Unii dintre specialiștii care ne-au vizitat țara vor reveni; vor veni și alții. Vom avea contacte și în alte țări, cu instituții de acolo. Vrem ca aceste contacte să fie practic fără întreruperi, ca în permanență diverși factori de decizie să fie informați asupra realităților românești privind cultura, privind bibliotecile. În acest mod, ca să dau un singur exemplu, dat fiind că sub egida UNESCO se organizează numeroase expoziții de carte și că volumele rămîn, după închiderea fiecărei expoziții, la sediul UNESCO s-ar putea obține ca acestea să fie îndreptate spre România.

REP: Dintre specialiștii care ne-au vizitat țara ați vrea să men-

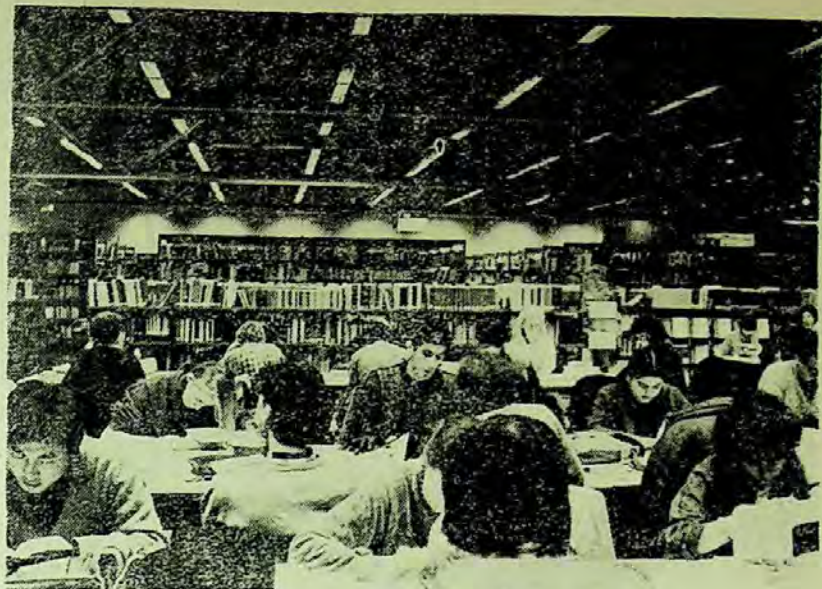
ționați în mod deosebit o personalitate anume?

G. V.: Da. Deși cu părere de rău că trebuie să mă opresc la o singură personalitate, aș vrea să vă spun câteva cuvinte despre doamna Van Vliet, din Olanda, specialistă în domeniul patrimoniului cultural. Domnia sa mi-a semnalat, alături de bucuria pe care a avut-o de a putea sprijini direct pe specialiștii noștri, că a apreciat calitatea deosebită a specialiștilor români, ca și frumosul suflet al poporului român. D-na Van Vliet mi-a spus că se simte datoare să revină, că înainte de a veni aici se documentase, dar că a identificat acum numeroase domenii în care ajutorul UNESCO este indispensabil și se impune a fi realizat imediat.

REP.: În încheierea convorbirii noastre, aș vrea să vă întreb, domnule președinte al Comisiei Naționale UNESCO, ce ne puteți spune despre domnul profesor Văideanu, despre gânditorul și eseistul Văideanu?

G. V.: Ce să vă spun mai întâi? Aș vrea să nu-mi pierd capacitatea de sinteză și nici umorul, fără de care nu poți termina cursa. Aș vrea să termin două cărți. Prima dintre ele urmărește componenta etică a dictaturilor, funcția fundamentală manifestată prin egoismul dictaturilor. Cartea este gândită și în ideea de a oferi unele concluzii utile pentru UNESCO, căci eu cred că rolul marilor organizații mondiale, precum UNESCO și ONU, trebuie să constea și din a acționa pentru prevenirea instaurării dictaturilor. A doua carte la care lucrez are ca temă următorul îndemn: „Spre viitor, prin educație și cultură!” și am început să o elaborez în urmă cu 10 ani, adunând material, limpezind ideile. De curând am avut o mare bucurie, când UNESCO a făcut publică noua sa deviză în care se exprimă tocmai credința că Europa de mâine va fi Europa educației și a culturii sau nu va fi deloc — căci aceasta venea ca o „confirmare” a ideii cărții mele. Cred că o națiune va trăi dacă va fi puternică sub raport spiritual, dacă își va valorifica tradițiile. Revenirea României în Europa depinde mai mult decât oricând altădată de educație și cultură.

Cristian Tiberiu POPESCU

Biblioteca viitorului

Mi-a fost dat să nimeresc, de curând, într-o instituție de cultură a secolului 21. N-aș fi crezut vreodată că aș putea depășa, într-afit de ușor, un deceniu pentru a mă număra printre beneficiarii favorizați ai acestui experiment, pe, cit de neobișnuit pe atât de fascinant. De cum am trecut de ușa (în sticlă m-am simțit, de îndată, eliberat de toate ezitățiile, de toate prejudecățile care mă copleșesc ori de câte ori pătrund într-un lăcaș al spiritului.

Faptul că nu m-a întrebat nimeni nimic, că nu am fost constrins (fie chiar și pe un ton politicos) să respect mai știu eu ce convenție rigidă, m-a făcut să mă simt un personaj important ce era, desigur, așteptat de mai multă vreme pentru a i se face o favoare. Care? Aceea de a fi lăsat să scoțestei nestingherit, într-un palat al comorilor neferecate și fără-desfîrșit, diamantele strălucitoare ale gândului înaripat și roadele emanațiilor sufletului curat și nobil al semenilor tăi. Câtă inteligență, câtă mîgală, câtă pasiune au depus slujitorii aproape invizibili ai sanctuarului insolit pentru a-mi crea această imensă bucurie!

A fi indemnă să scormonești toate genurile de documente specifice epocii prezente dar și viitoare (cărți, periodice, filme, diapozitive, discuri, videodiscuri, casete, videocasete, microfise, microfilme, filme etc.); a fi incitat să le dezvezi conținutul într-o ambianță ce depășește cu mult previziunile literaturii de anticipație; a fi rugat, prin însemne discrete, să nu te mai obosești să reconstitui „edificiul” informațional demontat, iată ce idee genială a putut avea

un francez pe nume Georges Pompidou!

Pentru că în cele din urmă tot am desconspirat numele celui ce a conceput această minunată instituție de diseminare a informațiilor, s-ar cuveni să mai adaug, la propriile-mi impresii și câteva instanțanee imortalizate la fața locului. Toate acestea țin să confirme faptul că Biblioteca Publică de Informare a Centrului Național de Artă și Cultură „Georges Pompidou” din Paris este asaltată zilnic de 15 000 de persoane interesate să-și mențină „în formă” apetitul, din ce în ce mai costisitor, al cunoștințelor, să-și îmbogățească continuu sensibilitatea și universul lor afectiv. Așadar, ce oferă faimoasa bibliotecă celor ce o frecventează? Peste o jumătate de milion de volume (cărți, colecții de periodice etc.), sute de mii de diapozitive și microfise, zeci de mii de discuri, mii de videocasete, într-un cuvânt suporturi tradiționale sau moderne de informație capabile să-ți creeze o imagine cit se poate de cuprinzătoare asupra climatului spiritual contemporan nu numai din Franța, ci și din întreaga lume.

Biblioteca pune la dispoziția celor patru mii de cititori, pe care îi poate primi simultan, numeroase ansambluri de lectură echipate după cele mai exigente cerințe ale designului sau ergonomiei. Chiar dacă nu ești încă familiarizat cu sistemul de organizare al unei astfel de instituții, odată ajuns aici nu trebuie să-ți mai faci complexe. Un sistem ingenios de semne și indicatoare te ajută să depistezi absolut tot ce ar putea să-ți stînjească interesul. Ai dreptul să alegi și să reții pentru studiu cât mai

multe cărți, dar după ce le-ai parcurs va trebui să le lași pe masă pentru că, la intervale regulate, va veni un bibliotecar care le va așeza exact de unde le-ai luat.

Discoteca, inima mediategiei ce a fost luată ca model de multe biblioteci ale lumii, este asaltată la orice oră, de dimineața și pînă seara tîrziu, de tinerii amatori de muzică rock, pop, jazz, disco sau simfonică. Aici picupurile funcționează fără întrerupere, splendorile muzicii ori efectele insolite ale sintetizatoarelor transpunînd publicul într-o lume atemporală și spațială.

Alături de toate acestea se derulează, fără întrerupere, concertele și spectacolele coreografice de avangardă, premierele cinematografice sau retrospectivile cinematografice, expozițiile de artă contemporană, reuniunile sau dezbaterile onorate de prezența marilor personalități ale timpului.

Cititorul dornic de deconectare, după o lectură îndelungată, se poate integra grupului de spectatori aflați dincolo de pereții din sticlă, la fel cum spectatorul sau vizitatorul din preajmă poate să-și prelungească efuziunea mentală și afectivă descinzînd în preajma unui raft al mediategiei. Cum s-ar spune iată o modalitate izbită de întrepătrundere a lecturii cu lumea fascinantă a sunetelor și a imaginii sau, de ce nu, a imperiului audiovizualului cu universul cărților. Aceste înorucișări frecvente de opțiuni izbutesc, pare-se, să compenseze neajunsurile pe care le au, fiecare luate separat ajutînd individul să-și ascuțe judecata ori să-și fortifice sensibilitatea.

Afluxul neîntrerupt de oameni, de naționalități, profesii și vârste diferite, atestă imensul succes al bibliotecii, succes datorat în parte și statuării accesului lipsit de opreliști la absolut toți purtătorii de informații, la activitățile atât de incitante ce le înlesnesc beneficiarilor contactul cu aceștia.

Ștefan ANDRONACHE

Unul din spațiile primitoare pentru cei pasionați de studiu (p. 61).

Într-o sală de lectură care întrepătrunde mirajul călătoriilor (p. 62).

Căutătorii de comori în domeniul filozofiei (p. 62)

Fascinația imperiului vizualului. Cîțiva din numeroșii beneficiari ai noilor surse de informație (p. 62).

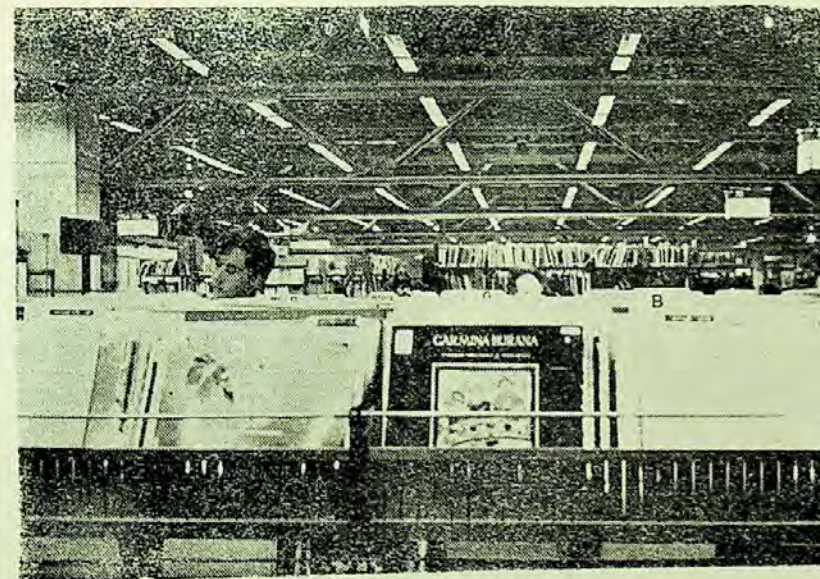
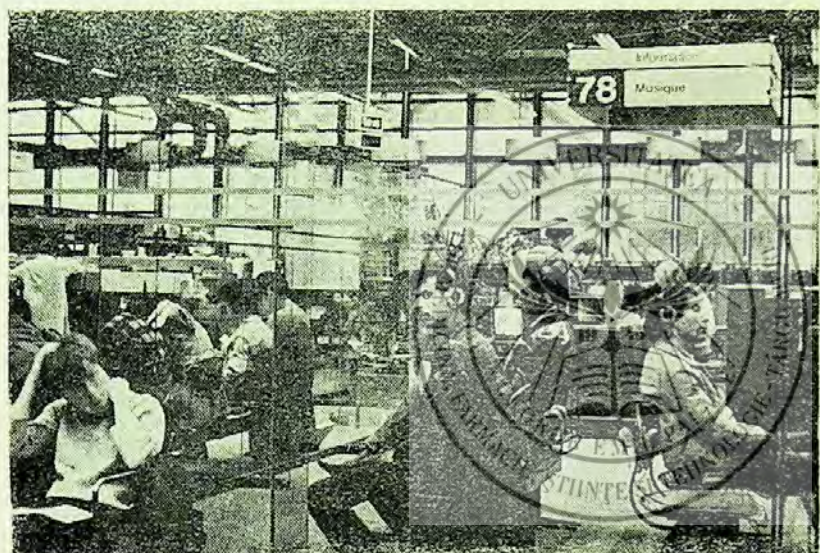
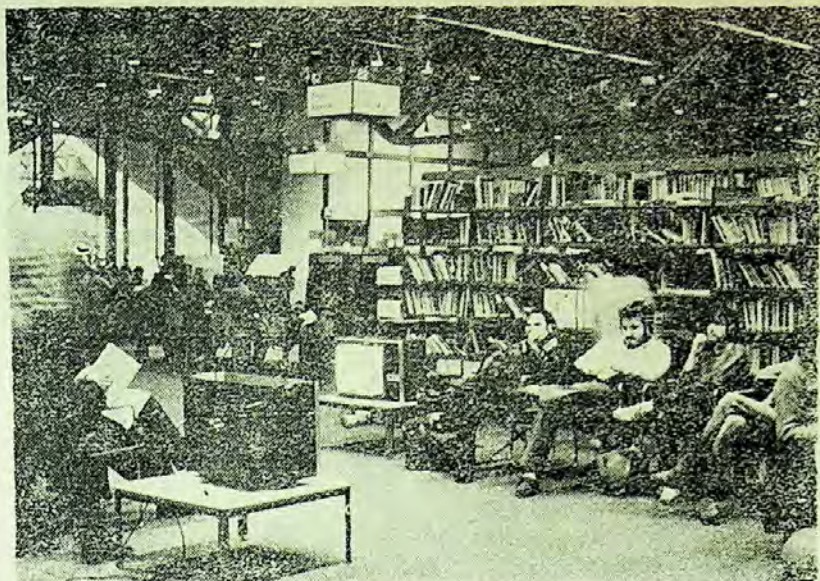
O modalitate de întrepătrundere a lecturii cu lumea fascinantă a sunetelor și imaginilor. În pauze, cititorii de literatură se odihnesc privind spectacole de televiziune (p. 63).

Splendorile muzicii transpun publicul într-o lume atemporală și spațială (p. 63).

Discoteca, inima mediategiei, cuprinde zeci de mii de discuri provenite de pe toate meridianele (p. 63).

Sprjin acordat de S.U.A. bibliotecilor din România

În a doua jumătate a lunii aprilie a.c., domnul Leo Hurley, coordonatorul din partea Agenției de Informații a Statelor Unite (United States Information Agency — USIA) pentru Europa de Est, a efectuat o primă vizită de lucru în România. Domnia sa a fost numit în această funcție la începutul anului 1990, iar mandatul său va expira în 1994.

Activitatea domnului Hurley vizează atât rețeaua de biblioteci americane din țările „de dincolo de fosta cortină de fier”, cât și pe cea a bibliotecilor din țările respective.

În acest sens se desfășoară o întreagă campanie de centralizare a listelor referitoare la necesitățile de primă urgență din domeniul activității bibliotecilor pentru ca acestea să fie transmise organismelor americane (biblioteci, asociații și alte instituții) ce și-au oferit serviciile în vederea sprijinirii rețelilor de biblioteci din țările est-europene.

Între aceste prime necesități se înscriu echipamentele specifice activității de bibliotecă: aparate de citit microfise, documentoare, materiale pentru restaurarea cărților, cit și aparatură de multiplicare a fișelor de catalog, echipamente audio-video. S-au formulat de asemenea cerințe pentru anumite cărți și periodice din domenii de vîrf ale științei și tehnicii.

Toate doleanțele bibliotecarilor români exprimate pe parcursul vizitelor pe care domnul Leo Hurley le-a făcut la Biblioteca Națională, Biblioteca Centrală Universitară și Biblioteca Academiei vor fi transmise Asociației Bibliotecarilor Americani (American Librarians Association — ALA), care în cadrul conferinței sale ce va avea loc la Chicago, între 23 și 28 iunie 1990, va dezbate, printre altele, și aspecte privind modalitățile de sprijinire a activității bibliotecilor din România.

Domnul Hurley va lansa acolo un apel către toate bibliotecile și toți bibliotecarii din SUA pentru a veni în ajutorul rețelilor de biblioteci din Europa răsăriteană, înclusiv a celor din țara noastră.

Sperăm că acest prim contact cu biblioteci de factură diferită — națională, universitară și academică — a fost revelator și edificator

pentru formularea unui punct de vedere asupra necesităților stricte ale acestor lăcașuri de cultură și spiritualitate din țara noastră, lăcașuri ce trebuie să-și redobândească justul statut, pe care îl au în toate țările civilizate ale lumii.

Pentru următoarea vizită, care va avea loc în toamnă, domnul Hurlley și-a propus să viziteze și câteva biblioteci din provincie.

Hermina ANGHELESCU

Biblioteci din R. D. Germană

În R. D. Germană există 17752 de biblioteci. Împrumutul anual se cifrează la 125 milioane de unități. Una dintre cele mai prestigioase instituții din această rețea este Biblioteca Germană din Leipzig. A fost înființată în anul 1912 și menirea ei de bază este acumularea tuturor publicațiilor în limba germană apărute în lume, precum și a traducerilor din literatura germană în diferite țări, ca și a lucrărilor de germanistică.

Cea mai veche bibliotecă de școală — din 1515 — se află în orașul Freiberg. Printre cele 30000 de lucrări se numără 500 de incunabile și unele manuscrise originale ale lui Thomas More și Nicolaus Copernic.

Din totalul familiilor din R. D. Germană, 8% posedă peste 400 de cărți, 9% — cca 400, 20% — 250 de cărți, 20% — între 50 și 100 de cărți, 40% — cca 50 de cărți și numai 3% din familii nu au bibliotecă personală.

Vitalie TEODORU

SOMMAIRE

Une bibliothèque dans des vieux murs p. 2—6; Comment repenser les structures et fonctions de la Bibliothèque Central d'Etat ? p. 10—12; Corina Costopol: Le temps des jeunes dans la bibliothèque, p. 13—14; Nicolae Vințanu: Renaissance de la lecture, p. 21—22; Florica Cîmpeanu: Elaboration d'un langage mathématique — dans le système FOCUS, p. 24—25; Victor Vișinescu: Recherche bibliographique, p. 26—28; Olimpiu Naicu: La centralisation et décentralisation de l'information dans les conditions d'une économie de marche p. 31—32; Traian Brad: Comment trouver l'idéal culturel ? p. 32—34; Bogdan Teodorescu, Dan Matei: L'ordinateur est-il utile pour la bibliothèque, p. 35—36; Pia Atanasiu, Vitalie Teodoru: Les préférences des utilisateurs. Différents systèmes de classement les informations, p. 38; Gheorghe Buluță: Dialogue sur un thème donné — Interlocuteur — Prof. univ. Dan Simonescu, p. 42—43; Elisabeta Faiciuc: La Bibliothèque de l'Institut de linguistique et d'Histoire Littéraire — fête son soixante — dix anniversaire, p. 44—46; Mihai Popescu: Arguments en faveur d'une Bibliothèque Nationale Militaire, p. 46—47; Corneliu Dima Drăgan: Un livre de la bibliothèque de Ion Creangă, p. 48—49; La Galaxie Gutenberg, 52—59; Bibliologie sans frontières, p. 60—64.

CONTENTS

A library among old walls, p. 2—6; How does the Central State Library think again of its structures and functions ? p. 10—12; Corina Costopol: Time of young people in the library, p. 13—14; Nicolae Vințanu: Reading rebirth, p. 21—22; Florica Cîmpeanu Working out a vocabulary mathematically checked up by means of the FOCUS system, p. 24—25; Victor Vișinescu: Bibliographical research, p. 26—28; Olimpiu Naicu: Centralization and decentralization of the librarianship under the present conditions of a market economy, p. 31—32; Traian Brad: „How could we get to a cultural ideal?“, p. 32—34; Bogdan Teodorescu, Dan Matei: Is the computer useful to the library ? p. 35—36; Pia Atanasiu, Vitalie Teodoru: Beneficiaries' preferences for different systems of ordering the information, p. 38; Gheorghe Buluță: Dialogue on a given theme. Interview with Professor Dan Simonescu, p. 42—43; Elisabeta Faiciuc: Library of the Linguistic and Literary Theory Institute — the seventieth anniversary, p. 44—46; Mihai Popescu: Arguments for a National Military Library, p. 46—47; Corneliu Dima Drăgan: A book in Ion Creangă's library, p. 48—49; Gutenberg Galaxy, p. 52—59, Bibliology without borders, p. 60—64.

СОДЕРЖАНИЕ

Библиотека в старых стенах, стр. 2—6; Как переосмысливает Центральная государственная библиотека свои структуры и функции, стр. 10—12; Корина Костопол: Время молодежи в библиотеке, стр. 13—14; Николае Винțану: Возрождение чтения, стр. 21—22; Флорика Кымпяну: Разработка контролируемого математикой словаря по системе FOCUS, стр. 24—25; Виктор Вишинеку: Библиографическое исследование, стр. 26—28; Олимпиу Найку: Централизация и децентрализация в информации в условиях рыночной экономики, стр. 31—32; Траян Брад: Как выявить культурный идеал? стр. 32—34; Богдан Теодореску, Дан Матей: Нужен ли библиотеке компьютер? стр. 35—36; Пия Атанасиу, Виталие Теодору: Предпочтение пользователей к различным системам упорядочения информации, стр. 38; Георг Булуца: Диалог на заданную тему. Собеседник проф. д-р Дан Симонеску, стр. 42—43; Елисабета Файчук: Библиотека Института лингвистики и истории литературы спустя 70 лет, стр. 44—46; Михай Попеску: Аргументы за Национальную военную библиотеку, стр. 46—47; Корнелиу Дима Дрăган: Книга из библиотеки Иона Крянга, стр. 48—49; Галаксия Гуттенберга, стр. 52—59; Библиотека без границ, стр. 60—64.

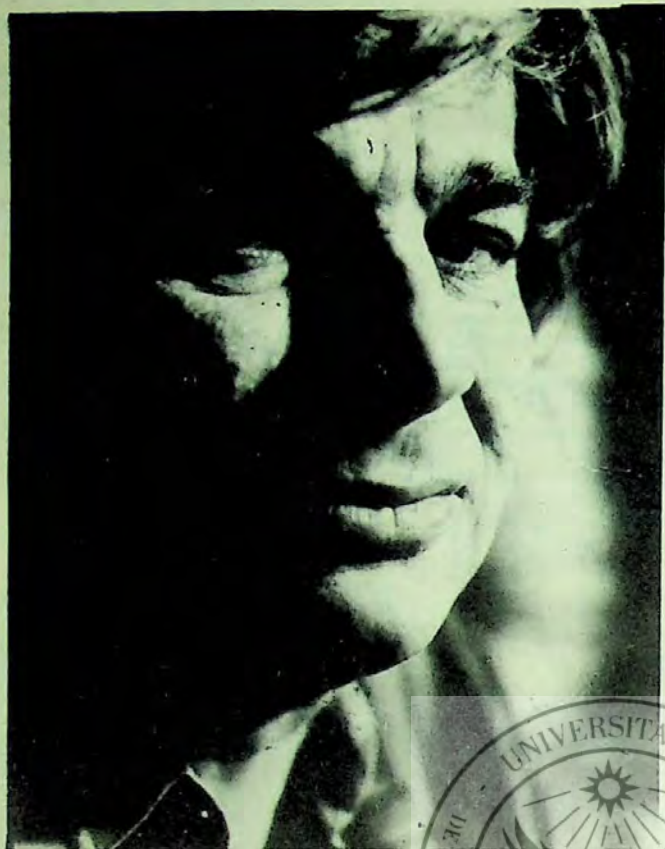

Cu toate simpatia
pentru citorii revistei Biblioteca
Ginșcu Mircea.

Istoria literaturi române
în imagini de VASILE BLENDEA

NICHITA STĂNESCU

